

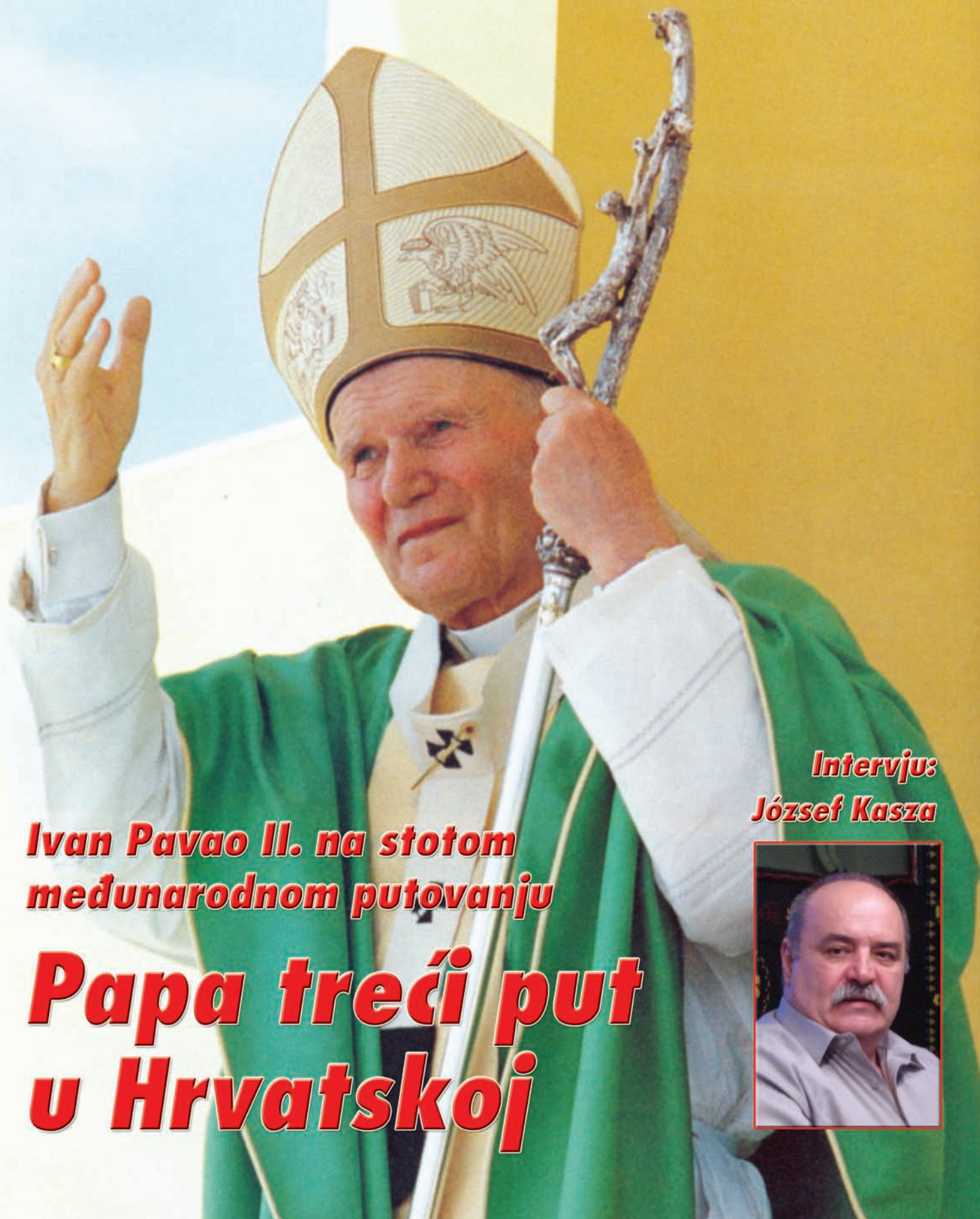
Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

Subotica, 6. lipnja 2003. Cijena 20 dinara, izlazi petkom

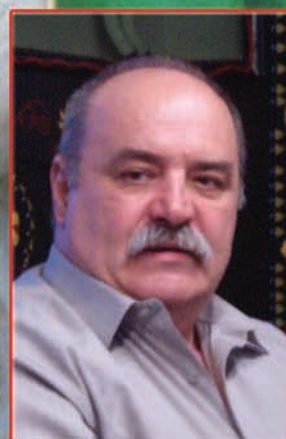
Broj 19

**Ivan Pavao II. na stotom
međunarodnom putovanju**

**Papa treći put
u Hrvatskoj**

**Intervju:
József Kasza**

Mali savjeti za bolji život:
Sredstva sa Vašeg računa dostupna su
Vam na bankomatima 24 sata dnevno,
a podizanje novca i plaćanje možete
vršiti na svim šalterima Banke,
kao i na svim prodajnim mjestima,
bez obzira u kom kraju svijeta se nalazite.
Vaša viza za cijeli svijet je Viza kartica
Vojvođanske banke.

VOJVOĐANSKA BANKA
KUĆA PRAVIH VRIJEDNOSTI

• DDOR NOVI SAD • AD

OBAVEZNO OSIGURANJE MOTORNIH VOZILA

- PROLJETNI POPUST 20%
- MOGUĆNOST PLAĆANJA U 4 I VIŠE RATA
- PRI JEDNOKRATNOJ UPLATI DODATNI POPUST 10%
- GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Hrvatska privremeno ukinula vize Smekšavanje granica	6,7
Službena uporaba jezika Raskorak zakona i prakse	8,9
Ivan Torov Zastupnička tržnica	10
Intervju József Kasza	12-14
Mirko Sebić Jadi novinarske bilježnice	15
Ivan Pavao II. Papa treći put u Hrvatskoj	16,17
Zakon o lustraciji Meko suočavanje s prošlošću	18,19

► FOTOGRAFIJA NA NASLOVNOJ STRANI: **Arturo Mari**

IMPRESSUM

OSNIVAČ: Skupština Autonomne
Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Subotica, Preradovićeve 4

ADRESA REDAKCIJE:
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR: Tomislav Žigmanov
(predsjednik), dr. Slaven Bačić, Milan Ercegovac,
Kalman Kuntić, Marija Lovrić, Svetislav
Milanković, Slavica Peić, Stipan Stipić, mr. Bela
Tonković

DIREKTOR I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA: Zvonimir Perušić

REDAKCIJA: Dušica Dulić, Ivan Ivković
Ivandečić, Vesela Laloš, Nikola Perušić, Dražen
Prčić, Zvonko Sarić, Mirko Sebić, Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK: Boris Cupać

TEHNIČKI ADMINISTRATOR: Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA: Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/21-414

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

EMAIL: hrvatska.rjec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Ukinute vize

Hrvatska je u srijedu privremeno, do kraja godine, ukinula vize za državljane Srbije i Crne Gore i time je otvorena nova faza u suradnji dvaju zemalja.

Kada je prije više od mjesec dana, 1. svibnja, službeni Beograd udesetostručio cijenu viza za građane 40 zemalja Europske unije, SAD i zemalja iz regije, među kojima je i Hrvatska, za mnoge je to bio iznenađni i nepromišljeni potez ovdašnjih vlasti. Ta odluka, srećom, nije trajala dugo, a njeno prošlotjedno ukidanje pokazalo je da možda i nije bila plod nepromišljenosti. Poskupljenje SCG-viza je, tako se bar čini, u Hrvatskoj intenziviralo razmatranje mogućnosti da se ukinu, ili makar zamrzu vize za građane SCG.

Ako je potez »poskupi pa ukinu« zaista bio vješt manevar beogradskih ministara, onda oni i nisu loši onoliko koliko jedni o drugima govore.

O ukidanju hrvatskih viza građanima s ove strane granice govori se već odavno. Svi najviši hrvatski funkcionari više su se puta javno oglašavali o ovom pitanju, ističući da je ukidanje ili labavljenje viznog režima cilj i hrvatske diplomacije, ali da takva odluka zavisi od mnogo faktora i da se ne može donijeti naprečac.

Glavni razlozi za oklijevanje s ukidanjem viza svodili su se na hrvatske zahtjeve za boljom kontrolom granične linije zbog ilegalnih prelazaka, zamjenu Vojske SCG graničnom policijom na Dunavu i vraćanje matičnih knjiga koje su tijekom rata 1991.-1995. godine iz Hrvatske odnijete u Srbiju. Ukoliko se ovi problemi otklone, privremeno zamrzavanje viznog režima moglo bi prerasti u trajno, pišu hrvatski mediji.

Ukidanje viza imati će, osim materijalnog, i psihološko značenje za građane Srbije i Crne Gore, a među njima posebno za pripadnike hrvatske manjine. Deset godina ratom i tvrdom granicom odvojeni od ostatka nacionalnog korpusa, ovdašnji će Hrvati konačno ponovno neometano i bez ponižavajućeg čekanja u redovima pred konzulatima u Beogradu i Subotici, k svojim rođacima i prijateljima u susjednoj zemlji. Pa i na more u Dalmaciju, s obzirom da više ni cijene na crnogorskom primorju nisu takve da bi bile uspješni turistički mamac.

Učestali susreti srbijansko-crnogorskih i hrvatskih dužnosnika posljednjih mjeseci pokazuju da međusobni odnosi dvaju zemalja idu uzlaznom linijom. Obostrano ukidanje viznih prepreka to najbolje i potvrđuje.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 29. 5.

Dragan Veselinov,
srbijanski ministar
poljoprivrede,
podnio ostavku

NEDJELJA, 1. 6.

Velimir Ilić
u novom incidentu s novinarima

PETAK, 30. 5.

Predstavnici Hrvatskog
nacionalnog vijeća
u posjetu Izvršnom vijeću
APV

PONEDJELJAK, 2. 6.

Vladan Batić u Zagrebu

UTORAK, 3. 6.

Susret premijera:
Péter Medgyessy i
Zoran Živković u Subotici

SUBOTA, 31. 5.

Odvjetnici odbijaju
sudjelovanje u
slučajevima
organiziranog kriminala

SRIJEDA, 4. 6.

Ukinute vize za Hrvatsku

SPREMNI ZA MARATON

Udio se siromašnih u posljednjim godinama u nas povećao, unatoč rastu prosječnih plaća. Slično se događalo prije nekoliko godina u Velikoj Britaniji, gdje su nadnice u prosjeku rasle, a siromaštvo se unatoč tome brzo širilo. Primanja u Hrvatskoj trebala bi rasti godišnje 10-15 posto kako bismo tek za 25 godina sustigli Europsku uniju! **Dr. Marinko Škare**, profesor Fakulteta ekonomije i turizma u Puli, »Večernji list«, 1. lipnja 2003.

UVIJEK HRVATI

Mnogi govore kako ne žele da ih posve prekrije plava zastava sa zvijezdama. Ja sam Europljanka iz jedne male njemačke pokrajine, ali sam i dalje identite-

tom iz Saarske oblasti. A i Njemica sam. Sve je to u meni. Kad postanete članicom veće, oprostite, ne veće nego šire zajednice, ne možete zaboraviti svoje podrijetlo. Gdje god se pridružili, uvijek ćete biti Hrvati, ali ćete postati i Europljani. To je naš zajednički kulturni identitet, sagrađen na zajedničkom kulturnom naslijeđu. **Doris Pack**, predsjednica izaslanstva Europskoga parlamenta za jugoistočnu Europu, »Fokus«, 30. svibnja 2003.

I DALJE UBIJAJU

U četvrtak je na obljetnici stradanja na minskom polju 1993., poginuo Ante Špoljarić. On je u cilju stavljanja vijenca što bliže mjestu pogibije svojih

kolega prešao na područje iza znaka opasnosti i na gazio na minu. Povodom te nesreće očitovao se HCR. Oni su rekli da je do sada od 1991. godine od mina stradalo 1.844 osobe te da je u Hrvatskoj još oko 1.630 metara kvadratnih minski sumnjivog područja. Iz HCR-a su upozorili kako još 100 tisuća ljudi u Hrvatskoj živi na područjima gdje postoji opasnost od mina, ali su i dodali kako svake godine razminiraju sve veće površine. »Nacional«, 27. svibnja 2003.

JAČI OD TRI REŽIMA

Ovo je velika pobjeda! Dva režima nas nisu uspjela ugasiti, a treći nas nije spriječio da dođemo na svoj povijesni 101 MHz. Ovo je povijesni trenutak jer ne slavimo samo povratak na originalnu frekvenciju i 19 godina postojanja već i prelazak sa lokalne na regionalnu razinu pa ćemo se čuti u cijeloj kontinentalnoj Hrvatskoj. Ovo je pobjeda građanske Hrvatske, one tihe većine koja se zalaže za demokratske vrijednosti. **Zrinka Vrabec-Mojžes**, urednica Radija 101, prilikom proslave na Trgu bana Jelačića, »Novi list«, 1. lipnja 2003.

UMJESTO MILIJARDI – SAMO MILIJUNI

Da bismo valjano uradili posao koji smo dobili vraćanjem nadležnosti: da bi normalno funkcionisali pokrajinske robne rezerve i fond za razvoj poljoprivrede, isplaćivale se premije paorima i na drugi način podsticao razvoj vojvodanske poljoprivrede, u vojvodanskoj kasi treba obezbediti najmanje 4,5 milijardi dinara, a mi smo ove godine dobili svega 200 miliona. Međutim, i to je pomak, jer lane nismo ni toliko imali.

Mr. Igor Kurjački, pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, »Dnevnik«, 1. lipnja 2003.

ODGOVORNOST

Činjenica je da je neko petnaestak godina ovde bio na vlasti, i verovatno nije mogao baš sve vreme krasti baš sve glasove. Znam ja da će ovde većina prebacivati odgovornost na medije, na primer. Ali, vlast uvek uzima medije, ali to ne isključuje odgovornost oca za dete. Niko se nije od tih ljudi pitao šta će biti kada sve to prođe, a sve mora da prođe, ni šta će biti sa mojom rođenom decom. Zbog toga je moja zabrinutost zbog neosvešćene krivice generacije pedesetogodišnjaka vrlo ozbiljna. Ipak smo mi u mladosti imali mnogo više, ja sam išao kolima do Zagreba pa sam tamo bacao novčić da li ću da idem u Italiju ili ne. Imali smo tu mogućnost; naravno nije ni tada sve bilo idealno, ali je ipak postojala neka komunikacija sa svetom. A to je sada nezamislivo. **Dragan Marinković**, redatelj, 31. svibnja 2003.

Dujizmi

„Na dogovoru dobijemo sve što nam je činiti.“

„Historijske činjenice su neumoljive, mada su kvarne.“

„Besmrtnike čuva mrtva straža.“

„Kad smo se ogradili, odmah smo se ogadili.“

Dujo Runje

Suradnja NGO Hrvatske i Srbije

Ženski otpor ratu

Piše: Nadežda
Radović

*Sve vrijeme rata
tvoja feministi-
ce su održava-
le međusobne
kontakte, raz-
mjenjivale in-
formacije, dru-
žile se, radile
na zajedničkim
projektima.
Kada nije bilo
moguće u vla-
stitom okružju,
družile smo se
u inozemstvu*

Na e-mail listi zenskaposla@zamir.net ovih dana moglo se pročitati: »Drage žene, informaciju o govoru Stipe Mesića u Jasenovcu su prosljedile žene iz Autonomnog ženskog centra s radošću. Tako sam ja doživjela njihovo pismo. Tu radost dijelim s njima. Dobro je kada možemo da podijelimo s našim drugaricama iz Hrvatske osjećaj da fašizmu dolazi kraj. Kraj nije blizu. To sve antifašistkinje dobro znaju. Treba otvoriti tisuću vrata i poslije tisućitih bit će ljudi za koje se ideje fašizma lijepe. Mesić je demokratski izabran predsjednik države što treba značiti da njegova riječ izražava mišljenje onih koji su ga izabrali. On je jasno rekao dvije ključne stvari: 1. izrazio je žaljenje zbog žrtava; 2. osudio je one koji su zlouporabljajući ideju hrvatske države počinili ubojstva, pljačke i progone. To nije malo. To smo dugo željele da čujemo. Bilo bi dobro da i ovdanjski političari to izgovore na stratištima Ovčare, Srebrenice...

SPREMNE NA RIZIK: Desni blokovi su, nažalost, jaki u svim postjugoslavenskim zemljama i dugo će biti naš stvarni neprijatelj. Zato su savezništva sa ženama i muškarcima spremnim da prepoznaju fašizam u svojoj sredini važna i moraju se gajiti...« Ovaj izvadak svjedoči o tankočutnosti žena s e-mail liste (gotovo tri stotine adresa) na zlo u osobnom okružju i njihovoj spremnosti da prepoznaju i uvažavaju geste dobre volje kod drugih, posebice onih koji su do jučer bili s druge strane linije fronte. Ta i takva politika omogućava bolju budućnost na prostorima čiji su ljudi umorni od konflikata i ratova.

»Ne propusti da reagiraš« – bio je slogan feministica iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Sarajeva svih ovih godina netrpeljivosti, mržnje, rata koje je proizvodio, u prvom redu, režim Slobodana Miloševića, a podržavali nacionalisti različitog kolorita diljem eksjugoslavenskih prostora.

Sve je krenulo koncem davnih sedamdesetih kada su se neke žene osmislile o svojim osobnim

iskustvima (»Lično je političko«). U Beogradu je djelovala Feministička grupa »Žene i društvo«, SOS za žene i djecu žrtve nasilja, Beogradski ženski lobi, u Zagrebu feminističke grupe »Trešnjevka«, »Kareta«, »Ženska pomoć – sada...« Od malih ženskih grupa za podizanje samosvijesti žena i rješavanje urgentnih problema nasilja u obitelji, koje je obilježavalo mnoge ženske egzistencije, ženski pokret je narastao i stasao u zrelu političku snagu.

Feministice nisu pristajale da uzmu role podanica, domoljubnica, da zatvore oči pred zlom u ime »viših ciljeva«. Bilo je trenutaka kada je njihov otpor ugrožavao njihove živote i proizvodio bijes ekstremista. Ali, baš te situacije i spremnost da se preuzme rizik ojačali su ženski pokret. Sjetimo se samo protesta Beogradskog ženskog lobija za 8. mart 1995. »Protiv kiča i prikrivanja ratnih zločina« (vezanog za vjenčanje Cece i Arkana): »...Na vrhu višekratne svadbene bijele torte bila su tri tigrića. Iza te torte – šverc oružja, paravojne formacije, tigrovi, gomile leševa, spaljena sela dojučerašnjih susjeda, izmasakrirani ljudi, etnički očišćeni prostori, silovane žene, poubijana djeca, izbjeglice, iskorjenjeni, unezvjereni, mučeni ljudi. Jednom riječju, kriminal, profit i ratni zločini... Bijeli šlag na torti je simbolično trebao prekriti sve te zločine. I toliki ljudi pristaju da učestvuju u tome. Mnogi od njih su se do jučer zaklinjali u bratstvo i jedinstvo...« (Jelka Kljajić Imširović i Nadežda Radović).

Sve vrijeme ratova feministice su održavale međusobne kontakte, razmjenjivale informacije, družile se, radile na zajedničkim projektima. Kada nije bilo moguće u vlastitom okružju, družile smo se u inozemstvu, sastajale u kućama naših zajedničkih prijateljica. Slušale smo ploče Himze Polovine »Utekla je u paše robinja« i plakale. Nastavile smo – »Suze, smijeh i politika« – dijalog sedamnaest žena iz Beograda i Zagreba, od 17. do 20. marta 1995. u Istri u Medulinu. Aktivistice i feministice su razmijenile iskustva, oslobodile neke zamrznute

osjećaje jednih prema drugima i uspostavile ženski politički dijalog. Sve sudionice skupa bile su članice ženskih grupa s dugotrajnom tradicijom suradnje koje su se i tijekom ovoga rata opredijelile za politiku mira, nenasilja, protiv militarizma i nacionalističkog sijanja mržnje.

SVJESNE ODGOVORNOSTI:

Dobro smo počele i tako smo nastavile. Kreirale smo diskurs razlike. Dobra volja žena, da čuju onu drugu i želja da budu saslušane, ostala je prisutna. Žene iz Beograda su željele da sestre iz Zagreba čuju i znaju zašto su neke od njih već u autobusu za Zagreb plakale. Neke žene iz Zagreba su željele da njihove sestre iz Beograda znaju zašto su odlučile: »nikada više u Beograd«. Pitale smo jedna drugu što smo željele znati i kakva su nam uzajamna očekivanja.

Većina žena, koje su sudjelovale u istarskom dijalogu, susretale su se posljednjih godina na raznim međunarodnim skupovima i konferencijama. Unatoč našoj želji za sestrinskom suradnjom i solidarnošću, ti susreti nisu uvijek prolazili ni bez bolno, ni bez opterećenja. Trebalo je odgovoriti na pitanja: Da li mi tamo nastupamo kao pojedinke, ili kao predstavnice svojih grupa? (I jedno i drugo. Kako kada.) Možemo li mi biti predstavnice čitavih nacija. (Naravno, ne!). Jesmo li krive za posljedice politika naših vlada? (Niti najmanje!!!) Ali svjesne smo odgovornosti vlastitog političkog djelovanja u svojim sredinama. (Iz izvještaja Vesne Kesić i Lepe Mladenović)

Početkom svibnja u Zagrebu žene su obnavljale sjećanja. Ponovnim upoznavanjem i obnavljanjem osobnih kronologija i kronologija rata obilježena je desetogodišnjica Centra za žene žrtve rata iz Zagreba, ali i započeti novi zajednički projekti. To nije bio susret žena sa socijalne margine. U lošim vremenima bilo je dobro biti žena. ■

Autorica je novinarka
i publicistica

Vlada RH privremeno ukinula vize za građane SCG

Smekšavanje granice

Hrvatska Vlada donijela je u srijedu odluku prema kojoj se privremeno od državljana Srbije i Crne Gore neće zahtijevati vize za ulazak u Hrvatsku za turističke posjete do 90 dana, te da se suspenzija viznog režima primjenjuje od 10. lipnja do 31. prosinca ove godine.

Kako je priopćeno, produljenje suspenzije viznog režima ili njegovo ukidanje ovisit će o tijeku rješavanja otvorenih pitanja između dvije zemlje, te obvezama Hrvatske prema viznoj politici EU, navodi se u odluci. Članovi Vlade složili su se da ovom odlukom Hrvatska daje prilog jačanju i normalizaciji odnosa u regiji, te da će potpuno ukidanje ili produljenje suspenzije viza za SCG ovisiti o volji te države za rješavanje otvorenih pitanja, posebno graničnih.

O suspenziji viznog režima za građane SCG razgovarali smo s veleposlanikom Republike Hrvatske u Beogradu *Davorom Božinovićem*.

HR: Što konkretno znači suspenzija viznog režima?

To praktično znači da državljani Srbije i Crne Gore s važećim putnim ispravama mogu putovati u i kroz Republiku Hrvatsku i boraviti u njoj do devedeset dana. Ova odluka je zapravo daljnji korak u liberalizaciji viznog režima koja je otpočela prošle godine, do sada najdalji korak. Ova je odluka značajan prilog jačanju, ali i potvrda sve boljih bilateralnih odnosa

RH i SCG, a nedvojbeno će utjecati na podizanje kvalitete komuniciranja i sadržajnosti suradnje pripadnika hrvatske zajednice u Srbiji i Crnoj Gori s matičnom državom. Meni je osobno drago da je to prepoznalo i HNV u jučerašnjem priopćenju.

Veleposlanik RH Davor Božinović

HR: Susreti dužnosnika Hrvatske i SCG sve su intenzivniji. Kako vidite daljnji razvoj suradnje ovih zemalja, osobito poslije posljednjih dobrih gesta s obje strane po pitanju ulazaka u te zemlje?

Ja bih rekao da je ova odluka Vlade Republike Hrvatske zapravo jedan afirmativan i poticajan potez koji je usmjeren na

stvaranje kvalitetnijeg ozračja u kojemu ćemo rješavati i druga pitanja. Tu prije svega mislim na primjenu europskih standarda na kompleks graničnih pitanja. U pravu ste kad kažete da su ti bilateralni kontakti sve intenzivniji i ta dinamika će se održati i u neposrednoj budućnosti, a to nas sve skupa približava rješavanju otvorenih pitanja na kojima obje vlade u ovom trenutku rade i ulažu napore za ostvarenje, ja bih rekao zasebnih, ali i istovjetnih ciljeva u smislu pridruživanja Europskoj uniji.

HR: U vrijeme sve otvorenije suradnje ovih dviju država, kakva je uloga i značaj manjinskih zajednica koje žive u njima – prije svega hrvatske koja živi u Srbiji i Crnoj Gori?

Konkretno ova odluka će im omogućiti bolju komunikaciju s matičnim državama. Srpskoj i crnogorskoj zajednici u Hrvatskoj s matičnom SCG, a hrvatskoj zajednici u SCG s maticom Hrvatskom. To stvara pretpostavku da se intenziviranjem kontakata dođe do kvalitetnijih rješenja za nacionalne zajednice. Uloga nacionalnih zajednica je veoma važna i mi joj poklanjamo posebnu pozornost. U tom smislu nam je drago pratiti aktivnosti Hrvatskog nacionalnog vijeća, kojima i mi skromno doprinosimo, kao instituciji koja ima sav legitimitet da zastupa interese hrvatske manjine na ovim prostorima.

Dušica Dulić

Potpuno ukidanje viza tek poslije sporazuma o readmisiji ilegalaca

Zamjenik ministra vanjskih poslova Republike Hrvatske *Ivan Šimonović* i potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske *Ante Simonić* upozorili su da prije odluke o potpunom ukidanju viza treba dobiti jamstva EU da se to ukidanje neće negativno odraziti na obveze Hrvatske prema viznoj politici EU. Kao nužna pitanja, kojima se mora uvjetovati ukidanje viza, Šimonović je izdvojio potpisivanje sporazuma o readmisiji, odnosno prihvaćanju ilegalnih migranata, povratak ukradenih umjetničkih djela, te završetak procesa identifikacije osoba nestalih u Domovinskom ratu, odnosno srpskoj agresiji. ■

Priopćenje HNV

Bez redova u bolju suradnju

»Hrvati koji žive u Državnoj zajednici Srbija i Crna Gora pozdravljaju na javljenu spremnost Vlade Republike Hrvatske da ukine, to jest na određeno vrijeme suspendira vizni režim za građane Srbije i Crne Gore. Na taj način će se u značajnome olakšati ne samo komunikacija građana hrvatske nacionalnosti s matičnom državom, nego i mogućnost jednostavnijeg putovanja ovdašnjih Hrvata u Hrvatsku, za što, ne od danas, postoji velika potreba i interese.

U tom smislu, ne treba zaboraviti da su Hrvati u Srbiji i Crnoj Gori, a na temelju dosadašnjih pravila i procedure, morali stajati u redu, vaditi i plaćati vize za svaki odlazak u Republiku Hrvatsku, što je osobito bilo teško kada su u pitanju skupna putovanja ovdašnjih hrvatskih institucija i organi-

zacija. To znači da će se jednom takvom odlukom omogućiti i bolja i intenzivnija suradnja hrvatskih kulturnih, crkvenih, prosvjetnih i informativnih institucija i organizacija s institucijama iz matične nam države.

Na koncu, Hrvati u Srbiji i Crnoj Gori vjeruju da će odluka Vlade Republike Hrvatske o suspenziji viznog režima za građane Srbije i Crne Gore pridonijeti daljnjoj normalizaciji odnosa između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske, za što su životno zainteresirani. Ukoliko se takva odluka i usvoji, bit će to dodatni razlog da vjerujemo kako je riječ i o početku uspostave dobrosusjedskih odnosa, što sve skupa posredno utječe i na bolji položaj hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori.

Predsjednik HNV mr. Josip Ivanović

između Srbije i Hrvatske

Premijer Srbije Zoran Živković susreo se početkom tjedna sa svojim mađarskim kolegom Péterom Medgyessyem u Subotici i tom prilikom je na molbu »Hrvatske riječi« dao kratak intervju za naš tjednik, odgovarajući na prije svega za hrvatsku zajednicu važna pitanja o najnovijim odlukama glede odnosa Srbije i Hrvatske.

HR: Najavljeno ukidanje viza između Srbije i Hrvatske predstavlja jedan od najznačajnijih političkih događaja za obje strane. Kako Vi komentirate tu važnu odluku i što će ona značiti za građane?

Priča oko viza i ublažavanja viznog režima s Hrvatskom aktualna je već godinu dana. S predstavnicima hrvatske vlade dugo smo vodili razgovore o tome da se vize moraju makar ublažiti i time stvoriti uvjeti za nesmetanu komunikaciju, što je s obzirom na višestruke veze naših država od iznimnog značaja. Naš je stav bio da se vize svakako trebaju potpuno ukinuti, te da je to obostrano korisno. Ukidanjem viza mi smo u biti stvorili uvjete da to i hrvatska strana uradi. Takva naša odluka je po mom mišljenju istodobno i poruka i izraz naše spremnosti za otvaranje ka Europi, kao i svim ostalim državama, također izraz naše spremnosti za neke buduće integracije. Ukidanje viza de fakto vodi ka omekšavanju granica, nesmetanom protoku ljudi, robe i kapitala. No pri tom svakako moram istaknuti da će naše granice bez obzira na ukidanje viza, i dalje ostati zatvorene za sve one koji su okrenuti kriminalu i švercu, i to će biti uvijek tako.

HR: Veze između Hrvatske i Srbije su u posljednje dvije godine sve intenzivnije, i činjenica je da su se odnosi odavno normalizirali. Gotovo svakoga tjedna se bilježe diplomatski susreti i razgovori političara dviju zemalja...

Da, i komunikacija i međusobni odnosi naših dvaju država su sada zaista na zavidnoj razini, na zadovoljstvo obiju strana, ali bi oni dakako mogli biti i bolji. Za nas je

Premijer Srbije Zoran Živković

veliki uspjeh i zadovoljstvo što su nakon desetljeća konflikata, krvi i rata konačno Srbija i Hrvatska počele razgovarati o suradnji. Na tom planu je već dosta toga urađeno – uspostavljeni su kontakti u gotovo svim oblastima, od kulture do privrede. Srbija je pri tom, recimo, prva inicirala neke zajedničke projekte u oblasti kulture. Ti pozitivni pomaci u odnosima između Srbi-

je i Hrvatske svakako su značajni i glede rješavanja pitanja izbjeglica, te očekujemo da će se i ti problemi vremenom uspješno razriješiti.

Posebno je suradnja u oblasti gospodarstva odmakla – uspostavljene su nove privredne i trgovinske veze nakon desetogodišnjeg prekida. Iako možda nisu svi zadovoljni stupnjem i kvalitetom tih novouspostavljenih veza, i smatraju da bi uvjete suradnje trebalo još poboljšavati, činjenica je da ima i te kako zajedničkih programa i poslova u gospodarstvu, i da mnoge tvrtke vrlo uspješno surađuju. Očekujemo naravno da se ta suradnja u oblasti gospodarstva i dalje razvija, jer za to svakako ima i prostora i interesiranja.

HR: Kako vidite ulogu manjina upravo u tim procesima jačanja suradnje i veza između Srbije i Hrvatske?

Manjine su dakako katalizator i most suradnje, mada to na žalost nije uvijek bilo tako, o čemu svjedoči i naše nedavno iskustvo. Naš je interes da nacionalne manjine u našoj zemlji budu poštivane i zadovoljne svojim statusom, a uvjeti za to su vjerujem stvoreni nedavnim zakonskim promjenama. No, koliko će pripadnici manjina od tih prava iskoristiti ovisi dakako i od njih samih, od toga kako će se postaviti i koliko će biti angažirani na tome. U svakom slučaju, manjinske zajednice kod nas imaju danas sasvim drugačiju situaciju nego tijekom proteklog desetljeća, i nadam se da su zadovoljnije i svojim položajem i nedvojbeno boljim mogućnostima da zaštite neka svoja prava.

Vesela Laloš

I Hrvatskoj ukinute vize za ulazak u Crnu Goru

Vijeće ministara Srbije i Crne Gore donijelo je odluku o ukidanju viza za ulazak i boravak u Srbiji i Crnoj Gori za državljane više zemalja. Ukinute su vize za boravak u Srbiji i Crnoj Gori do 90 dana na sve vrste putnih isprava za državljane, svih 15 država Evropske unije, 10 zemalja – kandidata za članstvo u EU, Sjedinjenih Američkih Država, Kanade i drugih razvijenih zemalja, navodi se u priopćenju sa sjednice Vijeća. Državljanima Alba-

nije, Ruske Federacije i Ukrajine mogu ući i boraviti u Crnoj Gori kao turisti, u individualnom i organiziranom aranžmanu na temelju putne isprave bez vize. Državljanima Bosne i Hercegovine, Slovenije, Hrvatske i Makedonije mogu ući i boraviti u Crnoj Gori s putnom ispravom ili osobnom iskaznicom. Odluka stupa na snagu objavljivanjem u »Službenom glasniku« Srbije i Crne Gore.

D. D.

Dvojno državljanstvo

Govoreći o mogućnostima dvojnog državljanstva prilikom susreta s premijerom Mađarske Péterom Medgyessyem u Subotici, Zoran Živković je napomenuo da SCG već odavno ima Zakon o državljanstvu koji dozvoljava takvu mogućnost, ali je istodobno izrazio nadu da će Srbija i njene susjedne zemlje uskoro imati jedno zajedničko državljanstvo – državljanstvo Europe.

Službena uporaba pisma i jezika

Zakon i praksa još uvijek u raskoraku

Nakon cijelog desetljeća ometanja manjinskih prava, događa se lagana promjena.

Koliko je ona zadovoljavajuća?

Piše: Nikola Perušić

Uzdajući se u dalekosežnost promjena koje su inicirane promjenom režima u jesen 2000. godine, pojedine manjinske teme su čekale da ih rješava nova vlast. Dok se tome nije pristupilo, samo bi povremeni incidenti pokazali da problemi nisu riješeni, već da se i dalje čeka trenutak njihovog razrješenja. Takva je bila i situacija sa službenom uporabom manjinskih jezika. Malobrojni su ukazivali da se ne poštuje demokratsko načelo i zakon, te da nisu ostvareni uvjeti za ravnopravnu uporabu jezika. Jedan od upečatljivih pokazatelja koliko je to pitanje čekalo na rješenje je i prošlogodišnji incident koji se dogodio u subotičkoj »Elektrovojvodini« kada je potpredsjednik Vlade *József Kasza* došao u sukob s portirima zbog toga što nisu uspjeli naći »zajednički jezik«.

Ali, samo strah usađen proteklog desetljeća sprječava da se više ovakvih incidenta ne dogodi. Pripadnici manjina ne mogu uvijek uživati u praksi u zakonom zagarantiranom pravu da se u javnim ustanovama koriste svojim jezikom. Mali je broj pripadnika manjina koji je spreman trošiti energiju inzistirajući na svom pravu, u uvjerenju da je još uvijek »pravo jačeg« temelj međusobnih odnosa.

POKUŠAJ: Kako bi se stvari definirale i kako bi se unijelo svjetlo razuma u potencijalni konflikt, početkom prošle godine održan je sastanak u Sjevernobačkom okrugu u Subotici, na kojem je pokrajinski tajnik za ostvarivanje nacionalnih manjina, upravu i propise *dr. Tamás Korhecz* upoznao okupljene direktore najznačajnijih republičkih ustanova s odredbama Zakona o službenoj uporabi pisma i jezika.

Ovaj sastanak uslijedio je nakon što je

Srpska radikalna stranka javno ismijala težnju da se u Subotici koriste mađarski i hrvatski jezik, za koje se dokazalo da unatoč željama žitelja i Zakonu, nisu u ravnopravnoj uporabi.

Naime, prema Zakonu o službenoj uporabi pisma i jezika, Skupština općine određuje koji su jezici službeni na njezinu teritoriju, a ta odluka, koja se nalazi u Statutu općine, ima se odnositi na mnogo više službi nego što se to često misli. Službenom uporabom jezika i pisma smatra se usmeno i pismeno općenje organa i organizacija međusobno, kao i sa strankama, odnosno građanima, zatim na vođenje postupka za ostvarivanje i zaštitu prava, dužnosti i odgovornosti građana, izdavanje javnih isprava, ostvarivanje prava, dužnosti i odgovornosti radnika. Nadalje, ovim se smatra ispisivanje naziva mjesta i drugih geografskih naziva, trgova, ulica, organa, organizacija i tvrtki, javnih poziva, obavještenja te drugih javnih natpisa.

NADZOR: Ovo znači da se svi prvostepeni sudski i upravni postupci trebaju provoditi na jezicima manjina (koje je Općina definirala kao službene), kao i natpisi, obavještenja, formulari, priopćenja... Prema odredbama »omnibus« zakona nadzor nad provođenjem ovih odredbi leži u nadležnosti Pokrajinskog tajništva za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, upravu i propise. Tajnik ovog ministarstva *Dr. Tamás Korhecz* istaknuo je prije godinu i pol dana kako je loša situacija naslijeđena, te da je bitno da se ostvari napredak i izgradi efikasna, korektna i poštena suradnja. Uslijedilo je postavljanje trojezičnih natpisa na institucijama Sjevernobačkog okruga. No, sve dok nije »zapriječen« dolaskom inspektora za ovo pitanje, koji bi se pozabavio provedbom dogovora, nakon više od pol godine, malo ga je institucija provelo. Tada slijedi val postavljanja novih natpisa u više republičkih institucija uključujući i MUP i Sud koji počinje slati trojezične pozive na ročišta. Iako je došlo do napretka, i dalje postoji nezadovoljstvo

time kako u usmenom kontaktu mnogi radnici ne govore recimo mađarski jezik u javnim službama poput Pošte i drugih republičkih organa u Subotici, a posebno

Narodne banke Srbije koja uprkos promjeni natpisa nije uvažila odredbe ovog Zakona. Prema Zakonu, troškove za ispunjavanje propisa snosi sama institucija. Kada bi se ovaj Zakon striktno primjenjivao, stručnjaci kažu, i Vojska Srbije i Crne Gore bi ga se morala pridržavati. U Miloševićem režimu nisu zabilježena kršenja ovog Zakona, ali ne zato što ih nije bilo, već zato jer je vladao strah od obraćanja institucijama koje su sve više zadobijale karakter nacionalnih, umjesto građanskih. Štoviše, prema svjedočenju osoba koje su dugi niz godina radile u administraciji, pojedini su državni dužnosnici agitirali da se natpisi pišu samo na cirilici. Čak se govori i o primjerima kada pojedinci iz javnih službi nisu željeli primiti uplatnice pisane latiničnom.

VOJVODINA: Nakon određenih problema iz vremena prethodnog režima, oživjela je uporaba hrvatskog jezika kao službenog u općini Subotica, jedinoj u Srbiji. U Subotici su općinske institucije obvezne da u svojim statutima imena ustanova prevedu na hrvatski jezik, kao i da na istaknutoj firmi poduzeća naziv bude ispisan i na hrvatskom jeziku.

No, velika promjena svijesti desila se

svibnja 2002., kada je Skupština AP Vojvodine donijela odluku o uvođenju hrvatskog jezika u rad pokrajinskih organa. To, međutim zahtijeva promjenu Statuta AP Vojvodine, a za svaku promjenu Statuta suglasnost daje Narodna skupština Republike Srbije. Međutim, prema informacijama kojima raspolažemo, od dolaska DOS-a na vlast još nijednom nije stavljen na dnevni red zahtjev koji dolazi iz AP Vojvodine, a kojim se traži suglasnost ili za zakone za koje je potrebno da ih verificira Narodna skupština Republike Srbije.

Slaven Dulić, zamjenik pokrajinskog tajnika za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, upravu i propise, kaže da ipak nije sve tako crno i da je nakon donošenja »omnibus« zakona Skupštini AP Vojvodine pripalo pravo nadzora nad primjenom službene uporabe jezika, ali i pravo bližeg uređenja službene uporabe jezika. Tako je usvojena i odluka o tome na posljednjem zasjedanju Skupštine APV. »Konkretno, to znači da sve javne isprave – osobna iskaznica, putovnica, vozačka dozvola, uvjerenja itd., na koje se to nije dosada primjenjivalo – sada će morati. Svako ime će se morati pisati u duhu jezika i pisma, što su neki SUP-ovi ranije primjenjivali, a drugi nisu... Novost je da će uplatnice, sve što se tiče Elektroprijevoza, Pošte, poreza, morati biti i na jeziku manjina. Treće, u dijelu općine gdje ima 25 posto stanovništva određene manjine, taj jezik se automatski uvodi u službenu uporabu, što je primjerice karakteristično za Sombor, Bački Brijeg, Monoštor, gdje će se to automatski morati uvesti u dijelovima općina. Ako se ne uvede i ne verificira općinskim statutom, daje se nalog da se to mora uvesti, a krajnja instanca bi bile privremene mjere ili raspuštanje, ali se time bave Narodna skupština Republike Srbije i Ministarstvo lokalne samouprave. Četvrto, kazne se na plaćaju iz pokrajinskog organa, a dosadašnja prava se ne umanjuju«, kaže Slaven

Dulić.

Time proizlazi da bi primjerice pored Svetozara Miletića natpis pred naseljem trebao biti i Lemeš, kod Bačkog Brega – Bereg ili Bački Bereg.

HRVATSKI: Imajući u vidu ovu situaciju i moguće korake koji bi se mogli provesti, postavlja se pitanje što Hrvati mogu učiniti na poboljšanju svog položaja. Član Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća

štva. Po tom kriteriju, hrvatski jezik ne može biti u službenoj uporabi nigdje. Istina, zakon ostavlja prostor da jezik neke manjine bude u službenoj uporabi ako je postotak i manji, ali način na koji se to realizira nije preciziran, što znači da to vjerojatno ovisi o konkretnoj političkoj volji. U tom smislu je i prihvaćena inicijativa u pokrajinskoj Skupštini da hrvatski jezik bude u službenoj uporabi u Pokrajini. To je, na koncu, u duhu dugogodišnje ovdašnje

prakse, koja nije tako restriktivna. Tako su, recimo, na pokrajinskoj razini jezici svih tzv. starih manjina u službenoj uporabi, a vrlo je slična situacija i na razini općina kada su te manjine u pitanju bez obzira na postotak. Međutim, činjenica je da nijedna lokalna samouprava nije pratila primjer pokrajinskog parlamenta. No, posljednja odluka pokrajinske vlade da se u mjestima gdje je postotak manjina veći od 25 posto može uvesti u službenu uporabu jezik te manjine na neki način ispravlja gore spomenute nedostatke. Ali, ipak otvara nekoliko drugih pitanja, recimo što će značiti službena uporaba hrvatskog jezika u jednom Bačkom Monoštoru, kada na teritoriju ovog naselja nema, osim škola, ni jedne relevantne državne institucije, a zna se da je, barem na simboličnom planu, važno da jezik bude u službenoj uporabi tamo gdje je veća politička i ina moć. I sada je, naravno, osnovno pitanje: što sada ovdje u jednoj takvoj situaciji konkretno uraditi. S jedne strane, vodit ćemo stalnu i sustavnu brigu o tome kako funkcionira i što je potrebno poduzeti da se službena uporaba hrvatskog jezika u Subotici i na pokrajinskoj razini

unaprijedi. S druge strane, Hrvatsko nacionalno vijeće mora pristupiti izradi strateškog koncepta po pitanju službene uporabe hrvatskog jezika, koja će zadovoljiti potrebe hrvatske zajednice obzirom na broj, teritorijalnu disperziju, kapacitete zajednice...»

zadužen za službenu uporabu jezika, Tomislav Žigmanov ukazuje: »Kao što znate, Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina propisuje da su lokalne samouprave dužne uvesti u službenu uporabu jezik one manjine koja na tom prostoru broji više od 15 posto ukupnog stanovni-

Srbija na raskršću

Zastupnička tržnica

Piše: Ivan Torov,
komentator Politike

Prema svim ra-
čunicama odluka

USS ide na ruku

Vladi. Čak i ako

izgubi pet-šest

mandata, sada ih

može bez usteza-

nja nabavljati na

zastupničkoj »tr-

žnici«, kupova-

njem zastupnika

oporbenih partija

Odluka Ustavnog suda Srbije s kraja svibnja – da su dvije sporne točke članka 88. Zakona o izboru narodnih zastupnika neustavne pa da, samim tim, mandati u republičkom parlamentu pripadaju zastupnicima, a ne strankama i koalicijama – nikog nije toliko iznenadila koliko vrijeme u kojem je donijeta. Naime, očekivalo se da će sud presuditi polazeći od logike bliske europskim demokracijama da su glasovi građana preduvjet za stjecanje zastupničkog mandata. Time zastupnik postaje predstavnik birača u parlamentu, a ne političke organizacije na čijoj je listi izabran.

Sud je ovu odluku donio punih sedam mjeseci pošto je sebe proglasio jedino nadležnim procjenjivati ustavnost odredbe pomenutog zakona, na osnovu koje je Administrativni odbor republičke skupštine 20. lipnja prošle godine oduzeo 45 mandata Koštuničinoj Demokratskoj stranci Srbije zbog njenog prelaska u oporbu, a prije toga i još nekim strankama.

Oštećene partije smatraju da je ovom odlukom ispravljena nepravda i da im se omogućava povratak u parlament. Ne računajući DSS, kojoj je privremenom mjerom Saveznog ustavnog suda ranije već omogućen povratak u parlament, na listi čekanja su: *Perišićev* Pokret za demokratsku Srbiju (koji je izgubio tri mandata izdvajanjem dijela članstva u Narodnu demokratsku stranku), Socijaldemokracija *Vuka Obradovića* (koju je *Slobodan Orlić*, praktički, »oteo«, a s njom i dva Obradovićeve mandata, prije nego što je, zajedno sa SDU *Žarka Koraća* osnovao Socijaldemokratsku partiju) i Stranka srpskog jedinstva (zbog tri sporna mandata).

Ugroženim zastupnicima dat je žalbeni rok od šest mjeseci u kojem mogu pokrenuti postupak za vraćanje mandata oduzetih po spornim točkama izbornog zakona. Ustavni sud očekuje da skupštinska radna tijela, od kojih presudnu ulogu igra Administrativni

odbor, stave izvan snage svoje pojedinačne akte kojima su dijeljeni mandati, i da vrate oduzete. Međutim, predstavnici tih tijela već u startu odugovlače s primjenom pod izgovorom, kako reče predsjednik Administrativnog odbora *Boško Ristić*, da »očekuju poseban nalog, odnosno uputstvo od suda za daljnje ponašanje«. Istovremeno su se pojavila različita tumačenja odluke, koja dezavuiraju uvijek ravanja koja je prije više mjeseci pružao tadašnji premijer *Zoran Đinđić*, a danas njegovi nasljednici – da će »poštovati odluku USS, ma kakva ona bila«. Time prijete da cijeli postupak, zajedno sa žalbenim rokom, produže, mal'tene, do kraja svog mandata, čime bi se faktički oglašili o odluku najviše pravosudne instance u Srbiji. Ima i onih, poput pojedinih članova Republičke izborne komisije bliskih DOS-u, koji smatraju da je »preče pitanje jesu li zakoni, koje su usvajali zastupnici, koji nisu zastupnici, donijeti na ustavan ili neustavan način«, i da bi se USS trebalo nad tim zamisliti.

Iako stranke u okviru DOS otvoreno ne osporavaju odluku Ustavnog suda, primjetna je suštinska razlika oko toga ima li odluka retroaktivno dejstvo ili ne. Dok sud tvrdi da se sastav parlamenta treba vratiti u prvobitno stanje iz vremena kada je, nakon izbora 2000. godine, konstituiran, lideri su se indirektno izjašnjavali preko šefa zastupničke grupe DOS *Bojana Pajtića* (inače predsjednika Zakonodavnog odbora i visokog funkcionera DS), da se odluka ne može primjenjivati unazad, već danom objavljivanja u Službenom glasniku RS. Po toj logici se zatečeno stanje ne bi mijenjalo, što bi Vladi odgovaralo, jer može računati na sedam odbjeglih poslanika SPS oko *Branislava Ivkovića* i još neke kolicine iz drugih oporbenih stranaka (DSS, NS i SSJ).

Prema svim računicama odluka USS ide na ruku Vladi. Čak i ako izgubi pet-šest mandata, sada ih može bez ustezanja nabavljati na

zastupničkoj »tržnici«, kupovanjem zastupnika oporbenih partija. Time bi namakla komotnu većinu s kojom bi izdržala do kraja mandata. Na ruku joj ide i sam USS, budući da je »propustio« utvrditi rokove koji bi obavezivali skupštinske organe na brzu primjenu njegove odluke. Istina, i on sam može zastupnicima vratiti mandate ako to ne učini Skupština, ali je već stvoren dojam u javnosti da se ne samo efektima koje njegova odluka može proizvesti, već i njenim odugovlačenjem bez razložnog obrazloženja, stavio u službu dnevne politike.

U OEBS-u, sudeći prema onome što kažu u njegovom uredu u Beogradu, ne ulaze u to kakve će posljedice izazvati odluka USS. Ne misle, također, da je sud osporio njihov stav da je oduzimanje mandata bilo legalno, jer se ono nije kosilo s izbornim zakonom. Oni ostaju pri svom stavu da je ono bilo nelegitimno, jer je zadiralo u demokratska prava. »Svoj stav OEBS zasniva na međunarodnim pravnim standardima i na dokumentu iz Kopenhagena iz 1990. godine, po kome kandidati koji dobiju neophodan broj glasova imaju pravo na mandat do njegovog isteka. Kada su već izabrani, zastupnici trebaju odgovarati glasačima koji su ih izabrali, a ne političkim partijama«.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadorđev put

2, telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno):

(024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Pismo iz Zagreba

Zabraniti nedjeljni rad trgovinama?

Piše: Sonja Badel

Potpisivanjem
peticije počela je
utakmica – tko se
više brine za
obespravljene
radnike, češće
radnice, koje ne-
djeljom eksploa-
tiraju domaći i
strani vlasnici tr-
govina. U tome
za sad, uz Kato-
ličku crkvu, vodi
Hrvatska seljač-
ka stranka (HSS)

U Hrvatskoj nikad ne manjka tema koje potiču opću polemiku, svađe, podjele. Proteklih nekoliko tjedana to je pitanje – treba li zabraniti nedjeljom rad u trgovinama? Zabranu zahtijevaju Sindikat zaposlenih u trgovini, katolički Caritas i Franjevački institut za kulturu mira. Organizirali su potpisivanje peticije za zabranu rada nedjeljom i potpise je stavilo oko 450.000 građana. Ankete pokazuju da nešto više od 50 posto građana drži da nedjeljom trgovine ne trebaju raditi, a ostali su protiv te inicijative.

Potpisivanjem peticije počela je utakmica – tko se više brine za obespravljene radnike, češće radnice, koje nedjeljom eksploatiraju domaći i strani vlasnici trgovina. U tome za sad, uz Katoličku crkvu, vodi Hrvatska seljačka stranka (HSS), čija su 32 istaknuta člana potpisala peticiju, a predsjednik stranke **Zlatko Tomčić**, koji je i predsjednik Hrvatskog sabora, osobno je uručio peticiju visokom crkvenom dužnosniku i obećao da će se zauzeti za izmjenu Zakona o trgovini. Ministarstvo za obrt i malo poduzetništvo, na čijem je čelu HSS-ovac **Željko Pecek** također je podržalo zahtjev, kao i Hrvatska obrtnička komora.

IZBJEGAVANJE KONFRONTACIJE: Svi ukazuju na potrebu poštivanja tradicije u Hrvata da se nedjeljom ne radi, kao i na problem da radnici nedjeljom nisu adekvatno plaćeni za taj rad. Predstavnici Crkve ističu moralno-etičke razloge i inzistiraju na »vraćanju nedjelje Bogu« i na duhovnoj obnovi.

Izbjegavajući izravnu konfrontaciju s Crkvom, najjača stranka vladajuće koalicije, Socijaldemokratska partija (SDP) premijera **Ivice Račana** iznijela je podatke koji ilustriraju važnost trgovine za razvoj gospodarstva i za zapošljavanje. Rad nedjeljom ne može se sasvim izbjeći, ali je važno osigurati da radnici budu pošteno plaćeni i da im se osigura slobodan dan tijekom tjedna, drže u SDP-u i još nekim strankama.

Premijer Račan je inspektorima naredio strogu kontrolu trgovina koje rade nedjeljom i njihovo iz-

vješće bit će objavljeno za dva tjedna. Po prvim informacijama državnih inspektora, stanje u trgovini i nije tako loše kako se predstavlja u javnosti, pogotovo ne u velikim trgovačkim lancima. Upozoravaju da ima nepravilnosti i navlače kazne. Isto tako kažu da se nedjeljom najviše radi u građevinarstvu.

Neki su mediji odmah podjsetili da je **Zlatko Tomčić** jedan od suvlasnika građevinske tvrtke, čiji radnici rade i nedjeljom, no za njih Tomčić nije pokazao brigu.

DISCIPLINIRANJE VJERNIKA: U kritici inicijative, većina medija ističe da bi zabrana rada nedjeljom u trgovini stavila u neravnopravan položaj mnoge druge profesije. Uz 60.000 radnika koji rade nedjeljom u trgovini (u turističkoj sezoni 80.000), nedjeljom radi 750 liječnika i nekoliko puta više medicinskog osoblja, rade za posleni u ugostiteljstvu, građevinarstvu, prometu, policiji, rade novinari. Radi i Crkva, odnosno i nedjeljom se u crkvama ili ispred njih prodaju crkvene tiskovine, suveniri.

Najoštriji kritičari čak kažu da Crkva preko Sabora, odnosno za-kona, želi disciplinirati vjernike i okupiti ih na misama umjesto da tumaraju velikim tržišnim centrima. Kad bi svi oni koji se deklariraju katolicima poštivali nauk o nedjelji i izbjegavali kupovinu nedjeljom, sve trgovine ne bi imale računa raditi nedjeljom.

Veliki trgovački lanci kažu pak da im je baš subotom i nedjeljom promet veći za oko 30 posto.

Neki podsjećaju da trgovine nisu radile u vrijeme socijalizma, pa dokazuju da i Crkva ima neke demodirane ideje kao i propali socijalizam. Suprotstavljaju se tome da Katolička crkva nameće svoj svjetonazor i vrijednosni sustav cijelom društvu.

Problem će se vjerojatno riješiti u okviru Ustava i ustavnog prava na jednakost svih građana. Sindikati i poslodavci prozvani su da pronađu rješenja koja će osigurati gospodarski rast, veće zapošljavanje, ali i zaštitu radnika i njihovih prava, svakog dana, ne samo nedjeljom. Sve ostalo je licemjerje i demagogija. ■

Susret ministara pravosuđa Hrvatske i Srbije Dogovorena revizija ugovora o pravnoj pomoći

ZAGREB: Hrvatska ministrica pravosuđa **Ingrid Antičević Mari-nović** i ministar pravde Republike Srbije **Vladan Batić** ocijenili su u ponedjeljak razgovor u Zagrebu značajnim korakom u provedbi ugovora o suradnji u kaznenim i građanskim stvarima, koji je potpisan 1997. godine. Na konferenciji za novinare obje su strane izrazile spremnost za unaprjeđenje suradnje u progonu najtežih kaznenih djela, uključujući i ratni zločin.

Naglašeno je da obje strane prihvaćaju načelo univerzalnosti u progonu najtežih zločina, ali da to ne znači i izručenje državljana jedne države drugoj, već samo ustupanje kaznenog progona.

Ministar Batić je rekao da Srbija neće izručiti generala Momčila Perišića, osumnjičenog za ratni

zločin u Hrvatskoj, ali će mu se moći za to suditi u Srbiji ako to Hrvatska zatraži nakon pristupa Europskoj konvenciji kojom je to uređeno.

Radi poboljšanja suradnje dogovorena je i razmjena podataka o istragama, sudskim postupcima i presudama za najteža kaznena djela.

Hrvatska ministrica odbacila je tvrdnje o postojanju tajnih optužnica, ustvrdivši da su javne sve optužnice i sva suđenja u Hrvatskoj.

Ministar Batić najavio je da će Srbija vratiti Hrvatskoj sve otuđene zemljišne, katastarske i matične knjige pa i Stepinčev dnevnik, ako je točna informacija da se on nalazi u srbijanskom Ministarstvu pravde.

D.D.

József Kasza, potpredsjednik Vlade Republike Srbije i predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara

Europa ponovno pomaže Srbiji

Vrativši se iz službena posjeta Strasbourgu, József Kasza izražava optimizam u dalji napredak demokratizacije i približavanja Europi

Razgovor vodio: Nikola Perušić

József Kasza rođen je 1945. godine u Subotici. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u rodnom gradu. Bio je predsjednik Skupštine općine Subotica u pet mandata i po tome ostao je - dinstven u zemljama istočne Europe. Re - publički je zastupnik od 1992. godine. U Vladi Republike Srbije, koja je formirana 25. siječnja 2001. godine, primio je nadležnost za resor lokalne samouprave, status i položaj nacionalnih i etničkih zajednica. Iste godine mu je dodijeljeno zvanje »Počasni građanin« od strane SO Subotica. Iako se povremeno nalazi u središtu kontroverzi, konstantno se zala - že za miroljubivo rješavanje problema. Govori engleski, srpski i mađarski jezik. Oženjen je, otac troje djece.

HR: Izlaskom iz izvanrednog stanja, ušli smo u jedno novo razdoblje. Postoji li snage za tako čvrst europski kurs kakav je zastupao ubijeni premijer Đinđić?

Mislim da nas je gospodin Zoran Đinđić toliko zadužio, ne samo nas u Vladi, nego najveći dio građanstva Srbije, i to - liko duboko postavio temelje našeg opredjeljenja za Europu – da je jedno - stavno drugačiji kurs nemoguće zauzeti. Meni je to posebno nemoguće, jer sam od samog početka bio pobornik tog kur - sa i kad kažem od samog početka, mi - slim na to da mi je to bilo opredjeljenje od momenta uključivanja. Tijekom svog

rada, taj kurs sam i održao. To se najbolje vidjelo proteklih dana kada sam bio u Strasbourgu, gdje sam pozvan kao počasni gost Odjela za lokalnu samoupravu Europskog parlamenta, i prosto mi je bilo neobično, jer se nisam navikao u svom radu na riječi pohvale – a tamo sam do - bio veoma pozitivnu ocjenu upravo za vlastiti rad na demokratizaciji Srbije i uključivanju Srbije u Europu.

Naime, radi se o tome da je 1993. godine u Subotici otvorena prva kancelarija lokalne demokracije koja je kao ideja osmišljena ovdje u Subotici i prezentirana u Europskom parlamentu. Uz pomoć Europskog parlamenta ta je ideja prihvaćena, te je locirana prva kancelarija u Subotici. Od tog doba u Srbiji postoji 11 takvih okružnih centara i preko 100 manjih centara koji su uključeni u taj proces. To nije bilo značajno samo za Srbiju i Jugoslaviju, iako su tada – ako se prisjetimo – bila opasna i teška vremena tijekom Miloševićeva režima. Trebalo je hrabrosti takvu ideju ovdje prihvatiti i oživjeti. Ta ideja je sada već proširena na kompletne srednjoistočne zemlje i u tim zemljama radi više od sto kancelarija lokalne demokracije.

Znači, moje opredjeljenje i opredjeljenje mojih kolega u Vladi je jednoznačno, da Srbija mora izvršiti promjene unutar svog društva, unutar svog građanskog shvaćanja – odnosno shvaćanja u glavama građana Srbije i konačno mora prihvatiti europske norme i norme zajedničkog življenja sa svim narodima u Europi.

HR: Ulaskom Mađarske u EU uskoro ćemo se naći pred kapijom Europe. Koliko su realne želje da i Srbija što prije uđe u EU?

Ponovno se oslanjam na Strasbourg i tako vođene razgovore, jer sam imao prilike razmijeniti mišljenje s visokim dužnosnicima. Vidim da se Europa opredijelila da ponovno pomogne Srbiji i da omogućiti što je mogući kraći rok za proces ulaska Srbije u Europsku zajednicu. Znači, pozitivna tendencija i pozitivna snaga sa strane Europe postoji, međutim, određene obveze treba ispuniti i Srbija, a to je prilagođavanje Ustava i zakonskih propisa europskim normama. Za mene je veoma bitan Zakon o zaštiti nacionalnih manjina, jer ukoliko se dobro prebrojimo, skoro polovica življa u Srbiji je na neki način manjina. Stoga norme, koje će se odnositi na etničke zajednice, moraju biti apsolutno prilagođene europskim normama.

HR: Što je urađeno, i što se može uraditi na tome da vizni režim s Mađarskom ne bude krut poput schengenskog?

Mađarska od samog početka ima pozitivan stav prema ovom pitanju, odnosno ima pozitivne snage da se ovaj problem na najblaži mogući način prevaziđe. Detalji o viznom režimu još nisu sto posto definirani, međutim, moramo prihvatiti činjenicu da

József Kasza

će schengenska granica biti ovdje, nadomak nama. Za to nije kriva Mađarska, krivi smo mi koji smo imali predispozicije da prije Mađarske, Slovačke ili Češke uđemo u Europsku zajednicu. Tu šansu nismo iskoristili, nego se rukovodstvo ove zemlje opredijelilo za ratna razaranja i za sve te nedaće koje smo preživjeli. Na nama je, posebno na nama Mađarima u Vojvodini, da utječemo na zemlju maticu da taj vizni režim bude što blaži.

HR: Kada se mogu očekivati pozitivni rezultati privatizacije i

uopće oporavak ekonomije?

Pozitivni rezultati se već polako naziru iako je proces privatizacije dosta otežan i sporo napreduje, a mogu reći da je to tako prije svega zbog nesređenih imovinsko-pravnih odnosa, jer imovina poduzeća nije u zavedena u katastru, dok negdje i ne postoji katastar. Tako da ima dosta stvari koje se trebaju uskladiti. Međutim, u sredina ma gdje je privatizacija izvršena, sasvim je drugi odnos prema imovini, prema poslu i rezultati se već osjećaju. Jer, to se ne sviđa većini zaposlenih, koji su se navikli na samoupravljanje, na nerad u proteklih deset godina. Moramo shvatiti da u novom ekonomskom poretku kojem teži ova država: rad, red, disciplina, raritet i snižavanje troškova mora biti od prvorazrednog značaja.

HR: Poslije uspješne suradnje s ekspertima G 17, nakon njihovog ulaska u političku arenu došlo je do nesklada u dosadašnjem funkcioniranju. Može li se naći zajednički jezik ili treba očekivati nadmetanje DOS-a i G 17, imajući u vidu da se radi o istom biračkom tijelu?

Politika centralne vlasti iz Beograda je veoma vješto i svjesno izbjeglački val vodila prema Vojvodini. I u sporadičnim dolascima, Vojvodina je bila meta doseljenika, što je u mnogome izmijenilo i etničku sliku, ali i sliku shvaćanja, moralnu sliku, mentalnu sliku Vojvodine, tako da nije čudno da ima toliko ekstremnih desnih glasova u Vojvodini – što je neprirodno za ovu sredinu. Ova sredina je doživljavala stresove u svim tim valovima doseljavanja, ali je uspijevala i prevazići ih, i prenijeti taj duh međusobne tolerancije na nove stanovnike ove sredine. Tako da nam je zadaća i u ovom slučaju djelovati u tom pravcu, da ako smo već ovdje, onda treba zajedno živjeti. To treba uvažavati i u različitostima i shvaćanjima; u kulturi, u jeziku, u vjeri...

Mislim da nam je svima zajednički interes da pozitivan kurs ove države podržimo i da vodimo politiku da taj kurs bude ne samo održan, nego i da hod po tom kursu bude što brži i efikasniji. Velikih razlika u shvaćanjima unutar DOS-a i G 17 nema, možda su ta varijacije više osobne prirode, sužete. Ta sužeta se mora obuzdati i prevazići takve stvari, jer imamo zajednički interes. Savez vojvođanskih Mađara i ja osobno imao sam i imam izvanredne odnose sa grupom G 17. Naša partija i naš život su gospodina Labusa i na predsjedničkim izborima maksimalno podržali. I čini mi se da smo mnogo izgubili što njega nismo uspjeli izabrati za predsjednika. Očekujem dobru suradnju s njima i u buduću.

HR: Pred pisanje novog Ustava Srbije pojedini vojvođanski političari su kompromitirani raznim aferama. Koliko je to oslabilo šansu da se u borbi za određivanje statusa Pokrajine čuje glas autonomističke opcije?

Ne bih želio procjenjivati zbivanja oko

ovih vojvođanskih lidera. Svatko za sebe treba odgovarati i znati što je radio i što radi. Bitno je da se narod opredijelio za autonomiju u Pokrajini, i da to bude i zacrtano u samom Ustavu. Bez visokog stupnja autonomije Vojvodina će biti osakaćena ili toliko obuzdana u razvoju da će izgubiti i taj pozitivan epitet, koji veli da je Vojvodina lokomotiva razvoja Srbije. To bi bilo izuzetno štetno za Vojvodinu, pa i za čitavu državu. Inače, traže se suborci za jedno takvo opredjeljenje, a ja mislim da na političkoj sceni Vojvodine ima dosta takvih opredjeljenja.

HR: Popis je dokazao da je promijenjena etnička karta Vojvodine. Da li je promijenjena i matrica koja je to izazvala, imajući u vidu oko milijun glasova koje je osvojila tvrda nacionalistička opcija na predsjedničkim izborima u Vojvodini?

To je rezultat politike centralne vlasti iz Beograda koja je veoma vješto i svjesno izbjeglički val vodila prema Vojvodini. I u sporadičnim dolascima, Vojvodina je bila meta doseljenika, što je u mnogome izmijenilo i etničku sliku, ali i sliku shvaćanja, moralnu sliku, mentalnu sliku Vojvodine, tako da nije čudno da ima toliko ekstremnih desnih glasova u Vojvodini – što je neprimodno za ovu sredinu. Ova sredina je doživljavala stresove u svim tim valovima doseljavanja, ali je uspijevala i prevazići ih, i prenijeti taj duh međusobne tolerancije na nove stanovnike ove sredine. Tako da nam je zadaća i u ovom slučaju djelovati u tom pravcu, da ako smo već ovdje, onda treba zajedno živjeti. To treba uvažavati i u različitostima i shvaćanjima; u kulturi, u jeziku, u vjeri... Samo tako možemo održati Vojvodinu, a i čitavu ovu našu zemlju kao pozitivan primjer zajedničkog života.

HR: Kakva je uloga nacionalnih vijeća u izražavanju stava nacionalnih manjina, i u čemu se razli-

kuje od uloge manjinskih strana - ka?

Nacionalna vijeća su novina u društvenom uređenju države, to je nova tekovina po osnovu Zakona o zaštiti manjina, tako da se nacionalna vijeća sada formiraju, odnosno, nedavno su formirana i traže svoje mjesto pod suncem. Nacionalna vijeća treba da su partner u pregovorima s državom, a država još nije u potpunosti spremna za taj dijalog. Znači, s jedne strane pozitivno nastojanje u nacionalnim vijećima nailazi na ostatke etatizma centralne vlasti i zato nema brže i efikasnije suradnje. Inače, nacionalna vijeća i političke partije trebaju djelovati u istom pravcu, u interesu dobrobiti etničke zajednice kojoj pripadaju. S tim da političku borbu trebaju voditi stranke, a u podjeli posla na osnovu izbornih rezultata i političkih dostignuća nacionalna vijeća trebaju komunicirati s državom u izradi zakonskih propisa.

HR: Najavljena je privatizacija manjinskih medija. Kako komentirate tu inicijativu?

To još nije u tijeku, ali će to biti uskoro jedan od ozbiljnih problema za nacionalne manjine. Treba naći zajednički jezik, da mediji budu stavljeni u funkciju te etničke zajednice kojoj pripadaju.

HR: Da možete, što biste promijenili u svojoj politici kada biste mogli krenuti ispočetka?

Ako dobro razmislim, pitanje je – bih li uopće krenuo u politiku. Ali, ako bih se ponovno okrenuo politici, a ne struci, što na neki način i želim, jer sam je zapostavio tijekom ovog petnaestogodišnjeg rada, onda u samom kursu ne bih mnogo mijenjao. Čini mi se da sam bio dosljedan i sebi, i stranci kojoj pripadam, a i mojim sugrađanima s kojima zajedno živim. A to je u njegovanju duha tolerancije i stvaranju svih pretpostavki za zajednički život i rad. ■

Hotel »Panonija«

Jadi novinarske bilježnice

Ako stvari u gluposti i bahatosti odu predaleko, može ti se desiti da te nogom šutne osobno Velimir Velja Ilić, uz propratni tekst koji nije za novine. Načelo da je Vlada važnija od svakog pojedinačnog ministra jednako je onome - »I poslije Tita, Tito.«

Piše: Mirko Sebić

Danas je po svemu sudeći najteže biti novinarski blok, bilježnica ili teka. Kao takva, izložena si svakovrsnim napa-dima i opasnostima, ugrožena ti je egzistencija i bilježnički integritet, riskiraš da po tebi bilježe gluposti, neistine i proizvoljnosti, ali i da se političari nad tobom grubo »bahate«. Ako stvari u gluposti i bahatosti odu predaleko, može ti se desiti da te nogom šutne osobno *Velimir Velja Ilić* uz propratni tekst koji nije za novine. Incident u kome gore pomenuti Velja nasrće na novinarsku bilježnicu *Vladimira Ješića*, novinara novosadske TV Apolo i negdašnjeg istaknutog »Otporaša«, zabilježile su kamere TV Apolo jer se i dogodio u sred intervjua i sred »nezgodnog pitanja«. Što Vam dođe *Strahinja Ilić*? Dođe mi da Vas šutnem u novinarsku bilježnicu, pa Vi onda drugog provocirajte, kao nogom odgovara Ilić. Jer, ta novinarska bilježnica bila mu je podmetnuta i stajala je u takvom položaju da je namjerno provocirala njega, Velju bre, i zbog toga je dobila svoje.

Ovaj brutalni nasrtaj na novinarsku bilježnicu gospodina Vladimira Ješića posredstvom solidarne i požrtvovane Televizije Pink – čiji je vozač odmah čim je za incident javljeno gdje treba (u informativni program TV Pinka) dotrčao po kasetu sa snimkom nemilog događaja – mogao je vidjeti široki televizijski auditorij. Slika je za trenutak podsjetila na odsutnog *Vojislava Šešelja*, mada se mora priznati da on ne bi tako dobro izgledao prilikom šutiranja, odnosno prilikom nepropisnog podizanja noge. Nasrtaj na novinarsku bilježnicu osudili su svi relevantni faktori, od *Slobodana Orlića* do Nezavisnog društva novinara Vojvodine, Upravni odbor TV Apolo ovlastio je pravne zastupnike da tuže Velimira Ilića, a direktor TV Apolo *Goran Karadžić* pozvao je sve medije da bojkotiraju riječ i djelo Velimira Ilića.

ODNOS PREMA MEDIJIMA: Velja Ilić je stvarno napravio ogromnu grešku, umjesto da mirno otrpi pitanja iz novinarske bilježnice Vladimira Ješića, da pričekava da se intervju emitira, pa da onda on i brat mu

Strahinja presaviju tabak i po nekom od paragrafa novog Zakona o informiranju lijepo tuže TV Apolo, za recimo narušavanje ugleda, on odmah nogom u novinarsku bilježnicu. To je, gospodine Iliću, odnos prema medijima koji smo na našem demokratskom putu odlučno ostavili iza nas.

Sitnu knjigu na presavijenom tabaku obećao je i predsjednik Skupštine Vojvodine *Nenad Čanak* najavivši tužbu nadležnom sudu za krivično djelo klevete, a protiv nikog drugog do potpredsjednika srpske Vlade *Miodraga Isakova* koji ga je u emisiji »Press pretres«, emitiranoj prošlog tjedna na B 92, opet eksplicite povezao s organiziranim kriminalom. Isakov je nonšalantno odbacio mogućnost tužbe smatrajući da će se Čanak uplašiti eventualnih dokaza koji bi u takvom procesu mogli biti prezentirani na sudu. Tako je ukrštanje tužbi i kontratužbi između Lige socijaldemokrata Vojvodine i Reformista Vojvodine došlo do glave. Namjeri se junak na junaka, bivši suborac na bivšeg suborca, bivši koalicioni partner na bivšeg koalicionog partnera. U svakom slučaju, mnogo tu ima bivšeg, a bivših, njih će u budućnosti biti još.

Namjeri se junak na junaka, bivši suborac na bivšeg suborca, bivši koalicioni partner na bivšeg koalicionog partnera. U svakom slučaju mnogo tu ima bivšeg, a bivših, njih će u budućnosti biti još.

Datum i dan, kada je u svom kabinetu pročitao tekst neopozive ostavke, ministar poljoprivrede *Dragan Veselinov* mogao bi ući u noviju povijest srpske politike kao dan kad je podnijeta prva ostavka zbog osjećaja posredne, odnosno, moralne odgovornosti. Tako bi, gledajući na ovaj događaj iz Europske unije, mogao glasiti komentar nepristrasnog izvještača. Gledajući na ovaj događaj iz vojvođanske ravnice mnoga pitanja ostaju otvorena. Naime, ministar Veselinov je, kako se vidi, žrtvovao vlastitu poziciju da ne bi negativni imidž,

koji se vezivao za njegovo ime, naškodilo Vladi. Vlada kao da o ovome nije imala stav (barem ga javno nije izrekla), ona nije imala potrebu braniti integritet svog člana, ili ga nije željela braniti.

KOMIČNA SITUACIJA: Praktična upotrebljivost načela da je vlada važnija od svakog pojedinačnog ministra jednaka je vrijednosti načela »I poslije Tita, Tito.« Vlada to su ministri, predsjednik i potpredsjednici i to su njihovi rezultati, nije vlada nekakav mistični identitet. Netko će reći da baš zato ministar Veselinov treba i mora podnijeti ostavku. Mora, ako ga grize savjest ili ako pretežni dio javnog mnjenja to zahtijeva od njega, ali i vlada u kojoj je radio mora se odrediti prema njegovom radu. Ovako imamo komičnu situaciju da se za upražnjeno mjesto ministra poljoprivrede nutkaju dojučerašnji koalicioni partneri Dragana Veselinova, široj javnosti poznati po serijalu reklamnih spotova svojevremeno emitiranih na ružičastim valovima. Za toliko komedije ipak još nismo spremni, naročito ne u ovo doba godine, pa će upražnjeno mjesto zauzeti ekspert, vjerojatno nestranačka ličnost bliska Demokratskoj stranci. Ocjenu rada ministarstva, vjerojatno nesvjesno afirmativnu za Veselinova, izrekao je upravo *Igor Kurjački* u intervjuu nedjeljnom »Dnevniku«. On je na pitanje: gdje se danas nalazi vojvođanski agrar, odgovorio sljedeće:

»Situacija nije sjajna, ali je bolja nego što je bila prije dvije godine. Proizvodnja je znatno povećana, bez obzira na sušu. Bez izlaska na svjetsku pijacu nema napretka, a da bismo razmišljali o ozbiljnijem izvozu morali smo prvo osigurati viškove proizvoda. To je upravo urađeno u posljednje dvije godine. Razina agrotehnike i ulaganja u gnojivo, mehanizaciju i tehnologiju se povećavaju i mi imamo problema s viškovima, a ne s manjkom proizvoda.«

Tako je okarakterizirao stanje u agraru Pokrajinski sekretar za poljoprivredu *Igor Kurjački* čija stranka odavno nije simpatizer lika i djela Dragana Veselinova. Njegove kolege iz Vlade nisu imale komentar. ■

Ivan Pavao II. na svom stotom međunarodnom putovanju

Papa treći put u Hrvatskoj

Sveti Otac posjećuje Rijeku, Dubrovnik, Osijek, Đakovo i Zadar

Priredio: Nikola Perušić

Poglavar Katoličke crkve Papa Ivan Pavao II. treći put stiže u pastoralni posjet Hrvatskoj. Prvi put je to bilo 1994. godine prigodom proslave 900. obljetnice uspostave Zagrebačke biskupije, kada se na novozagrebačkom hipodromu dogodio najveći skup hrvatske povijesti – oko milijun vjernika sudjelovalo je na misi. Godine 1998. proglasio je u Mariji Bistrici blaženim mučenika za vjeru i simbol otpora komunističkom režimu kardinala Alojzija Stepinca. Tom prigodom posjetio je i Split. Iz papina govora na zagrebačkom hipodromu proizlazi da je ovdašnjim katolicima namijenio ulogu mosta među narodima i religijama u regiji, te da je potrebno jačanje u vjeri za tako važan zadatak.

Papa je unatoč svom ne baš sjajnom zdravstvenom stanju, svoje stoto međunarodno putovanje usmjerio u Hrvatsku. Prvi put će se dogoditi da punih pet dana boravi u jednom gradu izvan Rima, što će se desiti u Rijeci.

Hrvatska radio-televizija će pomno pratiti sva dešavanja vezana za papin posjet.

Akter promjene svijeta

Povijesni Papa

Krakowski nadbiskup kardinal Karol Wojtyła izabran je za papu 16. listopada 1978. kao prvi ne-Talijan nakon pola tisućljeća. Sa sobom je donio iskustvo komunističkog režima u Poljskoj. Njegovi posjeti domovini potakli su gibanja koja niti grube policijske metode nisu uspjevale zaustaviti. Sindikat »Solidarnost« i Lech Walesa nezamislivi su bez Ivana Pavla II. Naoko snažna komunistička vlast zaljuljala se od Baltika do Kamčatke. Pad Berlinskog zida i sovjetska »perestrojka« konačno su dokrajčili sovjetski komunistički režim. U tom kontekstu slijedio je proces raspada Jugoslavije. Ivan Pavao II. staje u obranu Hrvatske i već 13. siječnja 1992. priznaje Hrvatsku i ne propušta niti jednu priliku da je brani i govori o Hrvatskoj.

HRT je već postavio nove standarde u praćenju papinih posjeta kada je davala izravno televizijski prijenos prolaska Svetog Oca od zrakoplovne luke do Kaptola.

DOČEK: Predviđeno je da papin pastoralni posjet počne jučer, 5. lipnja dolaskom u zračnu luku na Krku, uz doček njegova domaćina riječkog metropolita nadbiskupa dr. Josipa Devčića i predsjednika Republike Stjepana Mesića. Riječka će četiri dana biti domaćin papi, koji će noćiti u svojoj privremenoj rezidenciji u bogoslovnom sjemeništu.

Danas, 6. lipnja Dubrovnik ugošćuje papu Ivana Pavla II. koji će u Gružu slaviti svečanu svetu misu na kojoj će proglasiti blaženom Mariju Petković i vjernicima pružiti najljepši dar svog trećeg pohoda Hrvatskoj. Dočekuju ga dubrovački biskup dr. Želimir Puljić, te u koncelebraciji uz mnoštvo svećenika i svi hrvatski biskupi.

HRT prijenosom, nakon odmora u biskupskom dvoru na Gospinom polju, prati Svetog Oca koji će papamobilom krenuti prema gradu i ući na Stradun. Papa će se postaviti ispred Crkve sv. Vlahе gdje će pušiti golubice mira i pozdraviti građane.

OSIJEK: U subotu Osijek, kao i cijela biskupija Đakovačka i Srijemska s velikim oduševljenjem i radošću očekuju dolazak Petrova nasljednika Ivana Pavla II. Prema predviđanjima to će biti najveći skup na

ovom trećem pastoralnom putovanju Sv. Oca u Hrvatsku. Svečano euharistijsko slavlje održat će se u Sportskoj zračnoj luci Čepin gdje se očekuje nekoliko stotina tisuća ljudi iz Hrvatske i iz susjednih zema-

Vojvođani uz Papu

Prinos kruha

Papin prvi posjet Hrvatskoj bio je značkovit i za vojvođanske Hrvate jer se susreo i s potpredsjednicom DSHV Stanikom Kujundžić koja je u ime vojvođanskih Hrvata Svetom Ocu predala misno vino.

Tijekom ovog Papina posjeta, on se neće izravno sresti s predstavnicima vjernika iz Vojvodine, izuzev što će na misi u Dubrovniku jedan mladi par iz Subotice u bunjevačkim nošnjama sudjelovati u prinosu kruha na oltar.

Ija. Ivan Pavao II. dolazi papamobilom u 10.15 u Sportsku zračnu luku Čepin, bla-

Blažena Marija Petković **Službenica milosrđa**

Kao najveći dar vjernicima Papa donosi proglašenje blaženom Marije Petković (1892. – 1966.) iz Blata na Korčuli, žene koja je snagom vjere osnovala red Službenica milosrđa i učinila velebna dje-
la ljubavi za slabe i siromašne. Zajedno s brojnim sestrama, koje su joj se pridružile, osnovala je mnoga sirotišta u Hrvatskoj, Italiji i Južnoj Americi. Umrla je na glasu svetosti 1966. u Rimu. O novoj hrvatskoj blaženici snimljen je dokumentarni film.

gosilja okupljene vjernike i sve ljude dobre volje, a u 10.45 predvodi svečano euharistijsko slavlje. Za popodne u 17.00 sati predviđen je papin privatni posjet Đakovačkoj katedrali. HTV će izravno pratiti Papu od njegova dolaska u zračnu luku Čepin do završetaka misnog slavlja.

Vrhunac trećeg pastoralnog pohoda Svetog Oca Ivana Pavla II. Hrvatskoj dogodit će se u riječkoj Delti na blagdan Duhova. Papa će predvoditi svečanu koncelebriranu svetu misu i govoriti o središnjoj temi njegova hodočašća: »Obitelj – put Crkve i naroda«. Nakon mise, točno u podne, izmolit će svoj tradicionalni »Angelus« i uputiti svoju duhovnu poruku svijetu.

TRSAT: Navečer u 18 sati će se Papa uputiti na hodočašće u jedno od najstarijih svetišta Majke Božje u Hrvatskoj – na Trsatu. U svetištu će ga pjesmom dočekati njegovi

stoljetni čuvari franjevci. Nakon privatne molitve kod oltara s čudotvornom slikom Bogorodice Ivan Pavao II. će se vratiti u svoju rezidenciju.

U ponedjeljak će u Zadru papa Ivan Pavao II. zaključiti svoj treći pastoralni pohod Hrvatskoj. Na Forumu će Sveti Otac zajedno s prisutnim građanima predmoliti liturgijsku molitvu iz Božanskog časoslova »Slavlje šestog časa«. Tamo će također uputiti posljednje riječi Hrvatskoj.

OPROŠTAJ: Pored svih ovih dešavanja HRT daje u ponedjeljak u podne i prijenos kratke oproštajne ceremonije iz zadarske zračne luke u Zemunik, za koju nisu predviđeni govori. Tu će uz njega biti najviše državno vodstvo i svi hrvatski biskupi. Zrakoplov Croatia Airlinesa vraća Svetog Oca u Vječni grad.

Kasnije, ovog mjeseca, papa će posjetiti Banja Luku. Unatoč želji Svetog Oca tijekom ratnih godina da posjeti Zagreb, Sarajevo i Beograd, te se moli za mir, ta želja mu se nije ostvarila. Odlazak u Sarajevo bio je otkazan jer mu mirovna misija UN u Bosni nije mogla jamčiti sigurnost, dok se zbog reakcija Srpske pravoslavne crkve odustalo i od posjeta Beogradu. ■

Diplomatska akcija SCG

Marović kod Pape

Predsjednik Srbije i Crne Gore Svetozar Marović boravio je u službenom posjetu Italiji gdje se susreo i s poglavarom rimokatoličke crkve papom Ivanom Pavlom II. Marović izjavio nakon susreta s papom da bi se u narednom periodu moglo intenzivno raditi na pripremi posjeta poglavara Rimokatoličke crkve Srbiji i Crnoj Gori. Marović je, nakon razgovora s papom i kardinalom Anđelom Sodanom, vatikanskim državnim tajnikom, rekao da je tijekom prijema razgovarano o eventualnom papinom posjetu SCG i dodao da bi »kao šef državne zajednice mogao pozvati papu da posjeti SCG, ali da želi da se posjet desi u trenutku kada se za to stjeknu uvjeti sa stanovišta Srpske pravoslavne crkve i kada se stvore uvjeti koji će potvrditi da postoji pun koncenzus između dvije crkve«, prenose domaći mediji.

Zastupnici Skupštine Srbije odobrili lustraciju

»Meko« suočavanje s prošlošću

Zakon o lustraciji republički parlament usvojio u »razvodnjennoj« verziji, ocjenjuje predsjednica Komiteta pravnika Biljana Kovačević Vučo

Piše: Vesela Laloš

Nekoliko mjeseci nakon usvajanja Zakona o lustraciji u parlamentu Vojvodine, a čak dvije i pol godine od listopadskih promjena, i republički su zastupnici rekli »da« ovom zakonskom dokumentu, koji je na usvajanje stigao kao prijedlog Građanskog saveza Srbije. Time je stavljena točka na višemjesečne rasprave u javnosti treba li ovoj zemlji ili ne takav zakon, i istodobno označen početak procesa »pročišćavanja« prošlosti te preispitivanje uloge svih onih koji su na ovaj ili onaj način pomogli upostavljanje i održavanje jednog diktatorskog režima. Kako je u konačnoj verziji prihvaćeno da godina »diskontinuiteta« i početka lustracije bude 1976., kada je Jugoslavija potpisala Međunarodni pakt o ljudskim i građanskim pravima, to znači da se zakon neće baviti samo neposrednom historijom, već će pod njegov udar doći svi koji su se od te godine do danas ogriješili o ljudska prava. Tako definiran posao raščišćavanja historijskih grijehova čini se mnogo obimnijim od onoga za koji su se opredijelile ostale države bivšeg komunističkog bloka koje su također, odnosno bar većina njih, prošle kroz slične procese. Da naš zakon ipak ne znači i temeljitije lustriranje uzurpatora ljudskih prava, demantira predsjednica Komiteta pravnika YUCOM Biljana Kovačević Vučo, koja za »Hrvatsku riječ« o tome kaže:

»Pronađen je jedan kompromisan datum, a on je prilično beznačajan sa stanovišta svakodnevnog života, kao i sa stanovišta suočavanja s prošlošću. To što je kao datum uzet dan kada je ratificiran Pakt o građanskim i ljudskim pravima jest jedna fikcija, s obzirom da potpisivanje toga pakta baš ništa nije promijenilo u našim životima, niti je to datum koji u svijesti ljudi djeluje kao nešto bitno. Bilo bi bolje da je, recimo, uzet datum koji je vezan za Informbiro. Pakt stvarno zvuči suviše akademski i pomalo cinično. Znači, do Pakta nismo morali poštivati ljudska prava, a od Pakta moramo. To je, rekla bih, jedan legalistički cinizam... Kada se pravi Zakon o lustraciji, mora se voditi računa s kojim periodom raskidamo. Ne možemo u isti koš staviti raskid s Titovim režimom i raskid sa režimom Slobodana Miloševića.

Jer, mi se nalazimo u takvoj situaciji da bilo kakvo kopiranje modela istočnoevropskih zemalja iz doba komunizma nije primjereno. Te su zemlje imale totalitarne komunističke sustave, s mnogo manje sloboda nego mi, i uz veoma jake tajne policije, kojima je cilj bio suzbijanje političkih protivnika, odnosno osnovnih sloboda. Mi smo naprotiv, iako nismo živjeli u nekom oglednom primjeru demokracije, imali određene slobode koje nisu bile političke, ali su bile nezamislive za ostale istočnoevropske zemlje. Naš glavni teret kojeg se moramo osloboditi je u stvari naša neposredna prošlost. A diskontinuitet s Titovim

Biljana Kovačević Vučo

režimom je već postignut – mi više ne živimo u komunističkoj zemlji totalitarnog tipa i jednopartijskom režimu. To samo znači da su relikti toga sustava još u nečijim glavama, ali sustav kao takav je u punom diskontinuitetu...

DATUM KAO FIKCIJA: Stoga se ovdje u stvari radi o tzv. mekoj lustraciji, i to s datumom koji apsolutno ništa ne znači s stanovišta realnosti, i sa stanovišta uzroka i posljedica tragedija koje su se dešavale na ovim prostorima, kaže predsjednica YUCOM-a. Naš neki datum koji bi trebao odrediti granicu razračunavanja sa prošlošću i primjenu određenih sankcija ljudi koji su aktivno sudjelovali u pravljenju te politike jeste zapravo ili dolazak Miloše-

vića na vlast, ili usvajanje Ustava Srbije, koji je po mom mišljenju zapravo bio onaj faktor koji je i urušio Jugoslaviju i otvorio prostor za srpsku hegemonijsku politiku i rat. Možda zvučim suviše radikalno, ali sve dok ne počnemo stvari nazivati pravih imenima i ne podvučemo crtu, određivši jasan datum od kojeg ćemo krenuti, a ne od neke prvobitne zajednice, ili neke pravne fikcije, mi nećemo biti sposobni niti spremni baviti se tako ozbiljnim pitanjima kao što je lustracija – a da pri tom ne skliznemo u neku vrstu revanšizma, koji se potpuno bazira na individualnim, ličnim i privatnim iskustvima i frustracijama.« Biljana Kovačević Vučo smatra da je ovim Zakonom napravljen kompromis koji će razvodniti lustraciju do te mjere da je u stvari nećemo ni imati. »Bojim se da će se rješavati neke mnogo sporednije stvari u odnosu na ono što je za nas danas najneophodnije – ustvrditi što je sve urađeno za vrijeme ratova u bivšoj Jugoslaviji i u Miloševićevo doba. Sa takvim kompromisom lustracija neće biti ono što bi trebala biti – odstranjivanje iz javnog života onih koji su svojim javnim djelovanjem dopri-

Lustriranje uz baklje

Riječ lustracija potječe iz latinske riječi *lustrare*, koja znači osvjetliti, a čije porijeklo vodi od rituala očišćenja u starome Rimu. Religiozna i ritualna očišćenja izvodila su se svakih pet godina, a određeno očišćenje bilo je propisano i pri ulazu na sveto mjesto. Prilikom izvođenja rituala učesnici su nosili sa sobom baklje, kako bi se, zahvaljujući svjetlu, odagnalo zlo.

Lustraciju kao metodu obračuna s pripadnicima bivših sustava koristili su mnogi »pobjednici« kroz historiju, ali je ona nerijetko imala oblike običnog revanšizma. Njena svrha upristojavanja društva, i vraćanja zapostavljenim ili pogaženim moralnim principima postiže se jedino ako se sprovodi uz poštivanje upravo etičkih i pravnih principa. Svakako njena najpoznatija zlouporaba vezana je za komunističke čistke, u kojima je pobijeno na stotine tisuća i milijuna nevinih ljudi diljem istočnoevropskog socijalizma.

nijeli da ovo društvo dođe do tamo gdje se sada nalazi. A to znači onih koji su podržavali rat i sudjelovali u njemu, ili onih koji su podržavali nacionalizam i sudjelovali u njegovom kreiranju. Kada se kaže podržavali, misli se na to da su to radili javno, politički, a ne u smislu nečijeg intimnog opredjeljivanja. Riječ je, dakle, o ljudima na javnim funkcijama, koji su vodili propagandu rata, koji su sudjelovali u kreiranju laži i u financijskim malverzacijama i korupciji. O svemu tome se može napraviti detaljna analiza rada određenih službi, da se vidi tko je bio na kojim položajima, i da onda oni odgovaraju, i to javno.«

TKO SE LUSTRIRA: Novousvojenim Zakonom se predviđa da se oni, koji su se u spomenutom periodu ogriješili o ljudska prava, a pri tom obavljali javnu funkciju, ne mogu ponovo naći na tom ili bilo kom drugom javnom poslu. Ta lica, kako predviđa Zakon, ne bi mogla obavljati važne političke i javne funkcije u roku od pet godina. To se odnosi na sve odgovorne u pravosuđu, u javnim poduzećima, upravnim odborima javnih glasila, rektore i dekane Sveučilišta, vrh policije i vojske, kao i sva lica koja se biraju na izborima. O takvoj zabrani bi odlučivala lustraciona komisija, u čijem sastavu trebaju biti predstavnici Ustavnog i Vrhovnog suda Srbije, tužilaštva, predstavnici republičkog parlamenta, odnosno zastupnici, kao i pravni eksperti. Oni bi po strogo utvrđenoj proceduri procjenjivali tko podleže procesu lustracije, a sjednice te komisije bi bile otvorene za javnost, izuzev kada je riječ o državnoj tajni.

Upravo je način utvrđivanja »lustracione kontaminiranosti« bio uzrokom mnogih javnih rasprava i dilema, kako među pravnim ekspertima, tako i u političkim krugovima i široj javnosti. Taj nedostatak konsenzusa dobrim je dijelom usporio donošenje ove historijske odluke, koju su mnogi građani očekivali kao jedan od prvih koraka novih vlasti nakon promjena 2000. godine. Sadašnja opozicija prije svega, a s njom rame uz rame Demokratska stranka Srbije, ispoljili su značajan otpor ideji takvog suočavanja s prošlošću, uz neznatne nijanse u svojim argumentacijama. U DSS navode da je za njih, uz uvijek prisutnu moralnu dilemu da li je riječ o odmazdi ili pravednom privremenom odstranjivanju iz javnog života, prihvatljiva jedino meka varijanta lustracije. SPS, međutim, smatra da je priča o lustraciji prosto način revanšizma i osвете političkim protivnicima i pripadnicima bivšega režima, »završni čin sadašnjeg režima u obračunu

s političkim neistomišljenicima«. Predsjednik DSS *Vojislav Koštunica*, osvrćući se na afere vezane za kriminal, čak optužuje sadašnju vlast da sama treba biti lustrirana. »To je sprdnja s idejom svake političke odgovornosti kada je nedvojbeno nema. Zapravo, pravo pitanje jest tko će lustrirati lustratore, tko će zapravo postaviti pitanje njihove odgovornosti«, pita se on. I u dijelu javnosti također ima dileme neće li se to pretvoriti u revanšizam, koji nije rijetkost u povijesti srbijanskih ideoloških turbulencija, i hoće li svi, koji su u bivšem režimu bili odgovorni za sukobe, rat i kriminal, doista i odgovarati. U to dakako spada i pitanje što će biti s onima koji su upravo zahvaljujući Koštuničinoj »neobaviještenosti« ostali na svojim funkcijama, možda čak i onim gdje će se odlučivati o lustraciji, i neće li se baš među njima naći neki novi lustratori.

ZAKAŠNJELA PRAVDA: Činjenica je, međutim, da su gotovo sve bivše socijalističke države koje su ušle u proces tranzicije, prije svega Češka, Mađarska, Slovačka i Poljska, imale u okviru širokog programa reformi i lustraciju, kao političku mjeru moralne obnove društva. Na taj se način ponovo uspostavlja moralni poredak koji je dugim periodom diktature, kao i strahom građana od odmazde, bio poremećen. Socijalni psiholog *Žarko Trebješanin*, u razgovoru za Radio-France International, baš u tom kontekstu navodi posebnu dimenziju lustracije. »Ona je važna zbog nekog osjećaja pravde kod ljudi, dok će s druge strane biti jasno upozorenje svi-

ma, uključujući i ovu vlast, i svaku buduću, da dobro vode računa o tome što rade, kaže on, ali i podsjeća na ograničeno dejstvo ovakve lustracije. »Ona će, kao moralna, a ne krivična kazna za mnoge pripadnike bivšeg režima, imajući u vidu zlouporabe koje su činili, predstavljati pravu nagradu. Također, ona je ipak pomalo zakasnjela. Mnogi od tih ljudi koji su i te kako učestvovali u ranijem režimu i sve nas zadužili mnogim rđavim stvarima, digli su glavu i osilili se, tako da se bojim da će to sada sve mnogo teže ići nego da je bilo ranije.«

Na koncu, iako lustracija, kao što je pokazalo i iskustvo istočnoeuropskih zemalja, ima niz nedostataka, od kojih je najveći taj da će mnogi vinovnici ovdašnje tragedije ostati »nelustrirani« – a već smo bili svjedocima raznih političkih amnestija – ona je neophodna zbog mentalnog zdravlja društva. Kažnjavanjem zločina i nepravde, kako to definira ugledni beogradski advokat *Srđa Popović*, vraća se ljudsko dostojanstvo žrtvama, koje su na sebi iskusile bolni trijumf svakovrsnog zla tijekom protekle decenije. ■

Državni mediji »na tapetu«

Mediji su nedvojbeno odigrali značajnu ulogu u kreiranju bliske povijesti, te je svako spominjanje lustracije logično dovelo i do pitanja »pročišćenja« novinarske profesije. Na tribini o lustraciji organiziranoj upravo u Neovisnom udruženju novinara Srbije istaknuta je neophodnost primjene toga mehanizma i na poslenike javne riječi, a predsjednica udruženja *Milica Lučić Čavić* napominje da se lustraciji mora podržati i sam NUNS. Da ne manjka kandidata za lustraciju u medijima, smatra i dr. *Vladimir Vodinelić*, dekan Fakulteta za poslovno pravo u Beogradu. Medijski poslenici su iz političkih motiva kršili ljudska prava, prije svega govorom mržnje. Vlast opredijeljena za demokraciju, pravnu državu i poštivanje ljudskih prava lustracijom stavlja do znanja da se nijedna politika ne smije putem državnih medija ostvarivati kroz nepoštivanje ljudskih prava. A kao posao države, lustracija je legitimna samo u onim medijima koje je država osnovala, odnosno koji se financiraju iz budžeta, a primjenjuje se na funkcije-direktora, članova upravnog odbora i urednika. Sprovođenje ostalih diskvalifikacija stvar je samih medijskih organizacija, kao i novinarskih asocijacija, kaže dr. *Vodinelić*.

Visokoškolska institucija u Somboru

Megatrend, sveučilište budućnosti

Piše: Dražen Prčić

Na vojvođanskim prostorima već godinama uspješno djeluju Fakultet za menadžment i Poslovna škola Megatrend sa sjedištem u Somboru, školujući nove stručnjake iz oblasti menadžmenta, međunarodnog marketinga i finacijskog, bankarskog, te burzanskog menadžmenta. Svake školske godine ovdje se upisuju nove generacije vojvođanskih studenata, koji više ne moraju putovati daleko od kuće da bi stekli potrebnu visokoškolsku znanstvenu vještinu.

Uz aktualni ekonomski momenat, kada se zbog nedostatka sredstava mnogi roditelji pitaju za budućnost svoje djece, blizina kvalitetnih studija u neposrednoj blizini itekako je važan optimistički faktor. Interesantno je da se zbog teritorijalne bliskosti, uz povoljne financijske uvjete, sve više studenata upisuje iz obližnje Republike Hrvatske, pridružujući se vojvođanskim kolegama u stjecanju kvalitetnog profesionalnog znanja.

FAKULTET ZA MENADŽMENT:

Prije dvadeset godina, točnije 1982. godine, američki futurološki znanstvenik *John Naisbitt* (1929.) objavio je znanstvenu studiju »Megatrends« u kojoj je razvio istomenu pojam, najavljujući svršetak industrijske ere pred nadolazećim poretom globalne ekonomije i novih civilizacijskih tokova koji se reprezentiraju megatrendovima informacija u tehnološkim sustavima moderne ere.

Seдамnaest godina kasnije, 1999. godine, isti je znanstvenik detaljno proučio je dan od deset megatrendova informatičke ere koju je definirao, postavljajući tvrdnju po kojoj nasuprot informatičkoj tehnologiji (high tech) mora postojati snažan humani odgovor (high touch), kroz koji se ljudska svijest ubrzano kreće k specijaliziranim oblastima visoke tehnologije uz konstantno ustanovljavanje novih načina po-

boljšanja međusobne ljudske komunikacije.

Rukovodeći se, upravo takvim načelom, Megatrend sveučilište nastoji školovati nove intelektualne naraštaje po principima visokog školstva uz konstantu znanstveno-istraživačkog rada u oblasti menadžmenta i ekonomije. Korijen današnje visokoškolske ustanove, koja na našim prostorima djeluje u četiri grada (Beograd, Zaječar, Sombor i Bačka Topola), potječe od lon-

trend pristupa u svijet priznatog svjetsko-europskog visoko obrazovnog miljea. Najbolja potvrda za to je partnerstvo s L'Ecole Supérieure de Commerce de Grenoble (francuska školska ustanova čiji studenti imaju otvoreni prolaz za zaposlenje u Europskoj uniji) na bazi ekskluzivnog ugovora o partnerstvu (1997.) u oblasti visokog školstva koji podrazumijeva razmjenu studenata tijekom studija, kao i potencijalni nastavak na magistarskoj, te doktorskoj razini.

Dvije godine kasnije (1999.) Megatrend postaje punopravnim članom globalne sveučilišne mreže NEWS (North-East-West-South) čiji su ekskluzivni partneri univerziteti diljem svijeta, da bi 2001. bili potpisani partnerski ugovori s berlinskim Univerzitetom primjenjenih znanosti, kineskim YUST univerzitetom, moskovskom Elit akademijom, napuljskim Seconda Università Degli Studi, uz partnerstvo s britanskim Bournemouth univerzitetom. Konačno, 13. siječnja ove godine u Rektoratu beogradskog sveučilišta Megatrend sveučilište primjenjenih znanosti je primljen u Zajednicu sveučilišta Srbije čime se ravnopravno pridružio državnim univerzitetima u najznačajnijoj organizaciji visokoškolskih institucija na-

še države.

donske konzultantsko-obrazovne kuće »Megatrend International Expert Consortium Limited«, da bi se 1989. godine stekli uvjeti za otvorenje »Poslovne škole Megatrend« prve od današnjih sedam školskih institucija koje djeluju u sastavu Megatrend univerziteta primjenjenih znanosti.

U ZAJEDNICI SVEUČILIŠTA SRBIJE:

Od tada, djelujući s dvije više škole i četiri fakulteta, uz organiziranu mogućnost poslijediplomskih studija (specijalističke, magistarske i doktorske studije), Mega-

Nakon svršetka četvorogodišnjih studija na Fakultetu za menadžment stiće se zvanje diplomiranog ekonomista iz oblasti koju je student odabrao u početnom usmjerenju. Nakon dvogodišnjih studija na Poslovnoj školi slijedi zvanje ekonomista iz oblasti odabira, dok se okončanjem studija na fakultetu za Biofarming postaje dipl. inž. poljoprivrede. Sve diplome su priznate u zemlji i svijetu.

Vida Vidaković, dipl. ing tehnologije, koordinator somborskog Megatrenda

Usuglašeni s Europom

»Fakultet za menadžment i Viša poslovna škola postoje u Somboru od 1996. godine, pa tako sada imamo već osmu generaciju studenata koji se izobražavaju po specijaliziranim programima koji su potpuno usklađeni s normativima Europske unije. Naime, diplome su validne i priznate svuda u svijetu, temeljem Bolonjske konvencije kojom je, pristupanjem u europske tokove udruživanja, uključena i naša država. Kao posebni ekskluzivitet naše visoko školske institucije istaknula bih već poznatu suradnju sa Poslovnom školom iz Grenobla, na kojoj studenti četvrte godine, imaju trinaest predmeta iz njihovog programa uz usavršavanje francuskog i engleskog jezika, a po završetku studija dobijaju i našu i original francusku diplomu.«

Doc. dr. Dušan Joksimović, profesor

Neizbježna matematika

»Moji predmeti su Poslovna matematika i Poslovna statistika u kojima je učen kurs usmjeren k razvijanju logičkog zaključivanja, upoznavanju sa matematičko-statističkim poslovnim analizama koje se dalje usmjeravaju ka sve prisutnom burzanskom poslovanju, uz izučavanja osnova segmenata mikro i makro ekonomskih teorija. Naravno, uz razumijevanje činjenice da studenti ovog programa nisu po vokaciji matematičari, ali obzirom na svoj budući rad, pogotovo, ukoliko će biti uključeni u formiranje specijalističkih timova u zavisnosti od poslovne »branše« kojoj budu pripadali, moraju imati dovoljan uvid u tekuću materiju, uz mogućnost elementarnog prepoznavanja baznih postulata iz drugih znanstvenih područja, konkretno iz matematike. Pogotovo, ako budu zauzimali vodeća mjesta u svojim tvrtkama, da bi se do određene mjere mogli i sami nositi sa stručnom problematikom iz matematičke sfere, ili da u potrebi za stručnom pomoći imaju solidno predznanje za pravilni izbor specijalista koji bi im asistirao u radu.

Konkretno, što se tiče mojih predmeta i udžbenika koji predstavljaju materiju za polaganje ispita, oni su koncipirani po ugledu na Berkley High business school, i potpuno su u skladu s najnovijim teoretskim dostignućima današnjice.«

Prof. dr. Slobodan V. Vidaković

Za suradnju u biznisu

»Predmet Računovodstvo-jezik poslovnog razumijevanja, koji predajem na prvoj godini, bavi se osnovama danas sve prisutnijeg računovodstvenog trenda koji se u suvremenim poslovnim tokovima smatra upravo konkretnim vidom poslovnog komuniciranja, jer su uspostavljeni međunarodni računovodstveni standardi koji omogućuju da se jednostavnije može surađivati na polju biznisa.«

Dr. Marin Gužalić, profesor

Suvremeni koncept

»Predajem ekonomiku poslovanja na prvoj godini i preduzetništvo u biznisu na drugoj godini studija, predmete formirane po najsuvremenijem konceptu učene materije koji je potpuno u skladu s aktualnim znanstvenim teorijama i priznatim metodama. Konstantan je napredak u pripremi programa za studente jer se znanstvena građa neprestano inovira u skladu sa svjetskim dostignućima koje Megatrend, shodno visokim principima na kojima postoji, kontinuirano prati. Što se tiče stručne literature, nastojimo prilagoditi klasične postulate ekonomskih nauka s modernim teorijama, kako bi suvremenom diplomantu omogućili najbolju moguću pripremu uključivanja u poslovne tokove.«

Nakon ovih riječi nekih od istaknutih predavača na Fakultetu za menadžment i Poslovnoj školi, mnogi ovogodišnji maturanti, koji su još uvijek u nedoumici glede odabira visoko školske ustanove na kojoj bi željeli stjecati potrebnu naobrazbu vlastite budućnosti, mogli bi se na jesen naći u somborskim Megatrend klupama.

Jedno je sigurno: ukoliko žele naobrazbu i diplomu s kojom će ravnopravno moći učiti u utrcu za kvalitetnim (profitabilnim) zaposlenjem bez obzira na granice, koje su nas oduvijek sputavale, s diplomom Megatrenda (koja se izdaje i na drugim jezicima ovisno od potrebe) slobodno će moći aplicirati natječajima kako domaćih, tako i inozemnih prestižnih firmi. Jer veliki Konfucije davno je rekao: ... »Suština znanja je da ga primijeniš, ako ga imaš. Ako ga nemaš, priznaj i – uči.« ■

Prof. dr. Jelena Bošković, direktorica Više poljoprivredne škole u Bačkoj Topoli

Proizvesti kvalitetnije i zdravije

»U sklopu Megatrend sveučilišta djeluje i Fakultet za bio-farming u Somboru i Viša poljoprivredna škola u Bačkoj Topoli, koji u skladu s znanstvenom politikom Megatrend grupacije nastoje proširiti sferu visoko školskog djelovanja i na agrar, posebice u prirodnom vođstvom okruženju koje obiluje pogodnim resursima za znanstvena istraživanja, kao i još kvalitetnijim lokalitetima – izvorštima za proizvodnju kvalitetne i zdrave hrane. Biofarming ili eko-poljoprivreda je lanac međusobno povezanih aktivnosti kojima se nastoji poboljšati način proizvodnje zdravstveno kvalitetnije hrane. Upoznajući se s najnovijim dostignućima proizvodnje zdrave hrane, koja je apsolutni hit u razvijenom svijetu, studenti bio-farminga su u prilici školovati se iz najsuvremenijih udžbenika koji su koncipirani sumiranjem najnovijih saznanja na polju eko-poljoprivrede. Stari postulat »proizvesti više« odavno je zamijenjen maksimumom »proizvesti kvalitetnije, zdravije« što je osnovna polazna točka znanstvene materije kojom se bave ove visoko obrazovne institucije. Nakon svršetka četvorogodišnjih studija postoji mogućnost postdiplomskog usavršavanja (magisterij) na polju Organic food-a (proizvodnje organske hrane) što je prestižna grana svjetske poljoprivrede.«

Susret mađarskog i srbijanskog premijera

Nemamo vremena za odlaganje ulaska u EU

Premijer Živković je tijekom susreta sa mađarskim premijerom Péterom Medgyessyjem razgovarao o mogućnostima proširenje suradnje s Mađarskom, i konkretnim projektima izgradnje auto-puta Beograd-Budimpešta, o mogućnosti realiziranja već odobrenog kredita od mađarske Exim banke od 100 milijuna eura našoj privredi. Posebno je bilo riječi o viznom režimu nakon ulaska Mađarske u EU, te nastojanju da se pronađe najprihvatljiviji model koji će omogućiti povlastice građanima SCG, prije svega zbog brojne mađarske manjine u našoj zemlji.

Na pitanje o datumu priključenja Srbije Evropskoj uniji, Živković je odgovorio da »ako se želi naopakim putem, putem dez-integracija ući u Europu, onda će se to desiti u sljedećem mileniju, i pitanje datuma integracije je potpuno besmisleno«. Među-tim, ako pokažemo jasnu spremnost da se na tome radi, da dobijemo jasan stav EU da nas želi, što očekujem da će se desiti u Solunu, potpuno sam siguran u to, to znači da nakon studije izvodljivosti, krajem ove ili početkom naredne godine možemo pristupiti potpisivanju ugovora o stabilizaciji i asocijaciji. Nakon toga sve zavisi od nas. I

onda godine nisu više pitanje. A ja kao ni moja generacija, ni generacije iza mene nemamo puno vremena za čekanje. Ali to što nemamo vremena ne znači da nam neko treba nešto pokloniti, već da moramo više na tome raditi.

Mađarski premijer Medgyessy susreo se u Subotici i s potpredsjednikom Vlade Józsefom Kaszom, predsjednikom pokrajinske Vlade Đorđem Đukićem te gradonačelnikom Subotice Gézom Kucserom. Kasnije je na prijemu na Paliću bio prisutan i predsjednik HNV Josip Ivanović.

V. L.

VIJESTI

Izbori u sljedeću nedjelju

Na dopunskim izborima koji se održavaju 15. lipnja za šest odbornika Skupštine općine, članice DOS-a većinom izlaze samostalno. Paralelno s tim izborima glasuje se i za članove skupština mjesnih zajednica. Savez vojvođanskih Mađara izlazi s četiri kandidata za odbornike i na većini mjesta za mjesne zajednice, dok Koalicija za europsku Suboticu u kojoj je Demokratska stranka izlazi s kandidatima za sve odbornike i mjesne zajednice. Liga socijaldemokrata Vojvodine također izlazi samostalno. Smatra se da su ovi izbori test koji će prikazati odnos snaga na terenu pred lokalne izbore za dvije godine, koji će se odvijati po novom izbornom zakonu. Postoji bojazan da zbog podjele glasova među demokratskim opcijama na pojedinim mjestima pobjede desne srpske nacionalne stranke.

DSHV izlazi na izbore

Prema priopćenju DSHV na izborima sljedeće nedjelje predstavnik u izbornoj jedinici br. 5, (Centar III) bit će Đorđe Čović, a u br. 19, (Mali Bajmok) to je Ivan Budinčević. Za mjesne zajednice DSHV izlazi s listama za Aleksandrovo, Gat, Ker, Bajnat, Malu Bosnu, Stari Žednik, Verušić, Mali Bajmok i Tavankut, u Đurđinu i Ljutovu izlaze kao grupa građana, a u Bajmoku u koaliciji sa Demokratskom strankom i Savezom vojvođanskih Mađara, te u Novom selu sa SVM.

Dolazak Isakova

Potpredsjednik Vlade Republike Srbije mr. Miodrag Isakov posjetit će Suboticu, najavljeno je na press konferenciji subo-

tičkog ogranka Reformista Vojvodine. Povod njegova posjeta je predstavljanje kandidata za lokalne izbore.

Dinkić u Subotici

Guverner Narodne banke Srbije Mladen Dinkić otvorio je u srijedu prvu elektronsku mjenjačnicu u Srbiji, koja se nalazi u ekspozituri Narodne banke Srbije u Subotici.

Stranačka tribina G17

Subotički ured G 17 plus organizirao je u prošli petak tribinu pod nazivom »Državni program europske Srbije u sklopu integracijskih procesa« na kojoj je gost i predavač bio potpredsjednik stranke G 17 plus, Milan Pajević.

Kultura pomaže ženama

Nakon akcije »Kultura pomaže ženama«, tijekom koje je za medicinski centar u Subotici nabavljen mamograf, princeza Katarina Karađorđević pozvala je predstavnike subotičke općine i zdravstva na dogovor

radi iznalaženja mogućnosti za osiguranje i drugih donacija subotičkom zdravstvu. O tome je s gospođom Karađorđević u Beogradu razgovarao predsjednik IO Árpád Papp, doktorica Zlata Kočik i drugi članovi subotičkog izaslanstva.

Akcija za popravak krova

Radi prikupljanja donacija za završetak rekonstrukcije krova Kerske crkve, župa organizira nastup više tamburaških sastava koja se održava 8. lipnja u 20 sati. Ulaznice se po cijeni od 150 dana mogu kupiti u restoranu »Dukat«, u župi ili na ulazu prije samog koncerta.

Izaslanstvo HNV u Izvršnom vijeću Vojvodine

Lektorat na hrvatskom – prioritet

Predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća razgovarali su proteklog tjedna s pokrajinskim tajnikom za upravu, propise i prava nacionalnih manjina dr. Tamásom Korheczom, te pokrajinskim tajnikom za kulturu i obrazovanje Zoltánom Bunyikom o programu HNV i problemima u hrvatskoj zajednici u oblasti obrazovanja i službenoj uporabi jezika. U izaslanstvu su bili predsjednik Vijeća mr. Josip Ivanović, predsjednik Izvršnog odbora Lazo Vojnić-Hajduk, član IO zadužen za obrazovanje Dujo Runje, te tajnik Vijeća Ladislav Suknović. Na sastanku s dr. Tamásom Kor-

heczom, bili su nazočni i zamjenik pokrajinskog tajnika Slaven Dulić, te samostalni savjetnik za pitanja hrvatske zajednice Boro Kecman.

Među prioritetima je istaknuto formiranje lektorata na hrvatskom jeziku, kao prvog i neophodnog temelja osposobljavanja kadrova. Dr. Korhecz je prisutne upoznao s donošenjem pokrajinske Odluke o službenoj uporabi jezika i pisma, a glede određivanja tradicionalnih naziva mjesta, te pojasnio način dodjele sredstava iz pokrajinskog proračuna.

L. S

Održana sjednica SO Subotica

Obnovljeno rukovodstvo grada

Sjednica protekla bez diskusije, izuzev zalaganja Hrvata za ravnopravnost

U ležernoj atmosferi, bez diskusije, obnovljeno je 29. svibnja rukovodstvo grada. Nakon odlaska Istvána Ispánovicsa s mjesta predsjednika Skupštine općine, na toj funkciji se našao doskorašnji predsjednik Izvršnog odbora Géza Kucsera. Novi predsjednik IO je Árpád Papp, a umjesto njega će resor kulture u Izvršnom odboru voditi Ildikó Lovasi, odgovorna urednica časopisa »Üzenet«, dobitnica nagrade »Ferenc Bodrogyvári« i književnog priznanja »Szirmai«. Za oblast naobrazbe izabrana je Edit Molnár Pintér, profesor Ekonomske srednje škole »Bosa Miličević«. Ostali članovi IO Mária Sólya, Vladimir Dulić, Modest Dulić i Mirko Ostrogonac i dalje ostaju na svojim dužnostima.

Govoreći o kandidaturi Géze Kucsere za gradonačelnika, László Józsa je istaknuo kako su konzultacije obavljene prije same inicijative ovih promjena, kako je postignut konsenzus, i da vlast dobro funkcionira. Broj uzdržanih glasova, te onih koji su bili protiv ovih prijedloga, bio je mali. Géza Kucsera je stupivši na dužnost pročitao zakletvu na srpskom, hrvatskom i mađarskom jeziku, te je zahvalio na povjerenju odbornicima i bivšem gradonačelniku Ispánovicsu na veoma korektnim odnosima. Dodao je da živimo u vremenu kada treba mnogo raditi, da će svojim radom pokušati opravdati ukazano povjerenje, te da je jako važan odnos među ljudima koji

može biti odnos za dalji uspješan rad.

Nakon toga je glatko prošlo još desetak točaka dnevnog reda.

Diskutirali su jedino predstavnici hrvatskih stranaka Josip Ivanković i Slaven Dulić, tražeći odgovore na ravnopravno zastupanje hrvatskih interesa. Ivanković je postavio pitanje koliko je sredstava utrošeno na hrvatske vrtiće od 103 milijuna dina-

ra, koliko je bio prošlogodišnji proračun predškolske ustanove »Naša radost«, te koliko je sredstava dobilo Uredništvo na hrvatskom jeziku Radio Subotice od prošlogodišnjih sredstava u visini od 20 milijuna dinara. Slaven Dulić (DSHV) je postavio pitanje kada će Uredništvo na hrvatskom prijeći na šestosatno emitiranje po predviđenom planu.

Za ova pitanja je obećan odgovor na sljedećoj sjednici skupštine. Árpád Papp

rekao je kako treba riješiti problem s nedostajućim kadrovima za Uredništvo na hrvatskom jeziku, te da će se nakon toga raspraviti ostali aspekti s direktorom Radio Subotice Antalom Biacsijem.

Prije početka sjednice Slaven Dulić je prikupio dovoljan broj potpisa odbornika za pokretanje inicijative za reguliranje uporabe simbola nacionalnih manjina.

Tu inicijativu za naš list pojašnjava: »Po novom Zakonu o lokalnoj samoupravi, općina je dobila nadležnost da regulira ta pitanja koja su vezana za mjesto i vrijeme korištenja simbola nacionalnih manjina, a po saveznom Zakonu o zaštiti sloboda i prava nacionalnih manjina, dopušteno je manjinama da na svojim Nacionalnim vijećima donesu odluku kako će izgledati njihov nacionalni simbol. Što se tiče Mađara to vjerojatno može biti zastava s grbom bez krune, ili s krunom uz određene dodatke, a što se tiče Hrvata, to će vjerojatno biti hrvatski narodni grb, bez državnih prerogativa sa grba. I onda će to ići na Savjet svih manjina koji to usvaja. Na taj način se želi ubrzati taj proces da se na određeni način učini pritisak, a što se samih Hrvata tiče, mi ćemo na Nacionalnom vijeću imati ponovno ovu inicijativu i tražiti da se ubrza ovaj proces donošenja odluke o izboru hrvatskog nacionalnog simbola za prostor Vojvodine, odnosno Srbije i Crne Gore«.

Otvoren Centar za informiranje

Posjeti visokih dužnosnika

Proteklog petka je Suboticu posjetilo nekoliko visokih izaslanstava. Na tribini posvećenoj primjeni Zakona o planiranju i gradnji i izgradnji govorio je ministar urbanizma i graditeljstva prof. dr. Dragoslav Šumarac, a tribinu je organiziralo Pokrajinsko tajništvo za arhitekturu, urbanizam i graditeljstvo za predstavnike svih općina u Pokrajini.

No, centralni događaj bila je prezentacija i otvaranje Centra za informiranje građana čije je utemeljenje pored SO Subotice i Zavoda za urbanizam podržala Američka fondacija za razvoj (ADF) kroz Program revitalizacije društva putem demokratskog djelovanja, financirana od strane USAID-a. Ovaj Centar, koji se tek stvara, trebao bi suvremenom informatičkom tehnologijom pružati kvalitetne i brze usluge

kako građanima, tako i potencionalnim investitorima. U planu je povezivanje baza podataka informacija od značaja za urbanizam (građevinske dozvole, planovi, komunalije) s informacijama o ispravama (državljanstvo, matične knjige...) i katastarskim i gruntovnim informacijama. Na koncu bi to trebao biti sustav kojim bi se putem Interneta mogle dobiti sve informacije bitne za ulaganje u općini.

Predsjednik skupštine općine Géza Kucsera je zahvaljujući na pomoći ADF-u istaknuo kako je Subotica raznim projektima dobila oko milijun dolara, a da je toliko uložio i sam grad za rješavanje raznih komunalnih potreba.

Predsjednik ADF-a Michael Miller i direktor USAID-ovog ureda za razvoj Michael Enders istakli su da put u demokraciju

počinje na lokalnoj razini, te da demokratizacija može cvjetati jedino ako postoje aktivni građani i otvoreni lideri na lokalnoj razini, kao što to Subotica pokazuje. Nakon toga su predstavnici Općine skupali sa Michaelom Millerom, Michaelom Endersom, potpredsjednikom Vlade Józsefom Kaszom, ministrom pravde Vladanom Batićem, ministrom urbanizma Dragoslavom Šumarcem, ministrom lokalne samouprave Rodoljub Šabićem, načelnikom Okruga Draganom Rokvićem, načelnikom MUP-a Svetislavom Rajšićem i drugim dužnosnicima posjetili Zavod za urbanizam gdje će se nalaziti Centar za informiranje. Tijekom upoznavanja s mogućnostima kojima će raspolagati ovaj moderan centar, ministru Šumarcu su demonstrirane informatičke mogućnosti. Unatoč najavama premijer Zoran Živković i ambasador William Montgomery nisu bili nazočni na ovoj promociji.

Ministar Batić je tijekom prošlog petka posjetio i Okružni sud.

Politička scena Crne Gore dobila još jednog člana

Osnovana prva politička stranka Hrvata u Crnoj Gori

KOTOR - U nazočnosti predstavnika hrvatskog veleposlanstva u Beogradu i konzulata u Kotoru, ministra za zaštitu prava pripadnika nacionalnih i etničkih grupa u Crnoj Gori *Gzima Hajdinage*, tivatetskog gradonačelnika *Zorana Radovića*, predstavnika Kotorske Biskupije, crnogorskog nevladinog sektora i ovdašnjih političkih partija, u prepunoj velikoj dvorani Centra za kulturu u Tivtu u subotu, 24. svibnja održan je Osnivački sabor Hrvatske građanske inicijative. To je inače, prva politička partija s hrvatskim nacionalnim predznakom koja se u Crnoj Gori pojavljuje nakon pauze od 65 godina.

Od 76 osnivača, skupu koji je otvorio najstariji među njima *Andrija Krstović* iz Tivta, nazočilo je njih 75 koji su jednoglasno usvojili akt o osnivanju, Statut i Program nove stranke. HGI će se, kako je navedeno u tim dokumentima, zalagati za unapređivanje prava i položaja pripadnika hrvatskog, ali i ostalih manjinskih naroda u Crnoj Gori, međusobno razumijevanje, toleranciju i suradnju na dobrobit svih građana Crne Gore te njeno ustanovljavanje kao suverene i međunarodno priznate države. Sabor je za prvog predsjednika HGI izabrao *dr. Dalibora Burića* iz Tivta, koji je istodobno i predsjednik kluba vijećnika

HGI u SO Tivat.

Podsjetivši da je ta stranka »politički led probila« nastupom 20. oktobra prošle godine na lokalnim izborima u Tivtu, gdje je kao grupa građana dobila 1015 glasova i osvojila 4 vijećnička mandata u Skupštini općine, Burić je naveo da će HGI imati ra-

Osnivači HGI

zumijevanja i političke mudrosti da prevazilazi probleme u Tivtu gdje koaliciono s DPS, SDP i Demokratskim pokretom za samostalnu Crnu Goru vrši lokalnu vlast. Za potpredsjednicu prve hrvatske političke stranke imenovana je *Marija Vučinić*, dok će još jedno dopredsjedničko mjesto biti popunjeno naknadno, nakon što o njemu odluče predstavnici Hrvata iz Kotora. HGI registrirat će se na republičkoj razini, a središte joj je u Tivtu. U narednom razdo-

blju bit će organizirani i općinski odbori te partije, prvo u Tivtu i Kotoru a onda i u drugim crnogorskim gradovima u kojima žive Hrvati.

Prisutne na osnivačkom saboru HGI pozdravila je savjetnica u Veleposlanstvu Republike Hrvatske *Ivana Sutlić-Perić* a ministar za zaštitu nacionalnih manjina *Gzim Hajdinaga* prenio je sudionicima ovog skupa osobno uvjerenje da će stranka HGI pridonijeti unapređenju prava pripadnika manjinskih naroda u Crnoj Gori. Lider Demokratske unije Albanaca Crne Gore *Ferhat Dinoša* tim je povodom naglasio da već vidi i hrvatske zastupnike u crnogorskom parlamentu. Sabor su pozdravili su i predstavnici Demokratskog saveza Albanaca u Crnoj Gori, Narodne stranke Crne Gore, Socijal-demokratske partije i drevne Bokeljske mornarice.

Pozdravne brzojave Osnivačkom saboru HGI u Tivtu uputili su predsjednik državnog Sabora Republike Hrvatske *dr. Zlatko Tomčić*, predsjedavajući Forumu hrvatskih organizacija u Vojvodini *Andrija Kopilović*, ispred Centra za balkanske integracije *Slaviša Guberinić* te predsjednik Crnogorske akademije znanosti i umjetnosti *dr. Momir Đurović*.

Siniša Luković

Zbor »Kralj Zvonimir« gostovao u Golubincima

GOLUBINCI - Tijekom vikenda, 31. svibnja i 1. lipnja, golubinačku župu je posjetio Mješoviti pjevački zbor »Kralj Zvonimir« iz Zagreba. Zbor je u subotu navečer održao koncert u prepunoj župnoj crkvi, dok je sutradan sudjelovao na svećoj misi, čime su još više uljepšali simboličnu svečanost u povodu proslave obnovljene crkve. Pjevački zbor je sa svoja 32 člana u subotnjem koncertu nastupio sa prilično bogatim repertoarom. Posjetitelji su mogli uživati u kompozicijama Bethovena, Verdia, Bortnjanskog, Mokranjca, Glasnovića i dr. Zborom je dirigirao maestro Vinko Glasnović, dok je orgulje svi-

rao Vedran Milić. Posebnu draž koncertu dao je gost, Saša Vavić (tenor) iz Beograda, koji je uz pratnju zbora otpjevao »Pani Angelicus«.

Nakon koncerta uz bogatu i prekrasno aranžiranu trpezu, slavlje se nastavilo u dvorištu crkve igrom i pjesmom do kasno u noć. Članovi HKPD »Tomislav« su kako gostima, tako i mnogim Golubinčanima prikazali dio folklorno – tamburaškog repertoara. Gosti iz Zagreba bili su smješteni u domove Golubinčana te je svako postao bogatiji za jedno novo prijateljstvo.

T. Č.

Tavankučani na Veličkoj smotri

TAVANKUT - U nedjelju, 1. lipnja, održana je 14. Velička smotra folklora »Čuvajmo običaje zavičaja« čiji su organizatori bili KUD »Ivan Goran Kovačić« iz Velike i Turistička zajednica Općine Velika. U programu su nastupili članovi 13 kulturno-umjetničkih društava, među kojima su bili i članovi RKUD »Rudar« – Raša iz Istre, KUD »Dubrava« – Stolac iz BiH, kao i

HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta. Tijekom dvodnevnog boravka u Velikoj Tavankučani su se upoznali s ljepotama ovog maloga turističkog mjesta i sklopili prijateljske odnose s KUD »Dubrava« koji nam je ujedno uputio usmeni poziv za gostovanje u Stolcu za Svi svete, 1. studenog.

M. B.

Izložba fotografija Brajana B. Rašića

»Stonesi« kao lajt-motiv

SOMBOR - U Velikoj galeriji Kulturnog centra »Laza Kostić« u Somboru održana je izložba fotografija *Brajana Branislava Rašića*, na kojoj je bilo izloženo četrdeset fotografija rok ikona »Rolling Stonesa«, s nastupa ovog rok sastava diljem Zemljine kugle. Rašić je počeo »Stonse« fotografirati još 1976. godine na koncertu u Zagrebu, kada se s mukom probio do prvih redova. Tada nije ni slutio da će mu to biti i profesionalni poziv. Njegov je objektiv uhvatio mnoge zvijezde svijeta rok muzike, ali, kako kaže, najviše voli slikati bend »Rolling Stones«.

Brajan Branislav Rašić je rodom iz Beograda, a svoju je karijeru rok fotografa razvio u Velikoj Britaniji, radeći za mnoge ugledne časopise.

Izložbu u Kulturnom centru je organizirao je RTV »Spektar«, u suradnji s Muzejom primijenjene umjetnosti u Beogradu i Britanskim savjetom. Ova izložba je već bila postavljena i u drugim gradovima naše zemlje.

Z. G.

Nenasilna komunikacija kao cilj

Izgradnja povjerenja komunikativnim vještinama

SOMBOR – »Izgradnja povjerenja« bila je tema cjelodnevne radionice organizirane 24. svibnja u prostoru i u organizaciji Udruženja građana »Ravangrad«. Ovo je bila treća radionica u ciklusu pod nazivom »Razvoj komunikacije i međusobnog razumijevanja«, a u okviru projekta »Osnajeni/aktivni građanin na obje strane Dunava«. Projekt je financirao Fond za otvoreno društvo Beograd.

U ovim radionicama i TV emisijama, naizmjenično organiziranim u Somboru i u Osijeku s podjednakim brojem sudionika i s jedne i s druge strane Dunava, osnažuju se aktivisti NVO-a i nastavnici, a posebno nastavnici koji predaju po programima za nacionalne manjine – stjecanjem novih znanja i vještina, razmjenom iskustava, uviđanjem svojih moći i odgovornosti. Sudionici su bili iz Bilja, Belog Manastira, Kneževih Vinograda, Stanišića, Čonoplje, Bačkog Monoštora i Sombora.

Što se dobiva učenjem komunikativnih vještina? Vještina nenasilne komunikacije je proces, koji može imati mnogo različitih primjena. Može se koristiti u razrješavanju svojih unutrašnjih konflikata, tako da se osvijeste i otkriju vlastite potrebe i kad su skrivene iza mnoštva zbunjujućih misli i jezika koje smo navikli koristiti. Ovaj se proces može koristiti u interpersonalnim odnosima za razrješavanje neprijatnih konflikata s bliskim osobama. Neki ova znanja koriste u poslovnim odnosima, a mnogi proces primjenjuju da bi se razriješili konflikti između grupa. Osnovni cilj procesa nenasilne komunikacije je postići da ljudi suosjećajno slušaju jedni druge, tako da mogu jasno uočiti i osobne i tuđe potrebe, kao i da svoje potrebe priopćavaju tako da im drugi poželeva izići u susret.

Na ovoj radionici radilo se na primjerima međuetničkih osobnih i grupnih konflikata, uočavanju razlika jezika činjenica

od jezika suđenja, i učenju prevođenja sudova u svoje potrebe i potrebe drugih.

U procesu učenja u tri cjelodnevne radionice upoznale su se, povezale i zajedno učile trideset i jedna osoba različite nacionalne i vjerske pripadnosti s obje strane Dunava.

Radionicu je vodila *Nada Ignjatović-Savić*, psihologinja iz Beograda, koordinatorka Centra za nenasilnu komunikaciju Beograd.

M. P.

Predstavljena verzija nacrtu Plana srednjoročnog ravoja Vojvodine

Poljoprivreda i mala poduzeća

U Skupštini Vojvodine ramatrani rezultati strateške analize o kapacitetima vojvođanske privrede

U petak je u Skupštini Vojvodine javnosti prezentirano dokle se stiglo sa izradom plana srednjoročnog razvoja Vojvodine. Na skupu kome je prisustvovalo preko 200 naučnih radnika, eksperata, poslovnih ljudi i političara izložena je radna verzija analize stanja pokrajinskog razvoja i pregled mogućih pravaca razvoja i moguće stranputice i opasnosti određenih poteza.

Ovaj projekat realizuju naučnici sa Novosadskog univerziteta u suradnji sa nemačkom organizacijom za tehničku saradnju GTZ. Po riječima Žarka Maletina koordinatora projekta lokalnog i regionalnog razvoja u novosadskoj kancelariji GTZ-a najveći problem bio je nedostatak kadrova osposobljenih za ovaj posao, jer je ovakav tip strateške analize prilično nov za Vojvodinu. Potrebno je formirati insttuciju koja se permanentno bavi strateškim analizama, a kako saznajemo, u PIV-u se razmišlja o osnivanju jednog takvog centra.

Glavne prirodne prednosti Pokrajine prema ovoj analizi su: povoljan geostrateški položaj, Dunav kao prirodna veza sa pet država u okruženju i dobri uvjeti za

poljoprivredu. Kao pozitivne odlike privrednog ambijenta istaknut je velik procenat malih i srednjih poduzeća u ukupnom broju poduzeća, te rast proizvodnje i izvoza proteklih dve godine i razvijenost prehrambene industrije.

Glavne slabosti su nedovoljna iskorištenost privrednih kapaciteta, velik spolnotrgovinski deficit, zastarelost tehnologije, slaba poslovna efikasnost i nelikvidnost privrede. Infrastrukturne slabosti su loša putna i železnička mreža i nizak nivo telekomunikacionih veza.

Prema ovom nacrtu najveće mogućnosti za ekonomski razvoj Vojvodine svakako leže u poljoprivrednoj proizvodnji a posebno u vinogradarstvu i voćarstvu i u daljem razvoju malih i srednjih poduzeća u oblasti servisne industrije, te u turizmu, saobraćaju i tranzitu nafte i plina.

Po riječima potpredsjednika Izvršnog vijeća Ištvana Pastora predstoji konačna redakcija nacrtu plana i njegovo finaliziranje u što skorije vreme, a ovaj dokument bi pred zastupnicima pokrajinskog parlamenta trebalo da se nađe početkom jeseni.

M. S

Održan 14. festival tamburaških orkestara Srbije

RUMA – Protekloga vikenda u Rumi je održan 14. festival tamburaških orkestara Srbije. Tijekom dvije koncertne večeri nastupilo je jedanaest orkestara, od čega sedam u natjecateljskoj konkurenciji, a četiri tamburaške skupine nastupile su revijalno. Zapažen nastup prve koncertne večeri imao je i Veliki tamburaški orkestar HKPD »Matija Gubec« iz Rume koji je pod vodstvom umjetničkog rukovoditelja Josipa Jurce izveo četiri skladbe.

Po završetku druge koncertne večeri stručni žiri je u konkurenciji orkestara iz Rume, Šida, Kikinde, Novog Sada i Beograda, zlatnu plaketu dodijelio Gradskom tamburaškom orkestru »Branko Radičević« iz Rume i Tamburaškom orkestru Akademskog kulturno-umjetničkog društva »Sonja Marinković« iz Novog Sada.

N. J.

Gradovi Bačke i Srijema u povijesti:
Titel i Stari Slankamen (5.)

Zaboravljeni gradovi

Važne strategijske točke

Ploveći nizvodno Dunavom stižemo do dva nekad izuzetno važna naselja, koji se nalaze na prostoru gdje se sastaju dvije najveće panonske rijeke Dunav i Tisa. Strogo gledano Tisa se uliva u Dunav kod Starog Slankamena, a kod Titela u Tisu se uliva najveća banatska reka Begej.

Ovi, u današnje vrijeme samo gradići, u povijesti su bili vrlo značajni. Njihovo »propadanje« je započelo tijekom ratovanja s Turcima, a završeno je izgradnjom »suvremenih prometnica« čije su trase mimoišle Titel i Slankamen. Ako znamo da su, u stara vremena, vođeni putovi bili glavne saobraćajnice, onda shvaćamo zašto su ova raskršća dviju velikih rijeka bila od izuzetnog značaja već u davna vremena.

TORNJEVI DO »VRHA NEBA«: U rimsko doba i jedno i drugo mjesto već je bilo nastanjeno. Po nekoj varijanti rimski car Tit (Titus) je u Titelu izgradio utvrdu, koja je po njemu dobila ime Titulium, a od toga je nastao srednjovjekovni naziv za ovo mjesto Titil (Tytil, Thytel). Oko imena Slankamena (srednjovjekovno Zalan-kemen) vezuje se legenda, naime da je mjesto bilo sjedište bugarskog cara Salana (Zalanov kamen) koga su Mađari prilikom zauzimanja Karpatskog bazena u IX. stoljeću na ovim prostorima porazili. Povijesna istraživanja ovu dopadljivu priču nisu potvrdila, ali je izvjesno da je ime slavenskog porijekla. Po mom mišljenju mjesto je dobilo ime po kamenoj soli, ali ne po tome da se tu nekad vadila so, nego po tome da se ovde istovarao »slani kamen« koji je vađen u Erdelju (Transilvanija) pa je brodovima Morišom i Tisom dopreman do Slankamena gdje je bila riječna luka i stovarište soli. Oдавде se sol dalje raznosila kopnenim putovima. Pošto je tu prolazio rimski vojni put duž Limesa, sigurno da su Rimljani već koristili slankamenačku luku u ove svrhe. U stara vremena sol je bila značajna strateška sirovina, koja je bila u rangu zlata ili srebra. Vjerujem da trgovina sa soli ni posle pada Rimske imperije nije prestala, pa kada su na ovaj prostor stigli slavensko-bugarska plemena, oni su mjesto jednostavno nazivali imenom koje se sačuvalo do dana-

šnjeg dana. Mjesta istovara, skladištenja soli su od ranih vremena pod kontrolom kraljeva ili predstavljaju značajnu privilegiju za dati grad. U Potisju ovakvu privilegiju imali su npr. Segedin 1138. i Titel 1233. godine.

Titel je u rimsko doba najvjerojatnije bio mostobran, kontra-utvrda u Barbaricumu. Ovakve protu-utvrde služile su i kao mjesta trgovanja s varvarima, ali i za osiguranje riječnog prijelaza prilikom napada i povlačenja u toku ratova, u našem slučaju uglavnom sa Sarmatima. Titel se nalazi na kraju Titelskog ovalnog platoa (brijega) koji se »izdiže« 40-50 metara u odnosu na okolinu. Slankamen (u zračnoj liniji 7 km od Titela) leži na istočnim obroncima Fruške gore. Oba mjesta se spominju rano, već u doba Arpadovića, u XI stoljeću. Slankamenska tvrđava 1072. a samostan augustinaca u Titelu 1095. godine. Ovaj samostan je kasnije utvrđen nekoliko puta (slično Petrovaradinu) da bi izrastao u »moćno zdanje« kojeg turski historičar Kemalpasade ovako opisuje: »Temelji mu dosežu do dna voda, tornjevi mu dostižu vrhove neba«, isti autor o Petrovaradinu pak piše: »Do vrhova njegovih tornjeva nisu dostizale strijele pogleda, a do dna njegovih jarkova nisu dostizali sunčevi zraci«. Onovremenski turski pisci znali su »što je marketing«, umjesto da nipodaštavaju i ignoriraju pobjedene, oni su ih hvalili, da bi i njihova pobjeda bila još veličanstvenija.

SREDNJOVJEKOVNI OBRAZOVNI CENTAR: Titel svoju srednjovjekovnu slavu nije stekao, priznajemo značajnom, ali ipak skromnom utvrdom, nego svojom obrazovnom ulogom. Naime Titelska prepoštija (praepostes Tytuliensis) je bila važno kulturno-obrazovno središte. Tu je bila i kaptolska škola, pored Bača i Banoštora značajna obrazovna institucija na posmatranom području, koja je obrazovala buduće »učene ljude« svećenike, pisare itd. Ove škole su bile otvorene za sve slojeve stanovništva, što je omogućavalo dostizanje društvenih pozicija, koje bi inače po porijeklu bile nedostižne. Mnogi značajni ljudi tih vremena, izvjesno vrijeme bili su i titelski prepošti. Najslavniji su: Janus Pannonius, humanistički pjesnik

Gradovi su u povijesti uvijek predstavljali viši stupanj slobode nego sela, i zato su se u gradovima prvi put susretale i miješale razne kulture, civilizacije, jezici. U ovoj povijesti glavnu ulogu ima čovjek - graditelj, zato, uopće nije bitno tko je, kada i odakle došao. U ovoj priči bitno je tko je što učinio i izgradio.

Piše:
mr. Zsombor Szabó

Pisac kodeksa, XIV. stoljeće

i crkveni veleostojnik, koji je svoje pjesme pisao na latinskom, poznat po »civilnom imenom« Ivan Česmički (Csezmicei János) koji je rođen na našim prostorima tamo gdje Drava utiče u Dunav«. Drugi je u redu Bakócz Tamás (Tamaš Bakoc) isto »skromnog podrijetla«, estergomski nadbiskup, kasnije kardinal koji je bio ozbiljan kandidat da postane papa u doba kada je papski tron bio »rezerviran« isključivo za Talijane. Titelski kaptol je bio posvećen »Svetoj mudrosti« (de sancta sapientia) i vršio je svojevrstnu funkciju javnog bilježnika. Tu su pisani razni dokumenti, tu je vršeno prepisivanje i njihovo ovjeravanje, a jedan primjerak se čuvao u arhivu kaptola. Tu je bila i knjižnica, u to doba rijetka institucija. Sve ove kulturno-povijesne dragocenosti su izgorjele kada su Turci zauzeli Titel, to je prava šteta, a ne propast »moćne utvrde«.

*U sljedećem broju nastavak priče
o Titelu i Slankamenu*

Hrvati u Vojvodini u izvješćima o položaju, ostvarivanju i kršenju ljudskih i manjinskih prava u razdoblju od 1990. do 2003. godine (5.)

Prioritet »velikim« manjinama

17.) Poulton, Hugh, *Etničke manjine u jugoistočnoj Evropi: primeri integracije i dezintegracije*, Agencija – Centar lokalne demokratije, Subotica 1999., str. 40.

Prijevod na srpski kratke studije o položaju manjina britanskog povijesničara *Minorities in Southeast Europe: Inclusion and Exclusion*, koju je 1998. u Londonu objavila međunarodna nevladina organizacija Minority Rights Group International. Autor se više bavio tzv. »velikim« i transnacionalnim manjinama u državama na Balkanu, te nigdje ne pominje Hrvate u Vojvodini.

18.) *Izveštaj o ljudskim pravima u Srbiji za 1999. godinu*, Helsinški odbor za ljudska prava, Beograd 2000., str. 168.

Sumarno izvješće o (ne)ostvarivanju ljudskih prava u Srbiji tijekom 1999. godine, a u dijelu koji govori o manjinama (str. 86-89) o Hrvatima u Vojvodini se ne govori.

19.) Briza, Jan, Biševac, Safeta, Žigmanov, Tomislav, Ilić, Vladimir, Biserko, Sonja i Lazović, Ksenija, *Manjine u Srbiji*, Helsinški odbora za ljudska prava u Srbiji, Beograd 2000., str. 214.

U izvješću se govori o položaju svih manjina Srbije, a dio o položaju i kršenju ljudskih prava o Hrvatima nalazi se od 37. do 51. stranice. Ovo izvješće je urađeno u XII. mjesecu 1997. i već je jednom ranije objavljeno u publikaciji Odbora (*Izveštaj o ljudskim pravima u Srbiji za 1997. godinu*, Helsinški odbor za ljudska prava, Beograd 1998., str. 148), tako da je ovdje ono samo pretiskano. Položaj hrvatske manjine u Vojvodini se, zajedno s drugim

manjinama, obrađuje i u dijelu pod naslovom »Etničke manjine u Vojvodini tokom NATO intervencije« (str. 149-164), što zapravo predstavlja jedini dokument o Hrvatima u Vojvodini u tom razdoblju. Ova je knjiga inače dostupna i na engleskom jeziku, vidi: *Minorities in Serbia*, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd 2000., str. 200, dio o Hrvatima: str. 36-50.

20.) Briza, Jan, *Prava nacionalnih manjina u Jugoslaviji*, Minority Rights Group International i Otvoreni univerzitet, Agencija lokalne demokratije, London-Subotica, 2000., str. 32.

Autor cjelovito na malom prostoru obrađuje pitanje nacionalnih manjina u SR Jugoslaviji: od iznošenja zemljopisnih i povijesnih činjenica, preko analize normativnog okvira do prikaza primjene propisa za svaku nacionalnu manjinu u Srbiji i Crnoj Gori. Dio koji govori o položaju i problemu ostvarivanju prava Hrvata u Vojvodini je korektno napisan (str. 15), no autor i Bunjevce smatra za nacionalnu manjinu (str. 31). Osim navedenoga, izvješće sadrži i komentar i preporuke.

21.) *Nacionalne zajednice i etničke grupe u Vojvodini – osnovni podaci*, Pokrajinski sekretarijat za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, upravu i propise, Novi Sad 2000., str. 72.

Sadrži kratki pregled nacionalne strukture stanovništva po općinama i naseľljenim mjestima prema popisu iz 1991., te prikaz ostvarivanja kolektivnih prava za sve vojvođanske manjine, koji je rađen, čini se, da bi se branila manjinska politika Miloševićevog režima u Vojvodini, tako da je ideologijski opterećen. O

Tekst je nastao u namjeri da se na jednom mjestu registrira način obradbe Hrvata iz Vojvodine u svim relevantnim izvješćima vladinih i nevladinih organizacija, koji za predmet imaju problematiku položaja, ostvarivanja i kršenja ljudskih i manjinskih prava. Pri tomu, autor se služio isključivo javno objavljenim publikacijama, a osim osnovnih bibliografskih podataka o izvješću, u tekstu se donosi i sažeti opis sadržaja izvješća te kratki ukaz na način kako su obrađeni Hrvati. Tako se dobiva ne samo bibliografska obrađena građa o ovoj problematici, već i jedna šira obradba, koja će zacijelo biti od velike koristi za daljnja istraživanja o položaju Hrvata u Vojvodini od 1990. godine do danas.

Piše:
Tomislav Žigmanov

hrvatskoj manjini se piše šturo (str. 54-5), donose se statističke činjenice o broju i razmještanju, te se nepotpuno navode kulturno-umjetnička društva. Na isti način se piše o Bunjevcima (str. 56-7) i Šokcima (str. 61). U dijelu koji govori o suradnji institucija kulture s matičnim zemljama, Hrvati se ne navode, a ne registrira se ni suradnja vojvođanskih općina s općinama iz Republike Hrvatske.

22.) Kartag Odri, Ágnés, *Manjine u SRJ: između međunarodnih standarda i proklamovanih opredeljenja*, u: *Prava i status manjina u državama nastalim nakon raspada SFRJ*, Forum demokratske alternative, Sarajevo 2000., str. 7-24.

Osim dijela, više pravno-teorijske provenijencije, u kojem autorica iznosi međunarodnu i domaću pravnu regulativu, značajan dio rada posvećuje se i pitanju same primjene manjinskih prava u SRJ, pri čemu se u kratkim naznakama ali zato korektno izvješćuje i o Hrvatima u Vojvodini.

Dove - Duhovi

U slavu Duha Utješitelja

Piše: Alojzije Stantić

Za Dove su salašari grančicama zove kitili ogradu, dermu, pendžere, vrata salaša i ostali zgrada. Vrimenom su taj adet prineli u kuće naselja di su okitili pendžere i kapije

Po Gregorijanskom kalendaru osme nedilje posli Uskrsa, (posli puni sedam sedmica) dolazi blagdan Dove – Duhovi, kad se slavi od Krista obećani Duh Utješitelj koji je nakon Kristova uzašašća sašao nad apostole.

Dove su blagdan kojeg su kadgod salašari odredili za god, kad su se mladi salašari skupili u varoš na zajedničku proslavu blagdana, sa virskim i društvenim programom, a posli tog i na provod. Za ovaj god mladi su se ponovili (sašili novo) za crkvu, korziranje i uveče za zabavu, muškarci odilo, a djevojke svečano ruvo i makar jedan sefir u kojem će posli podne ić u goste drugaricama il bližoj rodbini.

Na ovaj god su se mladi litnje oblačili: muškarci u odilo, a djevojke u ruvo s levešom. Sefirski leveš su šili kratki rukava. Onda su djevojke na Dove oblačile bilo šlingovano ruvo. Od nakita su nosile zlatne minđuše nalik na kovan novac, ponika prsten s križicom, a imućni su se oko vrata okitile niskom dukata.

KIĆENJE ZOVOM: Za Dove su salašari grančicama zove kitili ogradu, dermu, pendžere, vrata salaša i ostali zgrada. Vrimenom su taj adet prineli u kuće naselja di su okitili pendžere i kapije. Po narodnom virovanju zovom se kite salaš i kuća da se pokaže da je tu dobro došo Duh Sveti. Zova je tribala sačuvati salaš i kuću od dilovanja nečistog duha, imala je posebnu moć, a kad su je trećeg dana Dova skinili, hasnirali su je za ličenje čirova i rana koje teško zarašćivaju. Zovu su mećali i pod krevet da u njemu ne bude buva, te velike napasti salašara.

KRALJICE: Kadgod su se na prvi dan Dova kraljice oblačile u svilu il kumašu, a drugog dana u bilo, u šlingovanu bilu košulju, u mider opšiven zlatnom portom (opšav ruba) i šlingovanu suknju. Išle su bo-

Kraljice na grobu prof. Bele Gabrića, sakupljača kraljički pisama

Kraljice su osam curica, od osam do oko šesnejt godina, na glavi nose krunu šarenu od perlica, sa strane nuz obraze visi po jedna pantljika, koje rukama drže zategnute. Na šepici kraljica je i ogledalce koje triba da je čuva od uroka (baš ko što i u dovratku staje triba da spriči višticu da ne uđe unutra, da ne napokosti josagu.) One idu u paru, a pridvođe ji prvi par pridnjaci, drugi par su sabljari, treći su kraljica i diver, a četvrti stražnjaci. Poslidnji u redu je torbonoša kadgod s drvenom sabljom okićenom s više pantljika i lipo štrikanom torbom u koju meće dobivene darove i novce za otpivane pisme. Na kraju trideseti godina XX. vika kraljice je pratio torbonoša s čobanskim štapom.

Kadgod je med kraljicama bio još jedan par – rastavljači, koji su ko i sabljari čuvali kraljicu u sridini povorke, baš ko i pridnjaci i stražnjaci.

Kraljice su posli Uskrsa počele učiti pivanje pisama, koje će pivat sokakom, od kuće do kuće. Svaki stih dvared pivaju i na kraju završavaju s »Ljeljo«.

PISME KRALJICA: Bunjevci su kadgod virovali da svaka bola potiče od zli duhova, pa su zato želili da kraljice dođu u kuću il prid kuću, u čistu sobu, ambetuš il u avli-

ju, da tamo pivanjem sačuvaju kuću od neugodnosti. Kažu da je dobro kraljice uvest u kuću jel onda dotičnu čeljad neće bolit glava, a kome kraljice otpivaju pismu virovali su da taj neće bit bolestan, neće ga bolit glava. Ako je kogod odbio kraljice da mu uđu u kuću, virovalo se da mu one mogu nanet bolu, a ako su došle u kuću di ima bolesno čeljade, kazalo se da će dotični ozdravit. Zato su naši stari rado primali kraljice u kuću il da naručili da njim pivaju na sokaku. U tom svaćanju je velika sličnost kraljica i virovanje Indusa u moć božice Kali. Za otpivane pisme čeljad su kraljice darivali prigodnim darom il novcima. U varoši su čeljad posli podne sidili na sokaku i kad su naišle kraljice zaustavili su ji i naručili da njim pivaju.

Kad i di je nasto ovaj adet to se ne zna.

Po jednom tumačenju kad su stari Slaveni slavili proliće, buđenje prirode, u pismi i igri su zazivali božicu Ljelju, pa nastanak »naši« kraljica triba tražit ko nasliđe tog adeta.

* * * * *

Bunjevci radu štuju veliki blagdan Dova što se obaško vidi na drugi dan – u ponedjeljak, kad se u crkvi u Šandoru (Aleksandrovo), u crkvi Marije Majke Crkve, skupi tušta svita na proštenje. ■

Piše: Vlač. mr.
Andrija Kopilović

*Trebamo sve
svoje sile uma
i srca sada ob-
jediniti tako da
se damo u tu
»vatrenu peć«
Duha Svetoga
da On učini
ono što nad-
mašuje naše
ljudske sile, a
mi kršćani
imamo i vjeru i
iskustvo da
Duh Sveti mo-
že i hoće i sa-
da stvarati no-
vo lice zemlje*

U povodu svetkovine Duhovi

Obnovi lice zemlje!

Pred nama je jedna od najvećih svetkovina kršćanstva: Pedesetnica – Duhovi. Dobro je i na ovoj stranici razmišljati o tom kršćanskom otajstvu za našu svaki-danšnju tražeći pouku i poruku. Neobično lijepo je suočena liturgija predvečerja Pedesetnice i sama svetkovina. Naime, u predvečerje je ponuđeno obilno biblijsko štivo koje govori o podijeljenosti, neslozi ljudskom grijehu, ograničenosti i jadu.

Počevši od pomutnje jezika kod gradnje Babilonske kule, poruka je jasna da čovjek pojedinac ili grupa koja je motivirana »graditi kulu da bi dosegli do Boga« zapada u zabludu bahatosti i oholosti pa završi u projekciji svoga »ja« kao nadčovjeka ili svoga naroda kao nadnacije. U toj bahatosti i oholosti »biti nad« najednom se pobraku jezici, prestaje komunikacija raste samodopadnost, samodostatnost i osoba ili grupa ne primjećuje da u toj samodopadnosti ili samodostatnosti zapravo ne gradi kulu prema gore, nego se ukopava u dubinu i u močvarno tlo koje polako postaje kvarljivo i opasno za okolicu. Tako su graditelji Babilonske kule »pobrkali« jezike da se čovjek više nije razumio s čovjekom. Nema teže bolesti nego imati jezik, a ne razumjeti se, imati oči, a ne vidjeti, imati uši, a ne čuti, imati noge, a ne hodati.

OHOLOST JE PATNJA: Oholost i samodostatnost upravo su takve blokade koje čovjeka, unatoč darova, čine nerazumljivim, neprihvatljivim i neprijatnim. To je stanje umiranja ili barem teške patnje. To je invaliditet. Invalid može biti pojedinac ali može biti i grupa. Bila bi tragedija kad bi invalidom postao narod ili nacija. Pedesetnica – Duhovi je jedan veliki obrat. Ne zamjerite što opet crpim ovo razmišljanje iz bogate teološke baštine starine. Naime, na dan Duhova nama je ponuđeno jedno razmišljanje svetog Ireneja koji piše: »Kao

što se od brašna bez vode ne može umijesiti tijesto, ni pripremiti jedan kruh, tako ni od nas mnogih ne može postati jedno tijelo u Kristu Isusu bez nebeske vode. Kao što suha zemlja bez vlage ne može donijeti roda, tako ni mi koji smo bili kao suho drvo nikada nećemo bez nebeske kiše donijeti prave plodove.« (Iz rasprave protiv krivovjerja – SC 34) Zanimljiva je ova usporedba s brašnom. Može se zamisliti kako se djeca igraju domaćinstva. Uzimaju brašno ili pijesak i tobože mijese tijesto. Mogu danima »mijesiti« ali ako se ne doda barem nešto kapi tekućine, svako zrno ostaje nepovezano makar u sebi imalo cjelovitu vrednotu brašna.

Tako je i s problemom zajednice i zajedništva. Jedan i još jedan, i još jedan još nije množina, nego samo biće jedno pored drugoga. Ako nema kohezije snage, koja sve te pojedince i pojedinosti »umijesi« u jedno tijesto, nikada neće biti tijesta. Pitam se zajedno s Vama koja je to koheziona snaga naše zajednice, koja je kao kap vode sposobna objединiti sve vrednote koje svako zrno u sebi nosi, pa da postanemo »tijesto«. Mislim da se polako sluti da je na pomolu ta sila koja će nas objединiti: Duh, duhovnost, kultura i vrednote koje otkrivamo kao zajednički nazivnik, a iznad svega: biti zajednica! Sada predstoji razmišljanje koje je spomenuti Irenej u jednom drugom djelu razmišljao. To je proces od tijesta do jestivog kruha. Slijedi u tijestu malo kvasca da bi to tijesto postalo meko, mirisavo i privlačno.

UJEDINITI SRCA U MOLITVI: Ali onda dolazi jedno teško ali bitno razdoblje koje tijesto čini kruhom, to je vatra, to je peć. Ne mislim reći da naš narod ovdje vjekovima ne miriše toplim i mekanim kruhom, ali u isječku sadašnje povijesti ovaj čas vidim kao upravo pripravljeno »tijesto« i kvasac je tu i sada predstoji da se u vatri kušnje »ispeče« u zdravi i hranjivi

kruh. Pred nama je dakle vrijeme u kojemu želimo biti vrlo jasni, zauzeti i predani jedinstvenom cilju: biti kruh za život.

Kada otvoreno razmišljamo o sadašnjem trenutku naše povijesti, moramo priznati činjenicu da je narod u mnogim razinama svoje kulture toliko osiromašio kulturnim djelatnicima te je postalo posve naravno da svatko, tko je primio barem nešto dara radi ne na jednom, nego na više polja. To je dobro ali je i opasno s jedne strane zato što će se prije istrošiti, a drugo – opasnost je što neće uspjeti dati ono najkvalitetnije od sebe jer ga »tare« vrijeme i potrebe. Kako nas je dakle malo, trebamo sve svoje sile uma i srca sada objединiti tako da se damo u tu »vatrenu peć« Duha Svetoga da On učini ono što nadmašuje naše ljudske sile, a mi kršćani imamo i vjeru i iskustvo da Duh Sveti može i hoće i sada stvarati novo lice zemlje. Stoga u ove dane Duhova neka svi oni koji vjeruju u snagu odozgo ujedinje svoja srca molitveno u vapaj za ovu zajednicu, za ovaj narod: POŠALJI DUHA SVOJEGA I OBNOVI LICE ZEMLJE! Ja se tom nadam i želim biti radostan što su na pomolu novi Duhovi!

Priznanje »Zvoniku«

Upovodu 1. lipnja, svjetskog Dana društvenog priopćavanja, Hrvatsko društvo katoličkih novinara dodijelilo je Katoličkom mjesečniku »Zvonik«, koji izlazi u Subotici, priznanje u povodu 100 objavljenih brojeva. Tim povodom priznanje glavnom i odgovornom uredniku »Zvonika« vlač. Andriji Anišiću u srijedu je na »Tribini grada Zagreba« uručio riječki nadbiskup u Hrvatskoj biskupskoj konferenciji zadužen za medije msgr. Ivan Devčić. Priznanje u Zagrebu od strane Hrvatskog društva katoličkih novinara prvo je javno priznanje »Zvoniku«, prenosi Radio Subotica.

Prijedlog tjedna

Sedam mladih & veteran

»7 MLADIH« NEVENA UŠUMOVIĆA

Tijekom 1980-ih u književnom časopisu Quorum do tada marginalizirana kratka priča svojom zastupljenošću doživljava pravu afirmaciju, što će se odraziti i na zastupljenost knjiga priča u istoimenoj biblioteci koja je pokrenuta 1984. godine. Također i to-kom 1990-ih Quorum nastavlja s praksom intenzivnog objavljivanja žanra kratke priče. U biblioteci Quorum izlazi i prva zbirka kratkih priča »7 mladih« Nevena Ušumovića, objelodanjena 1997. godine. Kratka priča (short story) tipična je američka novelistička forma, a ono što upućuje na suvremenost Ušumovićevih kratkih priča jeste upliv književnih zakonitosti aktualnog postmoderniteta. Za Aleksandra Flakera kratka priča je sažeta novelistička podvrsta koja se čita u jednom dahu. Ta tvrdnja karakterizira i iskustvo čitanja knjige priča »7 mladih«. Neven Ušumović rođen je 1972. u Zagrebu. Odrastao je u Subotici, a studij filozofije i komparativne književnosti završava na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje danas i živi. Objavljivao je u časopisima Libra, Čemu, Quorum. Ušumovićeva knjiga »7 mladih« sadrži sedam kratkih priča uz završni prozni autobiografizam »Sačinjenje (bilješka o jednom piscu)«. Sve priče sadrže brojne isječke upisa urbane, gradske sredine. Neven Ušumović svoju zbirku započinje pričom »Prpoš-majstor odlazi u penziju«, u kojoj se umirovljeni vozač tramvaja, koji usamljenički živi na Črnomercu, u svom čemeru želi izjadati nekome o svojim patnjama: »Pričati, ispričati nekom svoj život, nekome tko će znati slušati, nekome kao što je Franjo Tuđman! O, makar mu pismo napisati!« Ušumović propituje ideološku matricu pripadajućeg vremena, promišljajući o odnosu pojedinca i vladajuće ideologije. I sljedeća priča »Herbert i Ruana« je proza urbanog pejzaža u Kutnji, gdje »prazan prostor grada popunjavaju zgrade«, a centralno mjesto događaja je krčma. Ušumovićevi likovi i pored uličnih i seksualnih iskustava u svom egzistiranju ne uspijevaju postići samoostvarenje. Motiv grada javlja se i u sljedećoj proznoj cjelini »Ja-Oni«, koja je razdijeljena podnaslovima. Taj diskontinuitet razdjeljivanja priče na manje cjeline ukazuje na rascjepkanost života glavnih junaka, koji uslijed ratnih strahota moraju napustiti gradove, kao kolektivne prostore u kojima su živjeli.

Dolaskom u nove sredine još je više izražena težnja za uspostavljanjem vlastite individualnosti. U proznim fragmentima koji

čine cjelinu priče »Ja-Oni«, granica je postavljena samo da bi bila prekoračena, ali nakon pokušaja odstupanja od trivijalnog svakodnevnog življenja, Ušumovićevim junacima na koncu ostaje samo osjećaj tragike opstanka jedinke u svijetu koji oni ne prihvaćaju, i upravo se taj i takav svijet onda Ušumovićevim književnim postupkom doživljava kao svijet fikcije, a osporavanje zbilje je posljednja ironijska obrana karakteristična nazorima postmoderne poetike. Ušumovićeve priče u kojima se odjeci svakodnevne drobe i raspadaju, izraz su vremena tokom 1990-ih godina, koje u njegovim kratkim prozama preplavljaju i sitni mešetari i poduzetnici, o kojima Ušumović u ironijskom obratu zapisuje: »Ali svima njima novac je bio sporedna stvar: raspeće, slika Bogorodice, grb i zahvalnica, odnosno diploma o uplaćenju svoti novca našoj vojsci, kružili su kao prave vrijednosti«. U knjizi »7 mladih« odnos autora prema zbilji iskazuje se u središnjem efektu kratkih priča. Taj efekt Ušumović postiže ironijskim odmakom prema svakodnevlju. Uz fragmentarni zapis, anegdotski karakter, te urbani pejzaž, književna ironija kao osporavanje zbilje objedinjuje jedinstvo dojma nakon čita-nja ove proze postmodernih stilskih obi-lježa.

Z. Sarić

BOŠKO PETROVIĆ: »ETHNOLOGY«

Na samom početku kraćeg prikaza manje konkretnog, antologijskog i dvostrukog CD-a zagrebačkog jazz-velemajstora na vibrafonu Boška Petrovića »Ethnology«, kojeg je objavio zagrebački diskografski nakladnik, »Jazzette«, a više, možda cijelog kreativnog opusa maestra Petrovića, koji je više no obiman, valja istaći kako je on svirao tzv. »ethno-jazz« još početkom 60-ih godina, sada već minulog stoljeća. Upravo svoj prvi međunarodni uspjeh na

skladateljskom polju može zahvaliti obradi starog makedonskog napjeva, što ga je, pod nazivom »With Pain I Was Born« (U bolu se rodih), početkom šezdesetih proslavio sa Zagrebačkim jazz-kvartetom. Ta se već legendarna skladba čak u dvije verzije nalazi na ovom reprezentativnom CD-u koji briljantno pokriva sve faze sasvim osebujne Petrovićeve karijere, tijekom koje je ovaj jazz-veteran svirao sa zbilja svim domaćim, europskim, afričkim, (malo) azijskim i američkim (i crnim i bijelim) glazbenicima koji iole nešto znače u povijesti suvremenog jazz-a. Za svaku je pohvalu i odabir nekih koncertnih snimaka Boška Petrovića, snimljenih tijekom sedamdesetih, osamdesetih i devedesetih, u kojima također obrađuje neke narodne motive. Iako i danas, na početku novog stoljeća i milenija u nas ima relativno mnogo glazbenika koji se kvalitetom i osebujnošću mogu probiti i probijaju i izvan naših granica, ovaj materijal je dokument i potvrda kako se prije gotovo četiri decenije u nas svirao ethno-jazz na svjetskoj razini. Na albumu se nalaze snimci iz svih bitnijih perioda Petrovićeve karijere, dakle, iz sedamdesetih je tu njegov »Non Convertible All Stars« s hrvatskim, srbijanskim, ali i najznačajnijim glazbenicima iz (Istočne i Srednje) Europe, iz osamdesetih tu je slavni Petrovićev »B. P. Convention (Big Band)«, s gostima u liku (i djelu) takvih giganata jazz-a poput Clarka Terrya, Art Farmera, i drugih. Ima tu i španjolskog i romskog, pa i koketiranja s mađarskim folklorom, bluesa, dakako – bez bluesa se ne može – ali su svakako najzanimljiviji izleti u hrvatski narodni melos, na kojima gostuju svirači izvornih narodnih glazbala: Mate Špada (sopele i mih), te Martin Glavaš (sopele i dvojnice), i sve u šesnaest »furaju istrijski fazon«. Od ostalih se snimaka ističu oni na kojima svira tek duo Petrović – Neven Frangeš, koji, u izvedbama Petrovićevih skladbi neodoljivo »vuku« na usporedbu s glasovitim nadmetanjima američkih im kolega, Chick Coreae i Gary Burtona. U Petrovićevim obradama međumurskih popijevki pridružuje im se i operna diva Ruža Pospis-Baldani, u čudesnom spoju klasike, jazz-a i narodne glazbe. Sjajno ostvarenje, prije svega značajno jer osim antologijske vrijednosti i visokih kriterija pruža svijetao primjer mladim glazbenicima.

R. G. T.

Vijesti

Dubravka Ugrešić odbila nagradu »Katarina Frankopan«

Knjigom »Zabranjeno čitanje« Dubravka Ugrešić je osvojila prestižnu hrvatsku književnu nagradu »Katarina Frankopan«, dok su romani »Živi i mrtvi« Josipa Mlakića i »Fukara« Ivana Aralice podijelili nagradu »Petar Zrinski«. No, upravo radi toga što je nagradu dobio (i) Aralica, Dubravka Ugrešić odbila je primiti svoje priznanje. Njih dvoje se, naime, ne podnose još iz vremena kada je Aralica bio kulturno-ideološki »jurišnik« HDZ-a i pokojnog predsjednika Hrvatske, dr. Franje Tuđmana.

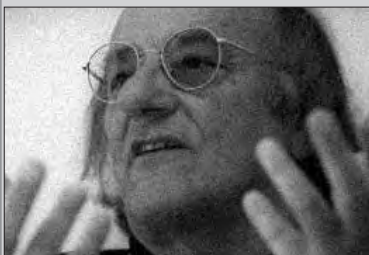
Papina autobiografija samo na hrvatskom

Nedavno (istodobno u Vatikanu, cijeloj Italiji i Poljskoj) tiskana autobiografija Ivana Pavla II, Vrhovnog Oca Rimo-katoličke crkve, prevedena je dosad samo na hrvatski jezik.

Hrvatskim piscima bolje je vani

Kompletno prvo izdanje knjige znamenitog hrvatskog spisatelja, publiciste, esejiste i kulturnog djelatnika Predra Matvejevića »Druga Venecija« rasprodano je, ali – u Italiji, ne u Hrvatskoj.

Mirko Kovač dvostruki laureat

pisaca BiH, te nagrade »Vilenica« Društva slovenskih pisaca.

Mirko Kovač, književnik koji već dulje od decenije izbiva iz Beograda i živi u Rovinju, u Istri, osvajač je dviju međunarodnih književnih nagrada: »Bosanski stećak« kulturne manifestacije »Sarajevski dani poezije«, koju dodjeljuje Društvo

Miris rive u Novom Sadu i Beogradu

Pravo iz Splita koncem prošlog tjedna stigla je najpre u Novi Sad, a potom i u Beograd serija fotografija vrsnog splitskog majstora kamere, Feđe Klarića (1946.). Izložba je naslovljena »Splitski dir ljubavi« a na njoj su predstavljeni mahom

zaljubljeni parovi. Beogradska postavka ove izložbe realizirana je ponajviše zahvaljujući počasnom članu Foto-kluba Split, legendarnom fotografu Ivi Eteroviću. Foto-klub Split ima jedinstvenu tradiciju-osnovan je 1911. godine, a sem što je predsjednik ove slavne udruge, Feđa Klarić je istodobno i predsjednik Udruženja hrvatskih fotoreportera. Feđa Klarić je više od tri desetljeća fotoreporter Slobodne Dalmacije, nagrađivani suradnik raznih listova sa svih strana svijeta, autor još jedne vrlo zapažene samostalne izložbe - »Face s pjace«. Izložba »Splitski dir ljubavi« nastavlja svoj dir najpre u Sarajevu, a potom u Ljubljani.

Koncert Subotičke filharmonije

U organizaciji Muzičkog centra Subotica, u ponedjeljak 2. lipnja u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće Subotička filharmonija je pod ravnateljskom palicom maestra Berislava Skenderovića održala svoj drugi ovogodišnji premijerni koncert. Kao i uvijek, prihod s koncerta usmjeren je u humanitarne svrhe.

U Pazinu okončan susret izdavača

Usredištu Istarske županije, Pazinu, održao se 7. međunarodni susret izdavača »Put u središte Europe«, na kom su učestvovali, među ostalima i dva svakako najrenomiranija suvremena beogradska nakladnika, gorepomenuti »RENDE«, Vladimira Arsenijevića i »Geopoetika«, njegovog sugrađanina i kolege, spisatelja i izdavača, Vladislava Bajca.

Kazališni maraton u Somboru

Somborsko narodno kazalište već jedanaest godina zaredom sezonu završava nesvakidašnjim, trodnevnom (i noćnim) bdijenjem u kome se kazališne predstave (i druga događanja) redaju jedan za drugim u veselom, razigranom i lepršavom ritmu. Kazalište je tih dana centar svih događanja u Somboru. Ravangrad - grad pjesnika, pisaca, grad tamburaša i zelenila, postaje grad kazališta, koje se svim maratoncima, i onima koji su igrali maratonski, i onima koji su gledali maratonski odužuje cvjetnim udarom. Tako glumci i publika napuštaju, do sljedeće sezone svoje kazalište bukvalno zasuti cvijećem koje poput ljetne kiše pljušti sa balkona. A kakvim bi se to tamburašima grad mogao ponositi, ako ne onima koji su svom kazalištu i njegovom jedinstvenom festivalu u zemlji i svijetu, spjevali pjesmu. Zato, (...) »ako hoćeš mondiš biti, maraton ćeš posjetiti«...

U organizaciji HKUD »Vladimir Nazor«

Večer Subotičana u Somboru

SOMBOR – HKUD »Vladimir Nazor« organiziralo je u četvrtak 29. svibnja u Hrvatskom domu u Somboru manifestaciju pod nazivom »Subotičani Somboru u pohode«, u okviru koje su bile predstavljene knjige vlč. Josipa Temunovića »Zadužbina biskupa Budanovića« i »Subotička matica«. Istodobno je otvorena je izložba slika sudionika likovne kolonije »Bunarić 2002.«, a nastupili su i članovi komornog orkestra »Muzica corda« iz Đurđina, pod ravnanjem Nele Skenderović. O knjigama vlč. Temunovića, osim samog autora, govorili su i njegovi najbliži suradnici – recenzent Krešimir Bušić, župnik iz Bikova i nakladnik njegove

prve knjige »Salašarske skice« vlč. Julije Bašić, kao i župnik iz Đurđina i potpredsjednik Pučke kasine, koja je knjige izdala mr. Lazar Ivan Krmpotić. Autor i njegovi suradnici posebno su naglasili veliki značaj Zadužbine za rad hrvatske zajednice u Bačkoj, ali i značaj Subotičke matice i Pučke kasine – kulturnih institucija u okviru kojih je i u najtežim vremenima očuvan nacionalni identitet hrvatskog naroda. Govorilo se također i o jačim duhovnim i kulturnim vezama Subotice i Sombora, zbog čega je i izražena želja domaćina da ova manifestacija postane tradicionalna.

S. V.

0 suvremenoj književnosti vojvodanskih Hrvata

Na nedavno okončanom savjetovanju u Beogradu, glede kulturnih djelatnosti vojvodanskih manjina na Podunavskom prostoru, jedan od subotičkih predavača, prof. Tomislav Žigmanov je izložio (i) ovo: »U ovoj radnji socio-kulturološke provenijencije, polazi se od pretpostavke da suvremena književnost Hrvata u Vojvodini, i to ona koja je nastajala nakon 1990. godine, uveliko prati 'sudbinu' hrvatske manjinske zajednice – ona se kao

manjinska tek počela konstituirati u jednom po nju ne baš naklonjenom okružju. S jedne strane, a na temelju posve različitih razloga, na djelu imamo konstantno dvostrano prešućivanje, a gdječad čak i ignoriranje, ovoga književnog stvaralaštva: kako u domicilnoj književnoj javnosti tako i u onoj u matičnoj državi izostaje kvalitetnija ne samo potpora već i elementarna recepcija. S druge strane, sama je književna produkcija na hrvatskom je-

ziku u Vojvodini bez čvršće i profesionalno utemeljene infrastrukture: nema književnih časopisa, nema nakladničke kuće, nema profilirane književne elite... Pa ipak, bio je to i jedan dinamičan proces. Kao takvo, ne postojanje, već postajanje književnosti kod Hrvata u Vojvodini bilo je podložno mijenama, što se također registrira. Situacija se glede svega radikalnije mijenja nabolje tek nakon listopada 2000., što se tematizira na kraju radnje«. Inače, koncem minulog tjedna Tomislav Žigmanov je primljen u Društvo književnika Vojvodine.

NEIMARI KULTURNE BAŠTINE

DRAGUTIN DOMJANIĆ (1875. - 1933.)

Dragutin Domjanić je pisao lirske pjesme na štokavskom i kajkavskom narječju (»Pjesme«, »Izabrane pjesme«, »Kipci i popevke«, »V suncu i senci«, »Po dragom kraju«) u kojima je iznosio svoju tugu za srušenim plemićkim dvorcima i svoj krajnje pesimistični životni svjetonazor. Pisao je i eseje, literarne referate, crtice i ispejvao satrične pjesmice.

OBLJETNICE

Boemi, zavodnici i prijatelji

Frank Sinatra (1915.-1998.)

POS LJEDNJI KONCERT »OLD BLUE EYESA«

Na današnji dan 6. lipnja održao je svoj posljednji koncertni nastup neponovljivi šarmer, pjevač i filmski glumac *Frank Sinatra*, kojeg su dame obožavale, a pripadnici oba pola američke populacije nazivale »Old Blue Eyesom« (Stari Plavooki). Nedugo nakon tog koncerta razbolio se, pao u postelju i preminuo u 83. go-

dini.

Sinatra je bio više od zvijezde, još za života je postao hodajuća legenda, spomenik, italoamerička (Talijan je podrijetlom) ikona, na način na koji je to bio, primjerice, pokojni baseball velikan *Joe Di Maggio*, znan i kao prvi suprug pokojne *Merilyn Monroe*. Bio je neponovljivi pjevač, bilo da se radilo o pop-šlagerima, jazz-numerama ili obradama rock-evergreena, a kao glumac briljirao je u sjajnom *Zinnemannovom* filmu »From Here To Eternity« (Oдавде do vječnosti), u kojem je zasjenio i takve glumačke veličine kakve su *Deborah Kerr*, *Burt Lancaster*, *Ernest Borgnine*, i, nadasve, pokojni *Montgomery Clift*, i za kojeg je zaslužio

dobio i »Oscara« za sporednu ulogu, tragičnog *Angela Maggia* (reference na italo-amerikanizam i pomenutog *Joe Di Maggia* su očite), 1953. godine. Svakako valja pomenuti i sjajne Sinatrine uloge u filmovima »Mandžurijski kandidat« (1962.) i »Neki su dotrčali« (1958.). U ovom potonjem maestralno je igrao i njegov najveći pajtaš, pokojni *Dean Martin*. Gotovo je nepoznato, pored silnih naklapanja o njegovom burnom privatnom životu (četiri braka, bezbroj ljubavnih afera i prolaznih veza), kako je »Frankie Boy« bio borac za građanska prava mnogo prije negoli je to ušlo u modu. No, po prirodi tankočutan i prgav, promijenio je političku pripadnost kada je saznao da je pokojni predsjednik *John F. Kennedy*, s kojim je dotad bio u iznimno srdačnim odnosima, noćio u kući kolege-pjevača i glumca *Binga Crosbyja*, a ne njegovoj. Je li bio religiozan? Jest, na svoj način: »U osnovi sam za sve ono što će vam pomoći da lakše prebrodite noć... Bila to molitva, sredstvo za smirenje, ili boca »Jack Danielsa««. Sinatra je stvorio vlastitu magiju i mitologiju, mnogo prije *Pristleyja*, »Beatlesa« i »Stonesa«. Ako vas je ikada njegova pjesma provela kroz besanu, samotnu noć, sve vam je jasno. Ako nije, ovaj članak vam neće značiti baš ništa, kao ni ma koja njegova ploča, ali to je već vaš manjak...

Dean Martin (1917.-1995.)

NAJLJEPŠI BARITON MEĐU GLUMCIMA I OBRATNO

Ako je itko ikada pjevao ljepše i zanoasnije od Sinatre, bio je to *Dean Martin*, njegov kum i najbolji prijatelj, neformalni leader skupine kolega i nerazdvojenih prijatelja koji su se opijali, nastupali, spavali, budili i treznili skupa, a koju su činili *Shirley McLaine*, *Peter Lafford*, *Sammy Davis Junior*, te pokojni Sinatra i

Martin. Tisak i mediji su ih nazivali »Štakorskom družbom« (»The Ratpack«), no oni za to nisu marili. Najzgodniji, najšarmantniji, najveći boem i cinik među njima, ali i najbolji pjevač pa i glumac bio je upravo pokojni *Dean Martin* rođen 7. svibnja, prije ravno 86 ljeta, 1917. u *Steu-benvilleu*, u američkoj državi *Ohio*. Kao i Sinatra, bio je talijanskog podrijetla, krštenim imenom *Dino Paolo Crochetti*. U paru s *Jerry Lewisom* ostao je upamćen kao jedan od najuspješnijih komičarsko-pjevačkih dua u povijesti američkog filma koncem 40-ih i tijekom 50-ih godina 20.

stoljeća.

U njegove nezaboravne interpretacije svakako se ubrajaju skladbe »Send Me A Pillow You Dream On« (Pošalji mi jastuk na kojem snuješ) te »Everybody Loves Somebody Sometimes« (Svatko nekad nekog voli), među brojnim predivnim melodijama koje je učinio evergreen pjesmama zahvaljujući svom jedinstvenom, baršunastom baritonu, katkad malo hrpavom, od silnih cigareta i whiskeya, koje nije ispuštao iz šaka čak ni na sceni, tijekom koncerta. Kao glumac bio je čak uspješniji od svog starijeg prijatelja Sinatre, koji ga je, ipak, za tri godine nadživio, i rekao mu na sahrani: »Ako sam ikada imao brata, to si bio samo Ti, Dino«. Martin je umro 25. prosinca, 1995. na *Beverly Hillsu* u svojoj dnevnoj sobi. Moram li spomenuti da je umro s čašom whiskeya u ruci? Ili je to bio martini? Tko mari? Dino je umro, ali legenda neće nikada. ■

Završen 10. međunarodni festival kazališta za djecu Subotica 2003.

Neka se pripremi 11. festival

Uz nastup *Edit Tenji* vokalne solistice iz Zrenjanina uz pjesmu i u radosnoj atmosferi na sceni »Jadranc«, završen je »Deseti međunarodni festival za djecu - Subotica 2003.« Žiri festivala u sastavu: *Viktor Klimčuk*, redatelj iz Bjelorusije u svojstvu predsjednika žirija, gospodin *mr. Vladimir Predmerski* iz Slovačke, gospodin *dr. Olaf Bergštel* iz Njemačke i *mr. Miroslav Radonjić* iz Srbije i Crne Gore, jednoglasno je odlučio da se Grand Prix festivala dodijeli predstavi »KRCKO ORAŠČIĆ«, (na muziku *Petra Ilića Čajkovskog*), Bratislavskog lutkarskog teatra iz Slovačke.

Diplomu za najbolju režiju, po odluci žirija, dobio je redatelj *Jozef Krofta* za režiju predstave »Medardo i Pamela« u izvođenju kazališta DRAC iz Hradca, Češka. Isto tako dodijeljene su sljedeće diplome: Diploma za doprinos dramskom stvaralaštvu za djecu dodijeljena je Murmanskom oblasnom kazalištu lutaka iz Murmanska, Rusija, Specijalna diploma za njegovanje i očuvanje tradicije u marionetskom kazalištu dodijeljena je kazalištu »Pikolo di podreka« iz Trsta, Italija; *Karla Bodič* je dobila diplomu za glumačko ostvarenje u predstavi »Dolazi cirkus«, Mariborskog lutkarskog kazališta iz Slovenije kao i *Žanin Bonin* za ulogu u predstavi »Žirafa je najveća« u izvođenju Lutkarskog kazališta Erfurt iz Njemačke. *Jimu Gemblu* je dodijeljena diploma za animaciju lutaka u predstavi »Krcsko Oraščić« u izvođenju Jim Gembla iz Los Angelesa, SAD. *Dušanu Tauderu* je dodijeljena diploma za ulogu u predstavi »Krcsko Oraščić« na muziku *Petra Ilića Čajkovskog* u izvođenju Bratislavskog lutkarskog teatra iz Bratislave. Također dodijeljena je diploma za ulogu Medarda u predstavi »Medardo i Pamela« *Vaclavu Poulu*, kazališta DRAC iz Hradca, Češka.

Dodijeljene su i dvije diplome ansamblima i to ansamblu predstave »Krcsko Oraščić« u izvođenju Budimpeštanskog lutkarskog kazališta iz Mađarske i ansamblu predstave »Mač Andela« Lutkarskog

Iz predstave »Krcsko Oraščić«

Redatelj Jozef Krofta

teatra »Batlejka« iz Bjelorusije. Diplomu za najbolju originalnu muziku dobio je *Igor Karlić* za predstavu »Trnoružica« u izvođenju Zagrebačkog kazališta lutaka iz

Zagreba. Isto se za najbolje tehničko i tehnološko rješenje lutaka dodjeljuje diploma *Vesni Balabanić* za predstavu »Trnoružica«, Zagrebačkog kazališta mladih.

Diploma za najbolju scenografiju dodjeljuje se *Daliboru Bačau*, za scenografiju u predstavi »Medardo i Pamela« kazališta Drak iz Češke. Pokraj ovog velikog žirija postojao je i dječji žiri koji je za najbolju predstavu proglasio predstavu »Komadić« u režiji *Emilije Mačković* i izvođenju Pozorišta mladih iz Novoga Sada.

U svakom slučaju X. jubilarni festival, koji se odvijao po salama subotičkih kazališta i uz bogat prateći program »Trgovi i ulice« nije bio samo festival na papiru. Festival je postao mjesto gdje je vladala izuzetno oštra konkurencija i gdje se mogla odmjeriti vještina kazališnih trudbenika na radost njih samih, a najviše na radost njihove najvjernije i najiskrenije publike - djece zbog kojih je sve ovo i otpočelo, prije deset godina. Propreme za sljedeći festival mogu otpočeti.

Ninoslav Šćepanović

Poetski kutak: Ivan Slamnig

Kreator novih poetskih obzora

Ivan Slamnig je rođen u Metkoviću 24. lipnja 1930. U Zagrebu je završio Filozofski fakultet, gdje je i predavao na Odsjeku za komparativnu književnost. Bio je redoviti član HAZU. U Ivanu Slamnigu najradije gledamo pjesnika, premda je on i podjednako uspješan novelist, romanopisac, antologičar, esejist i kritičar. Prevodio je s engleskog, ruskog, talijanskog i švedskog. Slamnig je i autor prvog hrvatskoga postmodernističkog romana »Bolja polovica hrabrosti«, dviju knjiga pripovijesti, više radiodrama, nekoliko knjiga znanstvenoga karaktera s područja književne povijesti, teorije i lingvistike, te više antologija. Prve pjesme objavio je u časopisu *Krugovi* 1952., a zatim slijede objavljena djela: *Aleja poslije svečanosti* (pjesme) 1956., *Odron* (pjesme) 1956., *Neprijatelj* (pripovijetke) 1959., *Naronska siesta* (pjesme) 1963., *Povratnik s mjeseca* (pripovijetke) 1964., *Disciplina mašte* (eseji) 1965., *Analecta* (pjesme) 1971., *Bolja polovica hrabrosti* (roman) 1972., *Pjesme* 1973., *Svjetska književnost zapadnog kruga* 1973., *Limb* (pjesme) 1973., *Hrvatska versifikacija* (rasprave) 1981., *Dronta* (pjesme) 1981., *Izabrana djela* 1983., *Sedam pristupa pjesmi* (eseji, rasprave, članci) 1986., *Firentinski capriccio* (drama) 1986., *Sed scholae* (pjesme) 1987., *Ranjeni tenk* (poezija) 2000. Više djela Ivana Slamniga (drama) izvedeno je na radiju i televiziji, a sastavio je i više vrijednih antologija: *Antologija hrvatske poezije od najstarijih zapisa do kraja XIX. stoljeća*, *Hrvatska poezija XVII. stoljeća*, a sa A. Šoljanom preveo je i uredio zbornike poezije: *Američka lirika*, *Suvremena engleska poezija*, *Moderna nordijska poezija*.

Slamnigov jezik je bio po mnogo čemu radosna novost u našem pjesništvu. U prvoj polovici pedesetih godina prošlog vijeka dogodio se otklon od poetike socijalističkog realizma u Jugoslaviji. Kao jedan od osnivača časopisa *Krugovi*, Ivan Slamnig će se predstaviti kao kreator novih poetičkih obzora. Slamnig se kao pjesnik javlja glasom koji odbacuje

maniristički postupak, pulsirajući u živom jezičnom jezgru. *Mile Stojić* bilježi: »Ako su za oslobađanje i emancipiranje hrvatskog ili srpskog modernog pjesničkog jezika zaista zaslužne grupe kao što su *Krugovi* ili *Razlog*, Ivan Slamnig je sam stranica za sebe u tom procesu«.

Slamnigovu poeziju karakterizira ludizam. U artističkoj igri sadržana je pjesnikova nakana da pokaže kako je poezija stvar zakonitosti jezika i da njen način otkrivanja mnogostrukosti istine svijeta, ima malo dodirnih tačaka sa sistemima pojmovnog mišljenja. Ma što bilo predmetom Slamnigova promišljanja, on

nikada ne piše »o nečemu«, već uvijek »kroz nešto«. Iako naoko jednostavna, Slamnigova poezija se može čitati u međuslojevima i ovisi o Vama koliko ćete vrata otvoriti, intuitivno slijedeći asocijativni nerv koji se grana iščitavanjem Slamnigovih stihova, koji su očiti primjer da umjetnost može funkcionirati samo pomoću svoje unutrašnje logike, koja je uvjetovana njenim unutrašnjim organizacijskim elementima. Slamnig je svojim književnim ludizmom otpočeo proces koji će narednim generacijama omogućiti ustanovljavanje poetike koja će biti osnova za izraz onoga što poezija zaista jest – kada geneza stihova proizilazi iz unutrašnjih jezičnih zakonitosti i određena tipa pisma, dok se razina značenja pomiče prema drugome planu. Poezija Ivana Slamniga bila je jedna od smjernica koja je omogućila stvaraocima u Hrvatskoj, okupljenih oko časopisa *Quorum* tokom 1980-tih, produkciju tek-

stualnosti u kojoj »smisao više ne donosi svaki segment teksta za sebe, nego je produkt tekstualne ukupnosti, odnosno konteksta, prvo, svakog pojedinačnog sastavka, a potom i cijele knjige«, kako bilježi *Branko Ćegec*. Istu, ali radikalniju funkciju u tadašnjem jugoslavenskom kulturnom prostoru, imat će neoavangardni signalistički stvaralački pokret, koji je nastao početkom sedamdesetih godina.

Ivan Slamnig je već u najranijim stihovima započeo svoj humorno-ironijski diskurs, koji još više potencira kolokvijalni govor, koji pjesnik kasnije uvodi u svoj izbor jezičnog materijala. Slamnigov ironijsko-humorni govor uperen je spram institucija i ideja povijesnog svijeta, kolektivnih mitova, te religijskih svjetonazorskih predodžbi i proizvoda visoke estetičke kulture, razotkrivajući pragmatičke interese iza prividno idealističkih sadržaja. *Zoran Kravar* primjećuje da Ivan Slamnig nije pristao: »obitavati u kakvoj zgodnoj svjetonazorskoj zavjetrini. Iz njegovih pjesničkih i proznih tekstova mogla bi se sastaviti mala enciklopedija šala o stvarima, ljudima i pojmovima, kojima su književne i izvan književne predaje podale auru nedodirljivosti«. Pjesnik, pripovjedač, znanstvenik i prevoditelj Ivan Slamnig preminuo je 3. srpnja 2001., u godini kada je njegova posljednja zbirka pjesama *Ranjeni tenk*, nagrađena Vjesnikovom nagradom »Ivan Goran Kovačić« i nagradom Društva hrvatskih književnika »Tin Ujević«.

More vrvi vrnutima

More je puno riba
puno vrnuta lokarda modrih hrbata vrvi
modrih vlažnih hladnih srdela more
se diže i spušta sluzavo more je vrvi
modro od modre ribe vlažne vrvi
nabreknjuje prugasto sluzavo vrvi
kuca i diže se i spušta i
(more) kad se dotakne pod jagodicama
je kao
da se dira ženska

Vedrana Rudan

Uho, grlo, nož

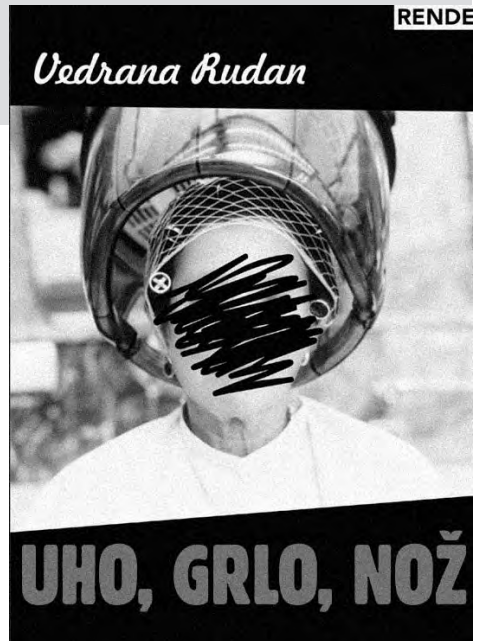
Prodavačica sladoleda, novinara, turistički vodič, recepcionerka, korespondentica, nosačica kufera u hotelu, učiteljica hrvatskog i njemačkog jezika, pisac u gotovom svim hrvatskim novinama, urednica Hrvatskog radija u Rijeci, prodavačica nekretnina...

Vedrana Rudan, najčitanija hrvatska spisateljica nakon prve i za sada jedine objavljene knjige »Uho, grlo, nož«, nakon Beograda osvojila je i publiku u Somboru. U sali Narodnog kazališta u Somboru publici je u ponedjeljak dočekala uz muziku »Creedence«-a, što je djelovalo pomalo šokantno.

Što je to što je Vedranu Rudan učinilo najčitanijom spisateljicom, a lik njene glavne junakinje Tonke Babić modernom Šeherezadom naših prostora?! Kao i Tonka u knjizi, i Vedrana na sceni psuje bučno, sočno i temeljno, no njena psovka nije vulgarna. Njena psovka je pobuna, oružje nemoćnih žena svjesnih svog položaja u svijetu gdje je trend mrziti žene. U svijetu gdje su protiv žena udruženi politički sistemi, religije, predrasude... Vedrana ili Ton-

ka, psuju od muke zbog kome rate, srpsko-hrvatskih odnosa, ređaju svoje životne priče jednu za drugom i tako se oslobađaju taloga smrti. »Moramo pružiti kakav – takav otpor i... spasiti živu glavu« poručuje hrabra i lajava Tonka.

Nasuprot romanu »Uho, grlo, nož« (beogradsko izdanje potpisuje izdavačka kuća »Rende«, edicija LEDOLOMAC, a originalno AGM, Biblioteka »AZBEST«, Zagreb) stoje udruženi: knjige, časopisi, TV i radijske emisije koji upućuju žene kako privući muškarca lijepim licem, djetom, tangama. Vedranina filozofija nije u »privući muškarca«, nego »odbaciti muškarca« kao centar oko koga se vrti sav svijet. Može li glavna junakinja Tonka Babić da se bori sama u svijetu muškaraca – protiv muškaraca i protiv javnog mjjenja. Može. Psvokom. I ona joj stoji kao najbolji minić. I nije sama. Ima vrlo moćnog saveznika u velikoj *Jelisaveti Seki Sablić* koja potpisuje dramaturgiju i igra glavnu (i jedinu) ulogu u istoimenoj monodrami koju je režirala *Tanja Mandić Rigonat*, a premijerno je izvedena na sceni Ateljea 212 u Beogra-

du 25. veljače.

Somborsko predstavljanje knjige (u organizaciji Biblioteke »Karlo Bijelicki«) samo je početak vojvođanske turneje. U utorak se Vedrana Rudan predstavila publici Novog Sada, u srijedu je bila u Zrenjaninu, a turneja se završila u četvrtak književnom večeri u Kikindi.

Antonija Čota

Novi zbornik »Ex Pannonia«

Izazov za hrvatske autore

Nakon gotovo trogodišnje stanke prije nekoliko tjedana iz tiska je izašao novi broj (zapravo trobroj 5-6-7) zbornika »Ex Pannonia«. Premda izvorno nastao još 1996. kao Godišnjak Povijesnog arhiva u Subotici, od kojega su se do sada pojavila tri broja, ovaj je časopis do sada imao naglašenu ideologijsku funkciju. Izmijenjene društvene okolnosti uvjetovale su reorganiziranje čitavoga pothvata, što je rezultiralo evidentnim promjenama u ovome zborniku, prije svega u uređivačkoj koncepciji, ali i u grafičkoj izvedbi (A4 format, koji se, poradi materijalnih razloga, polako bliži da postane »standard« u subotičkome nakladništvu).

Nakon uvodne riječi uredništva i kratkog prikaza povijesti subotičkog arhiva, desetak subotičkih autora (S. Mačković, Z. Veljanović, S. Prodanović, Zs. Kunkin, T. Segedinčev, G. Vass, M. Grlica, G. Kiss, E. Libman, O. Kovačev-Ninkov i R. Fleis) u svojim studijama i člancima razmatraju različite teme iz povijesti i kultu-

re grada Subotice. Odmah je uočljiva novina da se radovi autora objavljuju na je-

ziku i pismu na kojemu to želi svaki autor, za razliku od prijašnje prakse uredništva. Glede samih članaka, premda gotovo svaki od njih obrađuje teme koje se manje ili više dotiču i kulturne i političke povijesti Bunjevaca u Subotici, među radovima se kao posebno interesantni ističu tekstovi Géze Vassa (Szabadka politikai élete a XIX. század második felében) i Mirka Grlice (Blaško Rajić i stvaranje prve jugoslovenske države), a uz ovaj drugi rad publicirano je i nekoliko do sada malo poznatih fotografija Blaška Rajića. Svaki članak ima sažetak na njemačkom, kao standardom jeziku sporazumijevanja kada je u pitanju srednjoeuropska povijest.

Nova koncepcija »Ex Pannoniae« predstavlja poziv, ali ujedno i izazov kulturnim i znanstvenim spisateljima iz hrvatske zajednice u Subotici, jer je za očekivati da se u novim okolnostima o subotičkim temama u jednom multikulturalnom časopisu piše i na književnom hrvatskom jeziku.

S. Bačić

Marijan Makar, doajen hrvatske kamere

Život iza objektiva

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Glavni kameraman hrvatske televizije, Marijan Makar uspješno stoji iza kamere već gotovo trideset godina, bilježeći objektivom stvarnost i fikciju. Nažalost, ovo prelijepo zanimanje u nas baš nije cijenjeno, te se o glavnim »sporednim« junačima vrhunskih produkcija, čiji umjetnički rad »konac dijelo krasi«, u javnosti zna vrlo malo. Ovo je prilika da se svi upoznamo sa čovjekom kroz čiji smo objektiv gledali mnoge značajne događaje...

► **Legendarna serija hrvatske televizije »Velo misto« bila je iznimno popularna i u našim krajevima, ali vjerojatno minimalni broj gledatelja zna da ste baš Vi potpisali kameru.**

»Velo Misto« je moj najveći dosadašnji rad na jednom dramskom projektu, ali porred te čuvjene serije, snimio sam još i 28 televizijskih drama.

► **Snimali ste i igrane filmove, bili nagrađivani za stvaralački doprinos filmskoj umjetnosti.**

Za igrani film »U logoru«, raden prema čuvjenom djelu Miroslava Krleža, a u režiji Branka Ivande, dobio sam na festivalu u Portorožu nagradu za nakreativniju kameru.

► **Uz »fikciju«, posredstvom vaše kamere gledali smo gotovo sve važnije sportske događaje na tlu Hrvatske?**

U bivšoj državi bio sam angažiran na svim značajnijim natjecanjima, snimao sam Olimpijadu u Sarajevu, sve tenis turnire u Bolu i Umagu, kao i mnoge druge vrhunske manifestacije.

► **Pojasnite našim čitateljima, koji su ujedno i gledatelji, kako je raditi sportske događaje?**

Vidite, mi kada radimo sportski prijenos, radimo sve. Za razliku od mojih kolega vani, koji u prijenosu radi samo određeni detalj. Primjera radi moj kolega Collins, koji radi prijenose čuvjene NBA, cijeli život je proveo s kamerom pod košem. I ništa drugo. On se »šokirao« kada sam rekao da porred cjelokupnog sportskog prijenosa, radim također igranu dramsku produkciju, glazbene prijenose ili već što radni zadatak zahtijeva.

► **Radili ste prijenose mnogih sportova. Koji bi ste izdvojili kao najveće radno zadovoljstvo?**

Najviše volim raditi tenis zbog njegove atraktivnosti, uz mnoštvo događaja koji ga uvijek prate. Bijeli sport je prepun dinamičnih trenutaka koje golim okom rijetko registrirate, a kamera ih može zabilježiti, pa ih u slow motionu (usporena snimka) približi gledateljstvu.

► **No, vratimo se, na tren, malo u prošlost. Kako je uopće započelo vaše druženje s kamerom?**

Od malena sam volio fotografiju, osjeća jući sliku kao dio mene. Ljubav prema fotografiji ostala je do današnjih dana, jer uz kameru, još uvijek se družim s vrhunskim fotografskim uradcima, slikajući najviše modnu fotografiju. Nakon foto aparata, gdje sam profesionalno »usvojio« objektiv, kamera je došla kao posve logičan slijed.

► **Što ste prvo snimili?**

Debitirao sam kod pokojnog Žaka (Joaquima) Marušića u TVdrami »Oko« koju je on režirao. Moram priznati kako nisam noćima spavao, nastojeći biti što bolji u svom debiju, jer Žak je tražio sve najbolje od svojih asistenata. Potvrda da ga nisam razočarao uslijedila je nakon obavljena posla, kada me je pohvalio riječima ...»Kume,

dobro si odradio posao, uzet ću te i za sljedeći. Slučajno ili ne, bio je to grandiozni projekt hrvatske televizije, dramska serija »Velo misto«. Na tako velikom projektu čovjek je u prilici dati sve od sebe...

► **Pored »Velog mista«, krunom vaše karijere svakako su pozivi iz Pariza...**

Svakako, učestvovao sam u snimanju nekoliko filmova u Francuskoj, na što sam osobno vrlo ponosan, jer poznato je koliko moraš profesionalno vrijedeti da bi ti stranci odlučili ponuditi angažman.

► **Nedavno ste se vratili s filmskog festivala u Cannesu.**

Uz normalne radne obveze snimanja prigodnih materijala za potrebe hrvatske televizije, bio sam nazočan na gala partiju Elizabeth Taylor, koji je čuvjena glumica upriličila u sklopu svoje kampanje u borbi protiv Aidsa.

► **Koje ćemo događaje u bliskoj budućnosti vidjeti »okom« vaše kamere?**

Kako sam već prije pojasnio, mi na HRT-u radimo sve ono što je potrebno u realizaciji radnog naloga. Znači gdje god bude trebalo, ali primjera radi, ATP tenis tour Umag, sigurno. ■

Najava filmskog ljeta 2003.

Vrijeme blockbustera (3.)

FINDING NEMO

Tvorci animacija *Bug's Life* i *Toy Story* ovog ljeta imaju novi hit, vizualno čaroban, napet i brz, pod imenom *Finding Nemo*, o dvije ribe, a o morskome psu i da ne govorimo. Glasove su pozajmili: *Albert Brooks*, *Willem Dafoe* i Oskarovac *Geoffrey Rush*, a režiju i scenarij potpisuju: *Andrew Stanton* i *Lee Unkrich*.

Novi Disney i Pixar blockbuster

KELLY GANG

Povijesni film o australskom *Robinu Hoodu* s kraja XIX. stoljeća, *Ned Kellyu* i njegovoj veseloj bandi pljačkaša. Glavnu ulogu igra *Heath Ledger*, njegovog mlađeg brata *Orlando Bloom*, a djevojku *Nanomi Watts*.

KILL BILL

Quentin Tarantino se vraća s filmom o urbanim samurajima. Priča prati atentatorku *Umu Thurman*, koja se želi osvetiti svom nekadašnjem šefu (*David Carradine*) zato što ju je smjestio u komu na pet godina. Ostale uloge igraju *Darryl Hannah*, *Michael Madsen*, *Lucy Liu*.

THE LAST SAMURAI

Ponovno samuraji. *Tom Cruise* igra glavnu ulogu u ovom historijskom epu s kraja 19. stoljeća o heroju američkog građanskog rata, koji odlazi u Japan pomoći u istrebljenju samuraja. Usred borbe on počinje preispitivati bori li se na pravoj strani. Film režira *Ed Zwick*.

THE LEAGUE OF EXTRAORDINARY GENTLEMEN

Ponovo strip adaptacija i to po zamisli *Alana Moorea*. Engleska kraljica *Victoria* okuplja nekolicinu čuvenih literarnih junaka kao što su: *Nevidljivi Čovjek*, *dr. Jekyll*, *Allan Quatermain*..., kako bi stali na put megalomanskom ludaku, koji pokušava započeti Treći svjetski rat. Igraju: *Sean Connery*, *Peta Wilson* i *Stuart Townsend*.

LIKE HELL: JEEPERS CREEPERS 2

Film je zadržao samo negativca iz prvog dijela i prati košarkaški tim, koji se vraća autobusom s velikog turnira i usred ruralne Amerike nalijeće na čuvenog »Creepera«. Ovaj horor nastavak režira *Victor Salva*, koji je bio zadužen i za scenarij. Glume: *Ray Wise*, *Lena Caldwell* i *Al Santos*.

LORD OF THE RINGS: RETURN OF THE KING

Treći i posljednji iz trilogije »Gospodar Prstenova« predstavlja završnu borbu priče s *Frodom* (*Elijah Wood*) i Družinom (*Viggo Mortensen*, *Orlando Bloom*, *Sean Astin*, *Liv Tyler*...) na jednoj strani i silama zla na čelu s *Christopher Leejem* na drugoj. Reditelj je, naravno, *Peter Jackson*.

A MAN APART

Akcija s *Vin Dieselom* u glavnoj ulozi, koja je zbog autorskih prava promijenila naziv od prvobitnog »Diablo«. Priča prati *Diesela* kao policajca, koji se udružuje sa starim mafijaškim bosom, kako bi zajedno sredili novog narko lorda u gradu, poznatog pod imenom *Diablo* (*Timothy Olyphant*).

MASTER AND COMMANDER

Adaptacija romana pisca *Patrika O'Briena* prati čuvenog pomorskog kapetana *Jacka »Lucky« Aubriea* i njegovu posadu na putu do drugog kraja svijeta gdje se treba suočiti s mnogo puta jačim neprijateljem. *Aubriea* igra *Russell Crowe*, a za režiju se pobrinuo čuveni *Peter Weir*.

Uma Thurman kao opasna samurajka u filmu Kill Bill

LEGALLY BLOND 2:

RED, WHITE & BLONDE

U nastavku uspješne komedije iz 2001. Reese Witherspoon igra plavušu, koja dolazi do kongresa gdje pokušava dati svoj jedinstven pečat američkoj politici.

THE MATRIX: REVOLUTIONS

Nepunih pol godine poslije drugog dolazi i treći dio u Matriks serijalu. Neo je sada zarobljen u Matriksu, a ostatak ekipe pokušava spasiti grad Zion od strojeva. I ovaj, kao i prvi i drugi dio režiraju braća Andy & Larry Wachowski.

MONA LISA SMILE

Radnja se odvija na koledžu za djevojke 1953. godine, a svodi se na neku vrstu ženske verzije filma »Društvo mrtvih pjesnika«. Profesoricu igra Julia Roberts, a studentkinje kojima će ona promijeniti shvaćanja o životu: Julia Stiles, Kirsten Dunst, Maggie Gyllenhaal...

ONCE UPON A TIME IN MEXICO

Treći i završni dio serijala Roberta Rodrigueza o El Mariachiu (prethodna dva »El Mariachi« i »Desperado«). Unajmljen od strane korumpiranog agenta CIA-e (Johnny Depp), El Mariachi (Antonio Banderas) ide ubiti ozloglašenog narko dilera (Willem Dafoe), koji planira atentat na predsjednika Meksika.

Reese Witherspoon je opasna plavuša u nastavku filma Legally Blond

PHONE BOOTH

Publicista iz Njujorka javlja se na telefon u javnoj govornici i postaje meta snajperiste, koji prijeti da će ga ubiti ukoliko ovaj spusti slušalicu. Cijeli film se odvija s glavnim likom (Colin Farrell) zarobljenim u govornici. Igraju još i Kiefer Sutherland i Katie Holmes. Film je režirao Joel Schumacher.

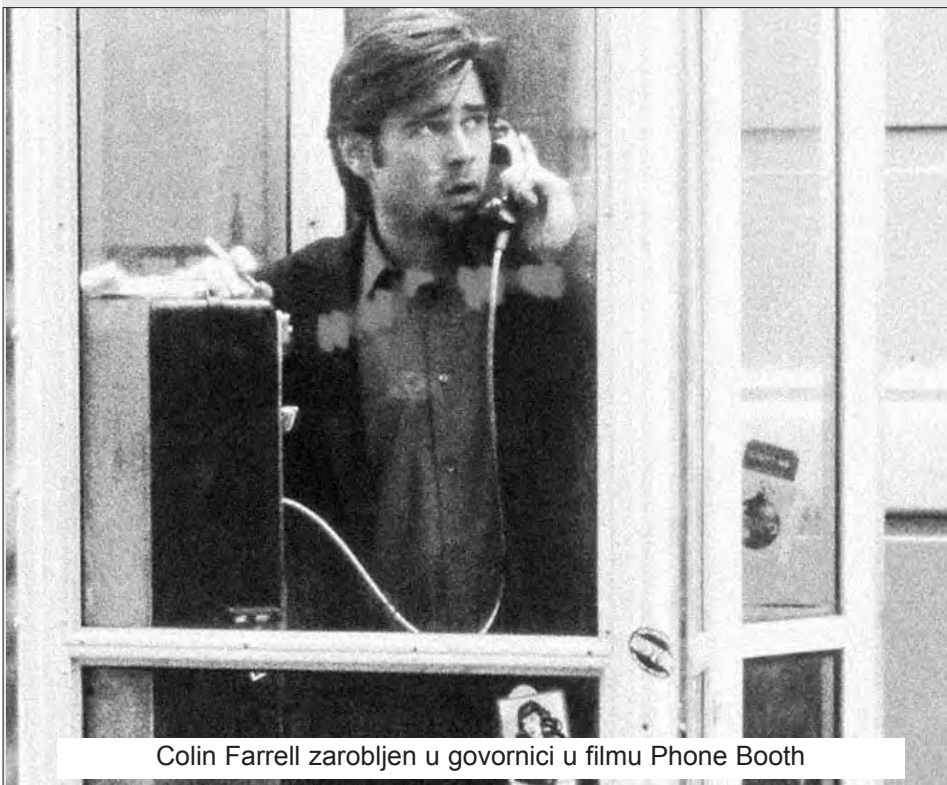
THE PIRATES OF THE CARRIBEAN

Zasnovan po čuvenoj Disneyevoj priči »Pirates Of The Carribean« prati priču o gusaru (Johnny Depp), koji okuplja grupu

gusara kako bi mu ovi pomogli spasiti njegovu ljubav, koju su zarobili zli gusari. Glume još i Geoffrey Rush i Orlando Bloom.

PROZAC NATION

Dugo odlagana drama o »predprozak« periodu u Americi tijekom osamdesetih godina. U centru pažnje je studentkinja s Harvarda koja teško podnosi pritisak, naporan rad i depresiju. U glavnim ulogama: Christina Ricci, Jessica Lange, Jason Biggs, Anne Heche.

Colin Farrell zarobljen u govornici u filmu Phone Booth

VIJESTI

Robert De Niro, pokretač njujorškog »Tribeca Film Festivala«, koji se održao u svibnju, trenutno se nalazi u Madridu gdje se priprema za snimanje svog novog filma. On će tumačiti lik svećenika za vrijeme španjolske inkvizicije u filmu »The Bridge of San Luis Rey«.

■ ■ ■ ■

Nakon nekoliko prekretnica u njenom životu Liz Hurley bi se mogla napokon skrasiti. Ona se pristala udati za svog dečka i biznismena Aruna Nayara s kojim je u vezi četiri mjeseca. Nayar ju je zaprosio dok su bili na odmoru u Bombaju, njegovom rodnom gradu.

■ ■ ■ ■

Glumac Daniel Gimenez Cacho preuzet će treću glavnu ulogu u novom filmu Pedra Almodovara »La Mala Educacion«, te će se tako pridružiti Meksikancu Gaelu Garcia Bernalu i Španjolcu Feleu Martinezu. Film, koji je Almodovar opisao kao film-noir, snimat će se ovog ljeta oko 12 do 14 tjedana u Španjolskoj, s budžetom od svega 8 milijuna dolara.

Vjenčanje

Potrebno je samo jedno DA – i još mnogo toga

I grom slučaja ili sudbine, i mada ste već odavno digli ruke od svega, upoznali ste recimo svog princa iz bajke. Pomislili ste – možda bi to mogao biti ON! Naravno, sve prave ljubavi obično bivaju krunisane brakom i vi ste htjeli ozvaničiti vašu ljubav. Bravo! Stali ste na ludi kamen i odlučili izgovoriti baš tu riječ čovjeku kojeg ste godinama tražili. A dan vjenčanja se pamti cijelog života.

Poslije perioda u kome je institucija braka kao prevaziđena i zastarjela stvar često stavljana pod lupu, sve više mladih danas se opet odlučuje uploviti u bračnu luku i svoju ljubav ozvaničiti, jer je »Brak zakonom uređena zajednica između muškarca i žene«. Prvo, sklapanje braka kod matičara a potom i u crkvi. I vi ste se odlučili za brak i pred Bogom i pred zakonom. Za taj svečani čin se obično bira period od svibnja do listopada. Ne zaboravite, morate na vrijeme početi s pripremama oko vjenčanja i slavlja. A da bi sve ličilo

na bajku povedite računa o svakom detalju, čak i onom naizgled zanemarivom.

Najprije utvrdite termin kod matičara a potom kod svećenika. Ne zaboravite da osim mladenaca i kumovi moraju biti kršteni ukoliko ste se opredijelili i za crkveni brak.

Dva do tri mjeseca je sasvim dovoljno za dobre pripreme.

Počnite od obilaska radnji i salona za izradu vjenčanica. Probajte vjenčanice do mile volje, ali ukoliko želite nešto posebno šiveno i urađeno po vašoj volji i mjeri, zapamtite da je za izradu nekada potrebno i do mjesec dana.

Apsolutni hit za ovu godinu je vjenčani - ca s ručnim vezom od kristala, s gornjim dijelom u obliku korseta. Aktualni materijalu su taft i svila, a moderni su i detalji od perja. Čipke, rišeljea, i puf-rukavi ovog

puta su demode. Uz bijelu, sve češće se traži i bež boja, a vrlo su moderne i rukavice koje se biraju u ovisnosti od modela vjenčanice, i obično su bez prstiju. Vijen - ce i glomazno cvijeće u kosi zamijenili su pojedinačni cvjetovi koji se ubadaju u ko-

Ljubavni život Hrvata i Srba

AKTIVNIJE ŽENE

Građani Hrvatske koji su 2002. zauzeli visoko mjesto na ljestvici seksualno aktivnih nacija, te su godine nažalost zauzeli i visoko mjesto među nacijama koje nisu sklone prakticiranju sigurnog seksa. Upravo Ličani najmanje primjenjuju tu vrstu zaštite, a kondome najviše rabe

Podravci, Zagorci i Međimurci, pokazalo je »Durexovo« istraživanje. Rezultati istraživanja razbili su i neke predrasude o jačem spolu kao seksualno aktivnijem. Naime, prema rezultatima »Durexova« istraživanja prošle su godine seksualno aktivnije bile – žene. Tako one u prosjeku vode ljubav čak 144 puta godišnje. (»Vjesnik«)

su. Nemojte se odlučiti za veo jer je i on out. Izbjegavajte zlatni nakit i birajte štras i kristale. Šminka je diskretna i jedva vidljiva – njeguje se prirodni look. Trudite se da toga dana blistate, da budete najljepša i najzadovoljnija žena na svijetu. Uz vjenčanicu, dakle idu i detalji – cipele, nakit, ukras za kosu, tašnu, frizuru, bidermajer, ukrase za svatove, svadbenu tortu, podve-zice...

Nikako ne zaboravite sastaviti spisak gostiju, jer lijepo ponašanje nalaže slanje pozivnica četiri tjedna prije svadbe. Potrudite se da pozivnice budu što otkačenije i interesantnije. Izaberite neki lijepi restoran u kojem će se održati svadbeni ručak ili večera.

NE MARE ZA RIZIK

Pod sloganom »Učini to za svoju zemlju« počelo je ovogodišnje svjetsko istraživanje o seksualnom ponašanju, čiji su rezultati 2002. pokazali da se stanovnici Srbije i Crne Gore nalaze na sedmom mjestu liste najvećih ljubavnika, pošto se u polne odnose upuštaju, u prosjeku, 147 puta godišnje. Istraživanje će, kao i lane, biti obavljeno u više od 50 država. Prošle godine je, posredstvom interneta, sudjelovalo gotovo 50.000 osoba. Istraživanje je pokazalo da se AIDS smatra za ozbiljan problem, ali da mnogi ljudi i dalje rizi-kuju, upražnjavajući

seks bez zaštitnih sredstava. Ispitanike iz SCG i dalekog Tajlanda povezuje podatak da svaki deseti nikada ne bi koristio prezervativ. Skoro 40 odsto ispitanika bi pristalo spavati s ženom koja odbija koristiti kondom, ali je na takav rizik spreman čak svaki drugi muškarac iz SCG. (»FoNet EKSTRA«)

Na kraju, spomenimo i jedan od najvažnijih – vjenčani prsten. Obično se bira prsten od bijelog zlata, klasičan model, tako zvan ruski šaton, s briljantom. A tu su i burme – najtraženije su one u kombinaciji s bijelim, žutim i matiranim zlatom. Uz to jedan savjet – ne dozvolite vašem suprugu da skine burmu već deset dana nakon vjenčanja. Ne prihvatajte izgovore tipa »Smeta mi dok radim« ili »Žulja me«.

Nakon vjenčanja medeni mjesec je prilika da se opustite od svih prethodnih mjeseci priprema za taj jedan dan koji bi trebao biti tako zanačajan i velik u vašim životima. Tu je taj slatki mjesec koji vam daje priliku da uživate jedno u drugom iz dana u dan i iz noći u noć, jer poslije, kada stig-

ne beba, benkice, prelene... pitanje je kada ćete opet samo za vas dvoje imati tih deset dana.

Ne zaboravite sjajnu rečenicu iz filma »Love affair« – »Tajna nije dobiti ono što želiš, već željeti to i dalje kada ga dobiješ«. Ako ste razumjeli smisao ove rečenice, onda će ono vaše »DA« s početka priče postati besmrtno i pred Bogom i pred zakonom.

M. M.

Ivana Banfić, zvijezda hrvatske house glazbe

Recite sebi: »Danas je divan dan«

Razgovor vodio: Dražen Prčić

(Ekskluzivno za »Hrvatsku riječ«)

Velikim solističkim koncertom u četvrtak 29. svibnja, Ivana Banfić popularna »I Bee« je proslavila 15 godina aktivnog sudjelovanja u hrvatskoj pop dance glazbi. Stasom i glasom uspjela je nametnuti visoke standarde, koji su rezultirali dugotrajnošću i uspješnošću njezine karijere.

► Glazbeni korijeni?

Ima tu dosta genetskog potencijala posebice očevog koji je svirao bas gitaru u »Bijelim strijelama«.

► U djetinjstvu ste živjeli u inozemstvu (Švicarska), tečno govorite njemački i engleski jezik. Koliko je to imalo utjecaja na vaš glazbeni rad?

Čitav svoj život slušam raznovrsnu glazbu, a poznavanje stranih jezika mi omogućava da izvorno proniknem u dubinu stranih tekstova. Uz adekvatno prepoznavanje originalnih tekstova dobija se kompletna, i posve drugačija slika.

► Poznato je da imate i muzičke naobrazbe, što baš nije česta pojava.

Završila sam klavir, koji sam za-

počela još kao djevojčica pohađajući glazbenu školu. Ali voljela bih istaknuti da sam to doista željela, te da me nitko iz obitelji nije prisiljavao. Još s tri godine sam pokušavala »skidati« neke melodije s radija.

► Prije petnaest godina je izašao vaš prvi LP, s kojim je došla potvrda vaše glazbene talentiranosti. Izbor usmjerenja je bila »house dance« glazba.

U to vrijeme Dino Dvornik je »izbacio« veliki hit koji je pjevao na zagrebačkom festivalu »Tebi pripadam«. Onda se to meni jako dopalo, a od samih svojih početaka sam slušala upravo tu house dance glazbu, odlazila u diskoteke, znala sam otići svaki tjedan do Italije po nove inozemne materijale.

► I tako je, na koncu, 1994. godine s objavljenim CD-om nastala »I Bee«.

Umjetničko ime je nastalo nekako spontano u mom društvu, netko je nabacio »I Bee« (inicijali I. B.), pa ti doista puno radiš poput pčele (bee-eng. pčela), meni se to učinilo zgodnim, i evo ostalo je do danas.

► Iza vas se logistički pojavljuje i kompletan »I Bee team«.

»I Bee« sam ja, a team su svi ljudi koji mi pomažu u realizaciji glazbenih projekata, scenskih nastupa, turneja. Izdvojila bih Tomislava Tržana, koreografa i plesača, Davora Devčića, producenta, kao i sve druge koji su uključeni u cijeli projekat.

► Recite nam nešto u povodu jubilarnog koncerta kojim ćete proslaviti petnaestogodišnjicu karijere?

Ovih 15 godina je prošlo zbilja brzo, a oduvijek mi je bio životni san napra-

vit jedan veliki glazbeni show po uzoru na svjetski poznate izvođače velikih globalnih produkcija poput Madone, Cher...Da

sve to bude jedna grandiozna glazbeno-scenska priča, jedan kompletni multimedijalni spektakl.

►Hoće li vam se netko od poznatih glazbenih kolega i kolegica pridružiti na pozornici?

Ne. Moji dragi gosti će se udobno smjestiti u publiku i uživati u spektaklu. Jer sve su to meni jako dragi ljudi koji su mi tokom svih ovih godina pomagali svojim aktivnim sudjelovanjem u mojoj karijeri, a ja bih im se željela odužiti jednom sjajnom predstavom.

►Štimung će zasigurno biti pravi, s obzirom da ste poznati po izvrsnoj komunikaciji s publikom.

Naravno da hoće, jer volim publiku i ljude, uopće. A na sceni jedino tako mogu funkcionirati.

►Na koncertu ćete promovirati novi materijal s CD-a, koju biste pjesmu izdvojili kao potencijalni hit?

Izdvojila bih pjesmu, u kojoj je obrađena glazbena tema iz židovske svadbene pjesme, »Tamo gdje najviše boli«. Po meni je to jedna fenomenalna pjesma.

Hoće li biti ljetne turneje po Jadranu?

U planu je. Ugovaraju se nastupi, koncerti na većim prostorima i morskim diskotekama.

►Na koncu, jedno sportsko pitanje. Koliko je bitna dobra fizička sprema kod jedne glazbene umjetnice?

Mislim da je to individualno, ovisi od poimanja profesionalnih obveza. Meni, osobno, je to jako bitno. Puno radim na fizičkoj spremi, fitnessu.

►Preporučite neku vježbu našim čitateljicama.

Uvijek kada se probudite uzmite pet minuta za sebe. Razgibajte malo ruke, noge, leđa. Napravite jednu seriju trbušnjaka. Tri puta duboko udahnite, pa izdahnite zrak. Pogledajte kroz otvoreni prozor i recite sebi ... »Danas je divan dan!« ■

Nogomet, HNL

Dinamo prvak

NK Dinamo iz Zagreba, predvođen najboljim hrvatskim trenerom svih vremena Miroslavom Ćirom Blaževićem, uspio je povratiti titulu prvaka Hrvatske osvojivši ubjedljivo prvo mjesto s osam bodova prednosti ispred NK Hajduka iz Splita. Osvojenim prvim mjestom

Dinamo je stekao pravo učešća u drugom krugu kvalifikacija za ulazak u Champions league 2003.-04. Iz prve HNL je ispala momčad NK Šibenika, kojoj niti pobjeda u posljednjem kolu protiv momčadi NK Zadra nije bila dostatna za ostanak u društvu najboljih.

Nogomet

Dupla kruna Bayerna

Nakon što su ubjedljivo osvojili Bundes ligu (šesnaest bodova ispred Stuttgarta), nogometaši Bayerna iz Münchena su »prigrabili« i pokal njemačkog kupa, pobijedivši Kaiserslautern s 3:1. Osvajanjem duple krune iskupili su se za loše jesenje igre u Champions League poslije kojih nisu uspjeli niti prezimiti u »Europi«.

**Nogomet
1. HNL****Liga za prvaka, 32. kolo, 31. svibnja**

Hajduk – Cibalia 1:0
Dinamo – Kamen I. 1:0
Zagreb – Varteks 2:2

Tablica: Dinamo 78, Hajduk 70, Varteks 57, Kamen I. 44, Cibalia 43, Zagreb 36

Liga za ostanak, 32. kolo, 31. svibnja

Šibenik – Zadar 6:3
Osijek – Rijeka 3:2
Slaven B. – Pomorac 0:1

Tablica: Slaven B. 40, Osijek 39, Rijeka 33, Zadar 33, Pomorac 32, Šibenik 31

**Nogomet
1. liga Vojvodine****28. kolo, 31. svibnja**

Sloven – Bačka (S) 0:1
Tavankut – Jugović 3:1
Sloboda – Radnik 1:0
Radnički (Ko) – C. zvezda 0:3
Polet (K) – Sloga (E) 0:2
Vinogradar – Jedinstvo (VŠ) 2:1
Radnički (Sut) – Polet (R) 3:1
Begej – Radnički (NP) 2:2

Tablica: Tavankut 64, Radnički (NP) 58, Bačka (S) 51, Polet (R) 51, Vinogradar 47, Jugović 47, Sloga (E) 41, Radnički (Sut) 40

Nogomet, Hrvatski kup

**Hajduk pobjednik
Kupa****Hajduk – Uljanik (0:1)**

Nogometaši NK Hajduka iz Splita novi su pobjednici Hrvatskog kupa, osvojivši prestižni nogometni trofej u dva susreta s pulskim NK Uljanikom. Izgubivši utrk za naslov prvaka HNL, splitski »bili« su se »utješili« trofejom u kupu.

Nogomet, Kvalifikacije za
ulazak u 1. HNL**Marsonia novi
prvoligaš****Marsonia – Inker 1:0 (3:4)**

Nogometaši NK Marsonie iz Slavonkog Broda ponovno su izborili plasman u elitni razred hrvatskog nogometa. Nakon osvajanja prvog mjesta u ligaškom dijelu drugoligaške skupine Sjever Brođani su u razigravanju sa Zapešićani – ma, zahvaljujući boljem omjeru datih golova u gostima, uspjeli povratiti prvoligaški status. Inker ostaje dodatna mogućnost da u dvije utakmice s 11-to plasiranim momčadi 1. HNL, NK Pomorcem, pokuša u popravnom ispitu izboriti mjesto među dvanaest najboljih hrvatskih momčadi.

Košarka

**Split CO »detronizirao«
Cibonu**

Košarkaši Split Croatia Osiguranja su konačno uspjeli »preoteti« naslov dugo godina neprikosnovenoj zagrebač – koj Ciboni. Pobjedom u Zagrebu s 71:62, Splitsani su već poslije samo dvije utakmice osvojili najvrjedniji hrvatski košarkaški pokal. Ponajviše zahvaljujući veteranu Dinu Rađi (13 koševa, 16 skokova, 6 asistencija), bivši trostruki klupski prvak Europe je vratio primat dalmatinske košarke.

Roland Garros, najveći svjetski turnir na šljaci

Hram teniske tehnike

Vrhunski tenis se danas igra na sporim i brzim podlogama, preciznije rečeno na šljaci i travi, asfaltu, cementu, tepihu, supremeu, taraflexu, te drugim modernim tehnološkim inačicama sofisticiranih tere- na na kojima loptice dostižu fantastične brzine prilikom »katapult« servisa (do 250 km/h) najboljih igrača današnjice. Na svim spomenutim podlogama igra je toliko ubrzana, da se često događa da od čitavog me- ča, jedino vidite servis i volej. Ali zato, ka- da dođe posljednji tjedan mjeseca svibnja, a Rolan Garros (ime je dobio po francu- skom avijatičaru koji je poginuo samo pet tjedana prije primirja u I. svjetskom ratu) otvori svoje kapije koje se prostiru na tri hektara zemlje (kupljene između dva svjet- ska rata) pokraj pariškog Porte d' Auteuila, svi zaljubljenici najljepšeg tenisa na svijetu, tenisa u kojem se uživa golim okom u svakom nasitnijim djeliću igre, zapućuju se u grad svjetlosti – Pariz.

FRENCH OPEN: Otvoreno prvenstvo Francuske u tenisu za gospodu i dame, ka- ko oficijelno glasi naziv, u biti, jedinog pravog europskog Grand Slama (Wimbledon je ipak na otoku) započelo je svoju tradiciju još davne 1891. godine, ka- da se igralo na travnatoj podlozi. Sve do 1924. turnir je bio gotovo zatvorenog ka- raktera i na njemu su se natjecali uglavnom domaći igrači, uz po kojeg gosta (gošće) s druge strane Le Manchea. Ali, 1927. legen- darna četiri mušketira francuskog tenisa (Brugnon, Cochet, Lacoste i Borotra) uspjeli su »detronizirati« neprikosnovene Amerikance u finalu Davisova Cupa, i te- nis je potpuno »inficirao« Napoleonove podanike, uvijek željne »osvajачkih« po- hoda i pobjeda u svijetu. Crvena pariška šljaka postala je tako najveće »ratno polje« najboljih ratnika s teniskim reketima, daru- jući slavodobitnicima najveće počasti bje- log sporta. Igrom okrutnog slučaja teniske sudbine, domaći teren francuskim vitezo- vima već decenijama nije donio radost po- bjedničkog pehara (Kamerunac s francu- skom putovnicom, Yannick Noah, daleke 1983. godine), ali su zato svi najveći maj- stori svjetskog tenisa (izuzev Samprasa, Ivaniševića i Beckera) barem jedanput pili najbolji pjenušac iz »najslađeg« pokala.

GOSPODA: U posljednjem teniskom de- cениju, na pokal French opena uglavnom

su se gravirala hispano imena, s izuzetkom Agassija (99.) i Kafeljnikova (96.), pa su mnogi teniski zlobnici Roland Garros pro- zvali Latino open. Ali od činjenica se ne može pobjeći, Španjolci Moya, Costa i Bruguera uz Brazilca Kuertena, »kraljuju« najsporijom podlogom, podlogom na kojoj ne postoje teniske prečice za osvajanje po- ena. Ovdje nema toliko as servisa, voleja i brzinskih udaraca, poen se mora tehnikom odraditi do kraja, pa makar to trajalo i pet sati igre. I zato je French open onaj pravi, jer ovdje se ne može ništa sakriti. Gore spomenuti velikani, posebice Sampras i Becker (Ivanišević je osvajao veće turnire na šljaci), dali bi po neki od brojnih Wimbledon (smatra se za najvredniji tenis turnir) koje su osvojili tokom karijere, sa- mo za jedan pariški trijumf. Ali poput Na-

Pobjednik Roland Garrosa 2002.
Španjolac Albert Costa

poleona, nije im uspjelo pokoriti baš cijeli svijet. Umjesto njih, ali i svih ostalih svjet- skih tenisača na crvenoj šljaci glavnog francuskog grada »caruju« latini, Španjol- ci: Moya, Costa, Ferrero, Corretja, Robre- do, Mantilla, a danas posve ravnopravno uz njih braća Argentinci: Coria, Calleri, Gaudio, Zabaleta, Nalbandian, Puerta, i dr. Parovi četvrtfinalnih duela najbolje će osli- kati prevlast hispano teama:

Robredo (ŠPA) – Costa (ŠPA), Ferrero

(ŠPA) – Gonzales (CHI), Verkerk (NIZ) – Moya (ŠPA), Agassi (SAD) – Coria (ARG)

DAME: Kod nježnijeg teniskog spola u posljednjoj dekadi nema tolike dominacije određene nacije ili etničke skupine. Dje- vojke su, s iznimkom sestara Williams ko- je u posljednjih godinu dana dominiraju te- niskom Grand Slam kartom svijeta, posve ravnopravno, uz ipak malu supremaciju Amerikanki, podijelile pariške počasti. Na- ma je jamačno najdraža 1997. godina koja će ostati zauvijek upisana imenom Ive Ma- joli, koja je deklasirala favoriziranu Marti- nu Hingis sa 6:4, 6:2 u nezaboravnom fina- lu, koje je razgalilo srca svih hrvatskih na- vijača. Od tada do danas pokal su podizale Španjolka Arantxa Sanchez Vicario, Nje- mica Steffi Graf, Ameriko-Francuskinja Mary Pierce, Amerikanka Jennifer Capria- ti i Iani, također Amerikanka, Serena Williams. Ove godine u ženskom tenisu, zamijećena je dominacija mladih Ruskinja koje nezadrživo jure prema najvišim pozi- cijama svjetske rang liste. Prije svih Vere Zvonareve, pobjednice Croatian Opena u Bolu, koja je senzacionalno eliminirala Ve- nus Williams, prekinuvši konačno njihov monotoni niz sestrinskih finala, te Nadie Petrove koja je poslala »doma« negdašnju pobjednicu Capriati.

Parovi četvrtfinala: S. Williams – A. Mau- resmo, J. Henin-H – C. Rubin, Petrova – Zvonareva, C. Martinez – K. Clijsters

HRVATSKA NA ROLAND GARROSU: Pored već pomenutog najvećeg uspjeha hr- vatskog ženskog tenisa ostvarenog reke- tom Ive Majoli, u muškoj konkurenciji naj- veći uspjesi bila su finala Franulovića (70.) i Pilića (73.), ali su, nažalost, Kodes i Na- stase bili prejaki tih godina. Goran Ivaniše- vić nikada nije previše briljirao na pariškoj zemlji, kao niti Ivan Ljubičić (ispao u 3. kolu). Ali zato, mladi Mario Ančić, 19-go- dišnji Splitsanin, nakon briljantne partije protiv krunisanog teniskog kralja Andre Agassija, u kojoj je ima 2:0 u setovima i 3:2 u trećem setu uz brejk, ali je ipak pora- žen sa 7:5 u posljednjem petom setu, na- kon što je stigao 2:5, dajem nam realnu na- du da u budućnosti očekujemo visoke do- mete ovog izuzetno talentiranog mlaca. Kod djevojaka najdulje su otišle Jelena Kostanić i Silvija Talaja, napustivši Pariz u drugom kolu. ■

PETAK ► 6. 6. 2003.

HTV 1

Aktualni četvrti serijal popularne mafijaške obitelji - **Obitelj Soprano**, **HRT 2 u 21.45h**

06.55 - TV raspored
07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.30 - Marija propetog Isusa Petković, dokumentarni film
10.20 - Vijesti
10.30 - Dubrovnik-Gruž: Beatifikacija Marije Petković
13.25 - Vijesti
13.45 - Snaga želje, serija (12)
14.35 - Vijesti
14.40 - Zvezdane staze - nova generacija 4., serija
15.55 - Vijesti
16.00 - Putovanja na sveta mjesta
16.30 - Jezikomjer
16.35 - Hugo, TV igra
17.15 - Hrvatska danas
17.30 - Dubrovnik: Dolazak Pape Ivana Pavla II. na Stradun
18.15 - Duhovni izazovi
18.50 - Uptnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - TV Bingo Show
20.55 - Željka Ogresta i gosti
21.55 - Pola ure kulture
22.25 - Burzovno izvješće
22.30 - Meridijan 16
23.00 - Ivan Pavao II. treći put u Hrvatskoj, specijalna emisija
23.30 - Vijesti
23.40 - Family Thing, film
01.30 - Igra s vragom, TV film
03.00 - Obitelj Soprano 4.
03.45 - Treći kamenčić od Sunca 3., humoristična serija
04.10 - Seks i grad 5.
04.40 - Dosjei X (9.)
05.25 - Family Thing, film
07.10 - Dokumentarni film

HTV 2

09.50 - Pet Shop Boys, snimka koncerta
10.50 - Turističke špilje Hrvatske, putopisna serija
11.20 - Slobodna zona, zabavno-putopisna emisija
12.05 - Trenutak spoznaje
12.35 - Pozivnica, emisija o kulturi
12.50 - Videodrom
13.35 - Brisani prostor
14.25 - Elvira Madigan, švedski film
15.50 - TV raspored
15.55 - Snaga želje, serija (12)
16.45 - Vijesti za gluhe
16.50 - TV kalendar
17.00 - Državnik novog kova 2., humoristična serija
17.30 - Treći kamenčić od Sunca 3., humoristična serija
18.00 - Panorama
18.30 - Jym i Jam, crtani film
18.45 - One su takve, serija
19.30 - Carstvo divljine: Vrijeme skupljanja u Namibiji
20.05 - Nicholas Nickleby, serija
21.00 - Vijesti
21.15 - Seks i grad, humoristična serija (18)
21.45 - Obitelj Soprano 4.
22.45 - Dosjei X 9., serija (18)
23.30 - Zvezdane staze - nova generacija 4., serija
00.15 - Pregled programa za subotu

HTV 3

16.05 - Kranj: EP u vaterpolu: Hrvatska - Njemačka, pr.
17.10 - Sportski program
18.30 - Dubrovnik-Gruž: Beatifikacija Marije Petković
19.30 - Jedrima oko svijeta (1.): Karneval na Trinidadu
20.00 - K(v)adar
20.30 - Nogometna groznica, britanski film
22.10 - Sport danas
22.20 - Pravo vrijeme
23.50 - Pregled programa

SUBOTA ► 7. 6. 2003.

HTV 1

»Face/Off«, remek djelo John Wooa, **HRT 1, 20.05 sati**

07.55 - TV raspored
08.00 - Vijesti
08.05 - Dokumentarna emisija
08.55 - Campi-Campi, crtana serija
09.45 - Život je pun iznenađenja
10.00 - Vijesti
10.10 - TV raspored
10.15 - Osijek: Dolazak Pape Ivana Pavla II., prijenos
13.05 - Vijesti
13.15 - TV kalendar
13.25 - Biblija
13.40 - Prizma - multinacionalni magazin
14.35 - Glas domovine
15.05 - Stella Maris Hrvatskog zagorja, obrazovna emisija
15.35 - Vijesti
15.40 - Iz antologije Dramskog programa HTV-a
16.50 - Kruške i jabuke - kuharski dvoboj
17.20 - Turbo Limach Show
18.55 - Split: More
19.30 - Dnevnik
20.05 - Čovjek bez lica, američki film
22.10 - Glamour Cafe
23.15 - Vijesti
23.25 - Ivan Pavao II. treći put u Hrvatskoj, specijalna emisija
23.55 - Dalziel i Pascoe: Foreign Bodies, mini-serija
01.25 - Vijesti
01.30 - Ljubav na crno, američki film (12)
03.00 - Ksenia - princeza ratnica 5., serija (12)
03.45 - Zlatne djevojke
04.10 - Marija iz Nazareta, francuski film

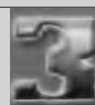

HTV 2

08.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
10.10 - TV raspored
10.15 - Mjera ljepote: Kvadrat u modernoj umjetnosti
10.35 - Pola ure kulture
11.05 - K(v)adar, emisija o filmu
11.35 - Legenda o izgubljenom blagu, američki film
13.20 - TV raspored
13.25 - Kućni ljubimci
14.10 - Zlatne djevojke, humoristična serija
14.35 - Pleme 4.
15.30 - Felicity 4.
16.20 - Melrose Place 7.
17.10 - Briljanteen
18.00 - Ksenia - princeza ratnica 5., serija (12)
18.45 - Crno-bijelo u boji
19.30 - Carstvo divljine: Klokani s Broken Hilla
20.05 - Hit HTV-a

HIT HTV

20.55 - Vijesti
21.00 - Triler
22.00 - The notorius Mrs. Dick, dokumentarni film
22.55 - Gradski ritam
23.25 - KULT. - kronike - kulturna zbivanja (2/7)
23.40 - Pregled programa za nedjelju

HTV 3

09.45 - One su takve, serija
13.30 - Hit-depo
15.00 - Roland Garros: Tenis - finale (Ž), prijenos
17.50 - Nogometne kvalifikacije za EP: Bugarska - Belgija
19.50 - Kranj: EP u vaterpolu: Slovenija - Hrvatska, sn.
21.00 - Plivanje
»Zlatni medvjed«, snimka
22.00 - Dražen Petrović
22.30 - Sport danas
22.45 - Art film: Marija iz Nazareta, francuski film
00.30 - Pregled programa

NEDJELJA ► 8. 6. 2003.

HTV 1

Za sve uzraste, »Don Quijote«, animirani film, **HRT 2, 10.00h**

07.55 - TV raspored
08.00 - Vijesti
08.05 - Zaboravljene igračke, crtani film
08.35 - Leteći medvjedići, crtana serija
09.00 - Vijesti
09.15 - Rijeka: Polazak Pape prema Delti, prijenos
10.00 - Sveta misa, prijenos
12.00 - Urbi et orbi
13.05 - Vijesti
13.15 - TV kalendar
13.25 - Mir i dobro
14.00 - Nedjeljom u 2
15.05 - Vijesti
15.20 - Oprah Show (396)
16.05 - Obiteljski vrtuljak
16.45 - Kruške i jabuke - kuharski dvoboj
17.15 - Hrvatska kulturna baština: Trsat
17.45 - Glazbena emisija
18.30 - Rijeka: Posjet Svetišću Gospe Trsatske, prijenos
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.05 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Prepoznavanje, hrvatski film
22.45 - Vijesti
22.55 - Ivan Pavao II. treći put u Hrvatskoj, specijalna emisija
23.30 - Filmovi redatelja Takeshija Kitanoa: Radite li one stvari?
01.15 - Ranjeno srce, film
02.45 - Vjetar u leđa 5., serija
03.30 - Spas 911, serija
04.20 - Kinoteka: Ubio sam Jessea Jamesa, američki film
05.40 - Oprah Show (396)
06.25 - Carstvo divljine

HTV 2

08.45 - TV raspored
08.50 - TV kalendar
09.00 - Dizalica
10.00 - Don Quijote od Manche, animirani film
11.35 - Cocco Bill, crtani film
11.50 - Zvonko, crtani film
12.00 - TV raspored
12.05 - Opera Box: W. A. Mozart

13.40 - Kinoteka: Ubio sam Jessea Jamesa, američki film
15.05 - Vjetar u leđa 5., serija
15.55 - Ranjeno srce, film
17.25 - Živi zid, sportsko-zabavna emisija
19.15 - Crtani film
19.30 - Carstvo divljine
20.05 - Medvjedim tragovima, popularnoznanstveni film
22.05 - Po ure torture
22.35 - Spas 911
23.25 - Pregled programa za ponedjeljak

HTV 3

12.25 - Snaga želje, serija (R 5 tjednih epizoda)
16.35 - Sportski program
22.20 - Sport danas

22.35 - Nedjeljom u 2
23.35 - Pregled programa za ponedjeljak

PONEDJELJAK ► 9. 6. 2003.

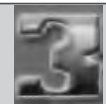
HTV 1

Filmove Susane Sarandon: »Prave stvari«, **HRT 1, 01.50h i HRT 3, 16.50h**

06.55 - TV raspored
07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
08.00 - Vijesti
09.30 - Cy, kiber djevojka - serija za djecu
10.00 - Vijesti
10.10 - Predškolska i razredna nastava
12.00 - Vijesti
12.15 - Zadar: Ispraćaj Pape Ivana Pavla II., prijenos
12.50 - Snaga želje, serija (12)
13.40 - Glazbena TV
14.10 - Vijesti
14.15 - Zvezdane staze - nova generacija 4., serija
15.00 - Najava
16.00 - Vijesti
16.35 - Hugo, TV igra
17.00 - Zagreb: Obje strane
17.30 - Hrvatska danas
17.45 - Kraljičari - duhovi u Otoku
18.15 - Alpe-Dunav-Jadran
18.50 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - Vedran, emisija
20.45 - Latinica: Hrvatska - utočište za azilante?
22.30 - Meridijan 16
23.00 - Papa Ivan Pavao II. treći put u Hrvatskoj, specijalna emisija
23.30 - Dvogled
00.30 - Vijesti
00.40 - Glavni grad 2.
01.25 - Frasier 5.
01.50 - Filmovi Susan Sarandon: Prave stvari
03.30 - Ulica Centre 100 (2.)
04.20 - Quigley Down Under, američki film (12)

HTV 2

09.10 - Prizma
10.00 - Mir i dobro
10.30 - Plodovi zemlje
11.20 - Željka Ogresta i gosti
12.15 - Živi zid, sportsko-zabavna emisija
14.05 - Obiteljski vrtuljak
14.35 - TV raspored
14.40 - Crni baruni, češki film
16.20 - Snaga želje, serija (12)
17.10 - Vijesti za gluhe
17.30 - Stažist, serija
18.00 - Panorama
18.30 - TV izložba
18.45 - One su takve, serija
19.30 - Carstvo divljine: Istraživanje mračnih dubina
20.05 - Glavni grad 2., serija
20.50 - Vijesti
21.05 - Frasier 5., serija
21.30 - Quigley Down Under, američki film (12)
23.25 - Državnik novog kova 2., humoristična serija
23.55 - Zvezdane staze - nova generacija 4., serija
00.40 - Pregled programa za utorak

HTV 3

15.00 - Sportski program
16.50 - Filmovi Susan Sarandon: Prave stvari (12)
18.30 - Ptice i ljudi, znanstveno-obrazovna serija
19.00 - Planet Internet
19.30 - Jedrima oko svijeta
20.05 - Snimka koncerta
21.20 - Kranj: EP u vaterpolu: Hrvatska - Italija, pr.

22.30 - Sport danas
22.40 - Ulica Centre 100 (2.)
23.25 - Slobodna zona, zabavno-putopisna emisija
00.10 - Pregled programa

UTORAK ► 10. 6. 2003.

HTV 1

Žene u afričkoj divljini,
HRT 2, 19.30h

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.30 - Cy, kiber djevojka - serija za djecu
10.00 - Vijesti
10.05 - Iz bakinog vrta
10.20 - Naš svijet - njihov svijet: Pavijan
10.50 - Velika otkrića
11.05 - Mali veliki svijet
11.20 - Ovceee, crtani film
12.00 - Vijesti
12.30 - Snaga želje, serija (12)
13.25 - Glazbena TV
14.10 - Zvezdane staze - nova generacija 4., serija
15.00 - Iz bakinog vrta
15.15 - Naš svijet - njihov svijet: Pavijan
15.40 - Gost
16.00 - Vijesti
16.35 - Hugo, TV igra
17.00 - Zagreb: Obje strane
17.30 - Hrvatska danas
17.45 - Svijet poduzetništva
18.15 - Govorimo o zdravlju
18.50 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - Globalno sijelo
20.40 - Forum
21.50 - Internacional, vanjskopolitički magazin
22.30 - Meridijan 16
23.00 - KULT. - kronike - kulturna zbivanja (3/7)
23.10 - Koncert
00.10 - Vijesti
00.20 - Pravda za sve 7., serija
01.05 - Prijatelji 9., serija
01.30 - Pentagonski ratovi, američki film (12)
03.10 - Opet iznova 3., serija
03.55 - Ambasador, hrvatski film (12)

HTV 2

09.20 - Kraljičari - Duhovi u Otoku, emisija pučke i predajne kulture
09.50 - Glas domovine
10.20 - Vedran, dokumentarna emisija
10.50 - Alpe-Dunav-Jadran
11.20 - Latinica: Hrvatska - utočište za azilante?
12.50 - Dvogled
13.50 - TV raspored
13.55 - Ludo srce, film
15.55 - Snaga želje, serija (12)
16.45 - Vijesti za gluhe
16.50 - TV kalendar
17.00 - Državnik novog kova 2., humoristična serija
17.30 - Brak nije mrak, humoristična serija
18.00 - Panorama
18.30 - TV izložba
18.45 - One su takve, serija
19.30 - Carstvo divljine: Žene u afričkoj divljini
20.05 - Opet iznova 3., serija
20.50 - Vijesti
21.05 - Prijatelji 9., serija
21.35 - Pravda za sve 7., serija
22.25 - Ambasador, hrvatski film (12)
00.05 - Državnik novog kova 2., humoristična serija
00.35 - Zvezdane staze - nova generacija 4., serija
01.20 - Pregled programa za srijedu

HTV 3

19.30 - Jedrima oko svijeta (1.): Kroz plićake Guyane
20.00 - TV raspored
20.05 - Pentagonski ratovi, američki film (12)
21.45 - Sport danas

21.55 - Glamour Café
22.55 - Pregled programa za srijedu

SRIJEDA ► 11. 6. 2003.

HTV 1

Riječ i život,
religijski program,
HRT 2, 10.25h

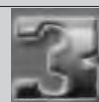
06.55 - TV raspored
07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
08.00 - Vijesti
09.30 - Cy, Kiber djevojka, serija za djecu
10.00 - Vijesti
10.05 - Antun Gustav Matoš
10.55 - Učilica
11.30 - Baltazar, crtani film
12.00 - Vijesti
12.30 - Snaga želje, serija (12)
13.25 - Glazbena TV
14.10 - Zvezdane staze - nova generacija 4., serija
15.00 - Antun Gustav Matoš
16.00 - Vijesti
16.30 - Jezikomjer
16.35 - Hugo, TV igra
17.00 - Bjelovar: Obje strane
17.30 - Hrvatska danas
17.45 - Žmanski ribari, emisija
18.15 - Iz jezične riznice
18.50 - Upitnik, kviz (25')
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.05 - Znakovi vremena, kontakt-emisija
21.00 - Život sisavaca, popularnoznanstvena serija
21.50 - Poslovni klub
22.30 - Meridijan 16
23.00 - Kult., emisija o kulturi
23.55 - Vijesti
00.05 - Gilmoreice 2., serija
00.50 - Svi gradonačelnikovi ljudi 2., humoristična serija
01.15 - Svijet je poludio, film
03.45 - Grubi odnosi, serija
04.30 - Nebo može čekati, američki film
06.10 - Glazbena TV

HTV 2

10.25 - Riječ i život, religijski program
11.25 - Govorimo o zdravlju
11.55 - Svijet poduzetništva
12.25 - Globalno sijelo
12.55 - Internacional, vanjskopolitička emisija
13.25 - Forum
14.35 - TV raspored
14.40 - Rover Dangerfield, američki film
15.50 - TV raspored
15.55 - Snaga želje, serija (12)
16.45 - Vijesti za gluhe
16.50 - TV kalendar
17.00 - Državnik novog kova 2., humoristična serija
17.30 - Svi gradonačelnikovi ljudi 2., humoristična serija
18.00 - Panorama
18.30 - TV izložba
18.45 - One su takve, serija
19.30 - Carstvo divljine: Skupljanje bivola
20.05 - Gilmoreice 2., serija
20.50 - Vijesti
21.05 - Grubi odnosi, serija
21.50 - Heaven Can Wait, američki film

23.20 - Državnik novog kova 2., humoristična serija
23.50 - Zvezdane staze - nova generacija 4., serija
00.35 - Pregled programa za četvrtak

HTV 3

18.45 - TV raspored
18.50 - Kranj: EP u vaterpolu: Grčka - Italija, prijenos
20.00 - Svijet je poludio, američki film
22.30 - Sport danas
22.40 - Pregled programa za četvrtak

ČETVRTAK ► 12. 6. 2003.

HTV 1

Savršeni svijet,
emisija o filmu,
HRT 3, 22.05h

06.55 - TV raspored
07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.30 - Cy, kiber djevojka - serija za djecu
10.00 - Vijesti
10.05 - Pravaštvo
11.35 - Mamemo, crtani film
12.00 - Vijesti
12.30 - Snaga želje, serija (12)
13.25 - Glazbena TV
14.05 - Vijesti
14.10 - Zvezdane staze - nova generacija 4., serija
15.00 - Pravaštvo
16.00 - Vijesti
16.30 - Jezikomjer
16.35 - Hugo, TV igra
17.00 - Rijeka: Obje strane
17.30 - Hrvatska danas
17.45 - Prevlake: Tivatska prevlaka
18.15 - Trenutak spoznaje
18.50 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Brisani prostor, politički magazin
22.00 - Pozivnica, emisija o kulturi
22.30 - Meridijan 16
23.00 - Videodrom
23.45 - Vijesti
23.55 - Ekipa za očevid 2.
00.40 - Kafić »Uzdavlje« 11.
01.05 - Lutalice, američki film
03.00 - Presuda, serija
03.45 - U žrtvinim mislima, američki TV film (12)
05.40 - Remek-djela svjetskih muzeja
05.50 - Carstvo divljine
06.15 - Glazbena TV

HTV 2

09.05 - Gradski ritam
09.35 - Žmanski ribari, dokumentarna emisija
10.05 - Iz jezične riznice
10.35 - Stella Maris Hrvatskog zagorja, obrazovna emisija
11.05 - Split: More

11.30 - Znakovi vremena
12.20 - Poslovni klub
12.50 - Kult., emisija o kulturi
13.45 - TV raspored
13.50 - Dama s kamelijama, francuski film
15.55 - Snaga želje, serija (12)
16.45 - Vijesti za gluhe
16.50 - TV kalendar
17.00 - Državnik novog kova 2., humoristična serija
17.30 - Kafić »Uzdavlje« 11.
18.00 - Panorama
18.30 - Kier, crtani film
18.45 - One su takve, serija
19.30 - Carstvo divljine: Putovanje na veliki koraljni greben
20.05 - Presuda, serija
20.50 - Vijesti
21.05 - Ekipa za očevid 2.
21.50 - U žrtvinim mislima, američki TV film (12)
23.40 - Državnik novog kova 2., humoristična serija
00.10 - Zvezdane staze - nova generacija 4., serija
00.55 - Pregled programa za petak

HTV 3

09.30 - Zasjedanje Hrvatskog sabora, prijenos
19.25 - TV raspored
19.30 - Jedrima oko svijeta
20.00 - Lutalice, američki film
21.55 - Sport danas
22.05 - Savršeni svijet, emisija o filmu
22.35 - Hit-depo
00.05 - Pregled programa za petak

TV PREPORUKA

PRVI PROGRAM NEDJELJA, 8.6.2003. u 23.30
FILMOVI REDATELJA TAKESHIJA KITANA

RADITE LI ONE STVARI?

japanski film

(MINNA YATTERUKA / GETTING ANY, 1994.)

Sredovječni Asao (M. Iizuka) nezadovoljan je svojim životom, posebice seksualnim. Frustriran situacijom, zadovoljštinu nalazi u prekomjernu gledanju televizijskih programa punih romantike i pustolovina, te u maštanju o sličnim pustolovinama u čijem bi središtu bio upravo on. Sanjareći tako o luksuznu kabrioletu i o strastvenoj noći s prelijepom djevojkom, Asao odluči kupiti vlastiti automobil i pronaći ženu svojih snova. No, plan mu ubrzo propada, baš kao i namjera da vodi ljubav sa stjuardesom u poslovnoj klasi zrakoplova. Kako pritom ostane bez novca kojim bi ostvario svoje sanjarije o životu na visokoj nozi, Asao odluči opljačkati banku. Međutim, i tu doživi neuspjeh, pa sav očajan počne smišljati sve nevjerojatnije planove ne bi li ikako ostvario snove: kreće u potragu za skrivenim blagom, prijavljuje se na glumačku audiciju, postaje član yakuza bande, a naposljetku i dio znanstvenog projekta o nevidljivosti.

Pedesetdvođodišnjeg japanskog redatelja, scenarista i glumca Takeshija Kitana japanska je publika prvi put zapazila u komičarskom showu »Manzai« koji ga je i proslavio početkom i sredinom sedamdesetih, a koji je radio s kolegom Kyoshijem Kanekom. Krajem destljeća se osamostalio i zablistao u žanrovski sličnom »Sentai showu«, da bi se u osamdesetima u potpunosti posvetio filmu, prvo kao glumac (Sretan Božić, gospodine Lawrence), a zatim i kao redatelj (Sono Otoko Kyoubou ni Tsuksi). Našavši se s druge strane kamere, Kitano nije zanemarivao ni glumački dio svoje karijere, pa je često nastupao i u svojim filmovima, a »Minna Yatteruka« jedan je od njih. Nju je Kitano snimio nakon jednogodišnjeg izbivanja zbog teške prometne nesreće 1993. koju je jedva preživio. Možda je i to razlog da »Minna Yatteruka« u odnosu na njegov dotadašnji filmski opus obilježen nasiljem, apatijom i pesimizmom, djeluje poput lepršave slapstick humoreske u kojoj se naveliko slave životni optimizam, slobodni seks i pustolovni duh. Riječ je o filmu otvoreno parodijskog ugođaja i izvedbe, svojevrnog bastarda filmova braće Marx, njemačkih erotskih komedija otprije dvadesetak godina i dvaju specifičnih japanskih filmskih žanrova: kriminalističkih filmova o yakuza bandama i fantastičnih filmova o čudovištima na tragu Godzille. Spoj nespojivog? Ne, upravo zbog Kitanovog parodijskog pristupa i rafiniranog humora koji priču o krizi srednjih godina dovode do apsurdna, a da se pritom nimalo ne gubi oštrica prema redovitim posljedicama te krize - čovjekovoj opsjednutosti vanjskim manifestacijama mladosti i uspjeha. »Minna Yatteruka« uspjela je stilsko vježba na temu životnih frustracija i obrambenih mehanizama kojom je Takeshi Kitano opetovano dokazao širinu svojih umjetničkih preferencija, a epizodnom ulogom znanstvenika i nedvojben glumački dar. Komičarski je i zabavljajući talent dokazao i glavni glumac u filmu M. Iizuka (Ikinai) kao šeptrljavi sanjar.

Uloge: Minoru Iizuka, Tokie Hidari, Hakuryu, Takeshi Kitano, Akiji Kobayashi, Yuuji Minakata, Masumi Okada, Ren Osugi
Scenarist i redatelj: Takeshi Kitano.

Pobožnom njemačkom narodu

Zemun, ljeta 2003. Ulice pamte negdašnje svoje stanovnike, Nijemce, koji su otjerani odavde, samo zato što su bili iste nacionalnosti kao i Hitler. Mala »okrugla« Evangelistička crkva na uglu Tošinog bunara i J. Kuburovića: u njoj je sportska kladionica! U kog Boga vjeruju ti što su otvorili kladionicu u crkvi. Hajfeld I Mastart (N. Kozarci), Filipovo (B. Gračac), Knićanin, Soltur (Ban. V. Selo)... Koja su to sela? Ne vidi se crkveni toranj, tipičan orijentir u ravnici. Tko tu živi? Kome se mole ti ljudi? Gdje su nestale te crkve, gdje su Križni putovi? Od kojih i čijih su spomenika napravljeni mostovi i stepenice? Imao je devetnaest godina i zvao se Johan, to piše na temelju »doma kulture« (u nekom selu koje se lijepo vidi iz aviona, jer nema tornja da ga namjernik ugleda). Koja je majka, sestra, baka, djevojka zalijevala suzama ovaj kamen koji je tu u temelju »doma kulture«? Koje to kulture? Da li su to Srbi? Ne, jer su rušeći ovaj spomenik planirali »upad« na tajnu slavu kod »onog lala« i one švapske sluge, jer su rušeći crkvu, spomenik njemačkog pobožnog naroda pravili dogovor da pojašu malo onog bradatog popa, slugu izdajničkog kralja. Ne, jer jedući to »fašističko i pogano« oteto njemačko žito, merkali su da »zagrabe« onome koji se usudio da se usprotivi uništavanju grobova svojih susjeda. Hrvati? Mađari? Rumunji? Ne, jer zlo nema nacionalni identitet.

Začetnik grijeha Lucifer, đavo, nije se krtio ni klanjao, jer je on krvnik ljudski od početka, prema riječima iz Biblije. Jer koja su djela, onoga su i djeca, a otac zla se nije izjasnio. Trebalo je uništiti uspomenu na ove pobožne njemačke seljake, trgovce, gazde. Na ljude koji su došli bez ičega i stvorili zajedno s Mađarima, Srbima, Hrvatima, Slovcima, Rumunjima i ostalim vrijednim ljudima Vojvodinu, koja je već tada bila poznata u Evropi. Perspektivna! Sjetimo se odžačke kudjeljare, Odžaka u

kojima se održavao Europski sajam kudje - lje, gdje je dolazio Rapid iz Beča, tadašnji lider europskog nogometa igrati s malim domaćim klubom. Hoće li sada Real, Bajer ili Milan doći u opustošene Odžake, gdje se samo širi groblje i dva-tri privatnika kojima je stalo samo do »njihovog dvorišta«. Gdje mladi nemaju perspektivu. Eh, da se pojavi vrijedni domaćin. Johan Ertl! Čovjek koji voli svoj grad i živi da zadrži ljude u njemu. Da bude dobro i meni, a bit će mi dobro samo ako je dobro i mom susjedu.

U zatiranju svega njemačkog dugo se nije stalo, ali to je ipak nemoguće uraditi. Hoćemo li zatrti kanale? Porušiti cijela sela? Posjeći parkove, porušiti mostove? Nekome ni to ne bi smetalo, samo da stvori neku tvorevinu obožavanja lidera kao Boga s afričkim standardom, gdje za one druge postoji samo torba za put i komad kruha i masti. To će malo teže proći.

Slušam zvuk prošlosti. Valcer. Vrijedni domaćini izlaze iz crkve. Lazar čestita Božić Rudolfu i Matiji. Ištvan je žurio. Sretno i njemu. Vidimo se kroz dva tjedna kod oca Žive na »vašem« Božiću... tamnica naroda! Austro-Ugarska! Pa tko sagrađi tolike zadužbine, magistratske zgrade, kulturne

ustanove, crkve, škole, a »tamnica naroda«. Neka lažu nekog drugog.

Dokle god postoji ovo groblje u Zemunu, gdje zajedno leže maločas spomenuti čestitaoci, ne mogu me slagati. Tamnica je u njihovim glavama.

Skinuta je zvijezda s vrha male Evangelističke crkve u Zemunu. Zidovi pamte molitvu nekog pastora, neke brižne majke, bakice, pjesmu kora vjernika. Spomenik pobožnom njemačkom narodu nitko ne može porušiti, dok je Vojvodana i Vojvodine. Ako ga ne vidite Vojvodani, potražite ga u sebi! U molitvi župnika, jereja ili pastora. U pjesmi vjerujućih. U vrijednim ljudima. U zvuku valcera. U parkovima bodoša i lipa. U pogledu na ravnicu i tornjeve crkvi. Ako ih nema, zamislite ih. U knjigama. U Schilleru, Goetheu, u starim monografijama, molitvenicima. Žao mi je što se nisam rodio i živio s njima. Ipak, naučio sam od pobožnih seljaka, trgovaca i gazda, kako treba živjeti i kako Bogu služiti i kako pokazati to i onima koji ne znaju. Eto, to je spomenik pobožnom njemačkom narodu.

Neven Popović
Zemun

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji: Subotica - Zagreb, da od 19. 1. 2003. važe nove, niže cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- ▲ djeca do 6 godina voze se besplatno
- ▲ djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50%
(cijena povratne karte iznosi 1.420 din.)
- ▲ studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30%
(povratna karta je 1.988 din., a u jednom pravcu 1.106 din.)
- ▲ osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO
ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku 19,00 h

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Razgovor s povodom« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h

- »Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
- »Na proputovanju s nama« (utorkom)
- »Putokazi« (srijedom)
- »Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazz (petkom)

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 800 dinara

☐ 1 godina = 1.500 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

Hrvatska riječ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

INOZEMSTVO

☐ 1 godina = 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvođanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101-320-5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Cjenik reklamnog prostora

POSLEDNJA STRANA / KOLOR

1/1 = 6.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 3.600 dinara	
1/4 = 2.000 dinara	

DRUGA I PREPOSLEDNJA STRANA / KOLOR

1/1 = 5.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 3.000 dinara	
1/4 = 1.700 dinara	

UNUTARNJE STRANE / CRNO-BIJELE

1/1 = 3.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 1.800 dinara	
1/3 = 1.300 dinara	
1/6 = 700 dinara	
1/12 = 450 dinara	

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%
SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

NEKRETNINE

NBA
gencija

za marketing,
konsalting i sve vrste
posredovanja između
pravnih i fizičkih lica

Subotica,
Braće Radića 6
Tel: 024 / 554 - 570
Tel./fax: 024 / 551 - 203

**KADA KUPUJETE ILI PRODAJETE,
OBRATITE SE NAJPOUZDANIJOJ
AGENCIJI SA TRADICIJOM
UZ SLOGAN**

99% + *NBA* = 200 %

SIGURNOSTI!

**NAJSIGURNIJA RAZMENA NEKRETNOSTI
IZMEĐU BIVŠIH REPUBLIKA JUGOSLAVIJE.**

158. LJETNJA TURISTIČKA SEZONA NA PALIĆU

U toplim ljetnjim danima Palić ostaje centar zbivanja uz priliku da se po dobrim navikama družimo, veselimo, radujemo.

21. – 22. VI.

Otvaranje sezone kupanja na Paliću

29. VI.

Dan riblje čorbe na Ludašu

18. – 25. VI.

X. Međunarodni filmski festival "Palić"

20. – 21. IX.

"Berbanski dani" na Paliću i
Sabor narodnog stvaralaštva

VAŠI – Turistička organizacija Opštine Subotica
JP Palić – Ludaš

JAVNO PREDUZEĆE - KÖZVÁLLALAT - PUBLIC ENTERPRISE

PALIĆ·LUDAŠ

Park Narodnih heroja 9, 24413 Palić

Tel.: 024/753-121, fax: 024/753-474

Turistinfo: 024/753-111, 024/753-119, 024/9861

e-mail: jp.palic@tippnet.co.yu www.palic.co.yu

VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA a.d.

Beogradski put 123

24106 Subotica

Telefon: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE:

Smješa N, Smješa PS 1, Smješa PS 3, PSB Finišer, PSB Starter, Smješa KD,
Smješa TS 1, Favorit P, Premixi, Superi i VETCAN – kompletna hrana za pse.

agria

**AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
Tel./fax: 024/561-553
agria@suonline.net**

